

Војни кривични зборник, 1925.

Садржај

Закон о устројству војних судова

Део први. О војним судовима у редовном стању

Део други. О војним судовима у мобилном и ратном стању

Војни казнени законик

Опште одредбе

Први део. О Кажњењу злочина и приступа у опште

Други део. О кажњењу појединих злочина или преступа

Законик о поступку војних судова

Део први. О поступку војних судова у редовном стању

Део други. О поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилног или ратног стања

Закон о војном дисциплинском суду

Правилник за војне судове, војне државне тужиоце и војне иследнике

394.1
(497.1)
(10945)

(1)

бр. 24

33. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених судском
и административном праксом

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 33.

Уведено у нови инвентар бр.

2382-(1)

1 јануара 1943 год.

Београд

ВОЈНИ

КРИВИЧНИ ЗБОРНИК

— Закон о устројству војних судова — Војни казнени
законик — Законик о поступку војних судова —
Закон о војном дисциплинском суду — Правил-
ник за војне судове, војне државне тужиоце
и војне иследнике —

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. Кнез Михаилова 1.

1925.

Inv. br.
38735

САДРЖАЈ

Страна

Закон о устројству војних судова

Део први. О војним судовима у редовном стању

Глава прва. Опште одредбе — — — — —	1
Глава друга. О надлежности војних судова — — —	2
Глава трећа. О саставу војних судова — — — — —	3
Глава четврта. О унутрашњем реду и седницама војних судова — — — — —	5
Глава пета. О заклетви судија — — — — —	6
Глава шеста. О надзору над војним судовима — —	6
Глава седма. Војно државно тужилаштво — — — —	7
Глава осма. Војни иследници — — — — —	7
Глава девета. О дисциплинској одговорности судских официра у стручној дужности — — — — —	8
Глава десета. Завршно наређење — — — — —	9

Део други. О војним судовима у мобилном и ратном стању

Глава прва. Опште одредбе — — — — —	9
Глава друга. Преки војни судови — — — — —	10
Глава трећа. Војни суд у позадини војске — — — —	11
Прелазно наређење — — — — —	11

Војни казнени законик

<i>Опште одредбе</i> — — — — —	13
<i>Први део. О кажњењу злочина и преступа у опште.</i>	
Глава прва. О казнама — — — — —	15
Глава друга. О саучесницима — — — — —	18
Глава трећа. О околностима које казну извињују,	
Глава четврта. О застарелости — — — — —	21
умањују, олакшавају или поопштравају — — — — —	19
<i>Други део. О кажњењу појединих злочина или преступа</i>	
Глава пета. О злочинима против војске — — — — —	21
Глава шеста. О повреди старешинства — — — — —	23
Глава седма. О самовољном удаљењу и бегству из	
војске — — — — —	27
Глава осма. О избегавању војне службе осакаћењем,	
повредом тела и обманом — — — — —	30
Глава девета. О повреди стражарске и патролске дуж-	
ности и дежурства — — — — —	32
Глава десета. О увреди и нападу на патроле, страже	
и на војна лица у дужности — — — — —	33
Глава једанаеста. О невршењу власти и дужности —	35
Глава дванаеста. О неистинитим рапортима и недопу-	
штеним молбама, жалбама и тужбама — — — — —	36
Глава тринаеста. О незаконитим поступцима према	
потчињеним или млађим — — — — —	37
Глава четрнаеста. О злоупотребама у дужности — —	38
Глава петнаеста. О непрописном руковању оружјем	
и муницијом — — — — —	40
Глава шеснаеста. О отуђивању, поништавању и ква-	
рењу државних ствари — — — — —	40
Глава седамнаеста. О злоупотребама при изради вој-	
ног оружја, муниције или барута, или при примању	
ових предмета — — — — —	41

Глава осамнаеста. О злоупотребама при подизању вој-	
них зграда, утврђења и војних грађевина — — — —	42
Глава деветнаеста. О небрижљивом лечењу, нези бо-	
лесника и рањеника и непрописном чувању и справ-	
љању лекова код војске — — — — —	42
Глава двадесета. О повредама дужности при исле-	
ђењу и суђењу кривичних дела у војсци — — — — —	44
Глава двадесет и прва. О злоупотребама при прима-	
њу и издавању новаца и ствари за државу — — — —	44
Глава двадесет и друга. О злоупотребама државног	
новца и имаовине, и о неуредном вођењу званич-	
них књига — — — — —	45
Глава двадесет и трећа. О крађи — — — — —	46
Глава двадесет и четврта. О пљачки, отимању, опу-	
стошавању у мобилном или ратном стању — — — —	47
Прелазно наређење — — — — —	48

Законик о поступку војних судова

Део први. О поступку војних судова у редовном стању.

Глава прва. Опште одредбе — — — — —	49
Глава друга. О надлежности војних судова — — —	52
Глава трећа. О доказима — — — — —	55
Глава четврта. О ислеђењу у опште — — — — —	70
Глава пета	
Одељак први. О претходној истрази — — — — —	72
Одељак други. О редовној истрази — — — — —	75
А. О извиђању преступа и злочина официра, војних	
чиновника и војних свештеника — — — — —	79
Б. Дужност и круг власти војних државних тужи-	
лаца — — — — —	79
В. О приватном тужиоцу — — — — —	80

Г. О ислеђењу кривичних дела

I Увиђај од стране војних иследника — — — — — 81

II О вештачком прегледу — — — — — 82

III Претрес станова, зграда, ствари и лица — — — — — 87

IV О испиту окривљеног — — — — — 89

V Испитивање сведока — — — — — 92

VI О записницима редовне истраге — — — — — 95

VII О свршетку ислеђења — — — — — 95

Одељак трећи.

A. О стављању под суд — — — — — 98

B. О стављању тужбе и предаји оптуженог суду — — — — — 99

B. О претресу — — — — — 104

Одељак четврти. О извиђању кривица одбеглих или сакривених оптуженика — — — — — 120

Глава шеста. О жалбама — — — — — 121

Глава седма. О расправи дела у Великом Војном Суду — — — — — 123

Глава осма. О поновном ислеђивању и суђењу — — — — — 126

Глава девета. О повраћају права осудом због злочинства изгубљених — — — — — 131

Глава десета. О извршавању пресуда војних власти — — — — — 133

Глава једанаеста. О судским трошковима — — — — — 136

Део други. о поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилног или ратног стања.

Глава прва. О поступку редовних војних судова — — — — — 138

Глава друга. О поступку преких војних судова — — — — — 142

Глава трећа. О извршењу пресуда — — — — — 145

Закон о војном дисциплинском суду

Глава прва. О надлежности и саставу војног дисциплинског суда — — — — — 147

Глава друга. О оптуживању криваца војном дисциплинском суду — — — — — 149

Глава трећа о казнама — — — — — 150

Глава четврта. О поступку у војном дисциплинском суду — — — — — 150

Глава пета. Извршење пресуда војног дисциплинског суда — — — — — 153

Глава шеста. Закључна наређења — — — — — 154

Правилник за војне судове, војно државне тужиоце и војне иследнике — — — — — 155

ЗАКОН

О УСТРОЈСТВУ ВОЈНИХ СУДОВА

од 27. јануара, 1901. год., са изменама и допунама
од 20. марта, 1909. год. — и 30. јануара, 1922. год.

Део први. О војним судовима у редовном стању

ГЛАВА ПРВА. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.

§. 1. Судску власт у војсци врше војни судови.

Устав, чл. 120.: Војни судови су независни. У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу, по суде по законима....

§. 2. Војни судови су првостепени и другостепени.

Устав, чл. 120.:... Пресуде војних судова разматра у последњем степену касациони суд. —

§. 3. Првостепени војни судови носе назив својих виших јединица и њихових области, а на име: Моравски Дивизијски Војни Суд, Дрински Дивизијски Војни Суд, Дунавски Дивизијски Суд, Шумадијски Дивизијски Војни Суд, Тимочки Дивизијски Војни Суд и Војни Суд за офицере.

Седишта су ових судова у местима обласних дивизијских штабова истог имена; а Војног Суда за офицере у Београду.

Закон о изменама и допунама Закона о устројству војних судова од 30. јануара, 1922. год.: Чл. 1. За праву кривица подофицира, каплара, редова и свих не-указних војних лица, установљава се изузетно од § 55. Закона о устројству војних судова, за сада на до законског преустројства првостепених војних судова, по један Дивизијски Војни Суд за сваку Армијску Област и то: 1) Дунавски Дивизијски Војни Суд за I Армијску Област; — 2) Босански Дивизијски Војни Суд за II Армијску Област; — 3) Вардарски Дивизијски Војни суд за III Армијску Област; — 4) Савски Дивизијски Војни Суд за IV Армијску Област. — Но ако би се указала потреба за већим бројем Дивизијских Војних Судова, могу се поред горњих установити и други Дивизијски Војни Судови у Армијским Областима, који ће носити име оне Дивизијске Области при којој буду установљени, а са територијалном надлежношћу, коју им буде одредио Министар Војни и Морнарице.

Указ од 7. октобра, 1924. год., СБр. 8167.: ...Да се на територији I Армијске Области установи првостепени војни суд у Крагујевцу, који ће носити назив „Шумадијски Дивизијски Војни Суд“ са надлежношћу за Шумадијску, Дринску и Тимочку Дивизијску Област, које овим испадају из надлежности Дунавског Дивизијског Војног Суда.

§. 4. Другостепени војни суд зове се Велики Војни Суд. Његово је седиште у Београду.

ГЛАВА ДРУГА. О НАДЛЕЖНОСТИ ВОЈНИХ СУДОВА

§. 5. Војни Судови суде за преступна и злочина дела.

§. 6. Сва војна лица на земљишту дивизијских области потпадају под надлежност првостепеног

суда исте дивизијске области изузимајући лица, која потпадају под Војни Суд за офицере.

Устав. Чл. 121.: Кривице које учини грађанин у друштву са војником судиће грађански судови, а за време рата војни судови. —

Види чл. 96. и 116. Зак. о избору народних посланика за народну скупштину.

§. 7. Војни суд за офицере надлежан је за суђење свима официрима, војним чиновницима и војним свештеницима.

§. 8. Велики Војни Суд надлежан је за решавање и суђење по жалбама, изјављеним противу пресуда и решења првостепених војних судов.

ГЛАВА ТРЕЋА. О САСТАВУ ВОЈНИХ СУДОВА

§. 9. Војни судови састоје се из сталних и привремених судија.

Сталне судије су судски официри, којима је судска служба редовна дужност.

Привремене судије су официри других родова и струка, који врше судијску, поред своје редовне дужности.

Устав. Чл. 120.: ...Судије Војно Апелационог Суда су стални, а сталност судија првостепених војних судова уредиће се законом... —

§. 10. У сваком првостепеном војном суду постоји по један стални судија и његов заменик.

Сталне судије и њихови заменици постављају се из реда виших судских официра. У недостатку виших могу бити и нижег чина, који се постављају из међу најстаријих по рангу.

§. 11. Првостепени војни судови, поред сталних судија имају и по двојицу привремених судија. Привременим судијама поставља се по један заменик.

§. 12. Привремене судије првостепених дивизијских судова и њихови заменици постављају се из реда официра који се налазе на положајима команданата пукова, батаљона, или овима равних.

§. 13. Привремене судије војног суда за офицере и њихови заменици постављају се између генерала и пуковника, а у недостатку ових и потпуковника.

§. 14. Велики Војни Суд има двојицу сталних и тројицу привремених судија.

Сталним судијама поставља се један, а привременим два заменика.

Сталне судије и њихов заменик виши су судски официри.

Привремене судије и њихови заменици чина су генералског, или пуковничког.

§. 15. Судије и њихови заменици постављају се указом на предлог Министра Војног.

§. 16. У седницама војних судова најстарији судија по чину, или рангу, председник је суда.

§. 17. Не може бити судија:

1., У првостепеном војном суду, који није навршио 25 година, а у другостепеном који није навршио 30 година старости.

2., Који је под редовним ислеђењем, или судом, за преступна или злочина дела.

§. 18. У истом војном суду не могу бити судије: који су међу собом у сродству у правој линији доког било степена, у побочној до четвртога, а по тазбини до другог степена.

ГЛАВА ЧЕТВРТА. О УНУТРАШЊЕМ РЕДУ И СЕДНИЦАМА ВОЈНИХ СУДОВА.

§. 19. Војни судови су засебне војне установе, имају своје пословодство и печат са државним грбом и називом дотичнога суда.

Суђење је у војним судовима јавно. Јавност може бити искључена само из узрока допуштених Законом о поступку војних судова у кривичним делима у тамо одређеним границама.

Измене и допуне од 20. марта, 1909. год.

§. 20. У име првостепеног војног суда стални судија, а код Великог Војног Суда старији стални судија, — води преписку, управља пословима суда и стара се о реду и вршењу службе у суду. Он је старшина суда и има над потчињеним канцеларским особљем власт кажњавања; у првостепеним војним судовима — пуковског, а у Великом Војном Суду бригадног команданта.

§. 21. За вршење службе и послова у војним судовима, поред сталних судија и њихових заменика одређује се потребан број судских официра и писара.

Закон о изменама и допунама Закона о устројству војних судова од 30. јануара, 1922. год.: Чл. 2. Изузетно од §§. 21. и 33. Закона о устројству војних судова за вршење службе и послова у војним судовима, као и за војне иследнике, могу се одређивати и административни официри судске струке, докле то потреба буде изискивала. —

§. 22. Првостепени војни судови суде, решавају и пресуђују, само у седницама, које су пуноважне кад у њима заседавају, један стални и двојица привремених судија, или њихови заменици; и послова, судски официр, кога одреди стални судија.

§. 23. Велики Војни Суд доноси одлуке, решења и пресуде у седницама, које су пуноважне, кад

у њима заседавају двојица сталних и тројица привремених судија или њихови заменици; и пословођа, судски официр, кога одреди старији стални судија.

§. 24. Одлуке, решења и пресуде војних судова потписује председник, судије и пословођа.

Одвојена мишљења пишу се у продужењу дотичне одлуке.

Решења и пресуде војних судова, које се дају странама, или шаљу на извршење, морају имати печат суда са потписима председника и пословође.

§. 25. Војни судови воде преписку непосредно са свима властима, које су дужне испуњавати њихове законске захтеве.

Страним власти обраћају се војни судови преко Министра Војног.

§. 26. Команде и војне установе обраћају се непосредно војним судовима, војним државним тужоцима и војним иследницима.

ГЛАВА ПЕТА. О ЗАКЛЕТВИ СУДОВА.

§. 27. Судије војних судова при ступању на ову дужност полажу заклетву:

„Заклињем се свемогућим Богом, да ћу моју судијску дужност тачно и савесно извршивати, и да ћу се при изрицању правде само закона придржавати.“

Заклетва се полаже у седници војног суда пред свештеником.

ГЛАВА ШЕСТА. О НАДЗОРУ НАД ВОЈНИМ СУДОВИМА.

§. 28. Велики Војни Суд води надзор над радом и пословима првостепених судова, и сваки случај неуредности доставља Министру Војном.

ГЛАВА СЕДМА. ВОЈНО ДРЖАВНО ТУЖИОШТВО.

§. 29. Код првостепених војних судова постоје војни државни тужоци.

Дужност и делокруг рада војних државних тужилаца прописан је Закоником о поступку војних судова у кривичним делима.

§. 30. Референти за за судство при дивизијским обласним командама, у исто су време и војни државни тужоци код војних судова дотичних команди.

Закон о изменама и допунама у Закону о устројству војних судова од 30. јануара, 1922. год.: Чл. 1. До законског преустројства првостепених војних судова, може се, изузетно од §. 30. Закона о устројству војних судова, функција војног државног тужиоца код првостепених војних судова одвојити од функције референта судства дотичне Дивизијске Области, у колико, где и докле зато буде било потребе. —

§. 31. Референт за судство Дунавске Дивизијске Области у исто је време војни државни тужилац и Војног Суда за офицере.

§. 32. Војни државни тужоци имају засебно пословодство.

ГЛАВА ОСМА. ВОЈНИ ИСЛЕДНИЦИ.

§. 33. При вишим командама и где се укаже потреба, Министар Војни, на предлог Начелника Судског Одељења, поставља из реда судских официра „Војне Иследнике“.

Закон о изменама и допунама Закона о устројству војних судова од 30. јануара, 1922. год.: Чл. 2. Изузетно од §§. 21. и 33. Закона о устројству војних судова за вршење службе и послова у војним судовима, као и за војне иследнике, могу се одређивати и административни официри судске струке, докле то потреба буде изискивала.

§. 34. Војни иследници врше ислеђења по прописима Законика о поступку војних судова у кривичним делима.

Они имају засебно пословодство.

ГЛАВА ДЕВЕТА. О ДИСЦИПЛИНСКОЈ ОДГОВОРНОСТИ СУДСКИХ ОФИЦИРА У СТРУЧНОЈ ДУЖНОСТИ.

§. 35. Судски официри за кривице у стручним дужностима учињене, у колико за расправу истих не би били надлежни војни судови, потпадају под суђење Великог Војног Суда.

Устав. Чл. 120.: ...Судија првостепеног војног суда не може бити тужен за свој судски рад без одобрења Војно Апелационог Суда, а апелациони судија без одобрења Касационог Суда...

§. 36. За ове кривице судски официри могу бити кажњени:

- 1., Укором писменим; и
- 2., Удаљењем од службе до једне године дана са последицама прописаним Законом о устројству војске.

§. 37. Министар Војни на предлог Начелника Судског Одељења решава о стављању судских официра под Велики Војни Суд за наведене кривице.

§. 38. Кад Министар Војни реши да се судски официр стави под Велики Војни Суд, спроводи се овоме тужба и акта ислеђења.

Тужбу саставља Начелник Судског Одељења.

§. 39. Велики Војни Суд пошто прими акта кривице, доставља оптуженоме препис тужбе и доказа на одговор, остављајући му рок за одговор до двадесет дана.

§. 40. Ако оптужени у остављеном року ништа не одговори, Велики Војни Суд према стању предмета, донеће пресуду без одговора оптуженога.

§. 41. Велики Војни Суд у овим делима суди по убеђењу, основаном на целокупном ислеђењу.

§. 42. Велики Војни Суд спроводи своју пресуду, која је одмах извршна, Министру Војном, и овај наређује, да се иста изврши.

§. 43. Кривице изложене у овој глави застаревају после шест месеци.

ГЛАВА ДЕВЕТА. ЗАВРШНО НАРЕЂЕЊЕ.

§. 44. Министар Војни прописује нарочита Правила о унутрашњем реду и пословима војних судова, војних државних тужилаца и војних иследника.

Део други. О војним судовима у мобилном и ратном стању.

ГЛАВА ПРВА. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.

§. 45. Одредбе овога Закона вреде и у мобилном стању, у колико се следећим одредбама не мењају.

§. 46. У мобилном или ратном стању провостепени војни судови надлежни су за суђење свима лицима команде, у којој је суд, као и над свима лицима, која се налазе на земљишту, на коме је команда размештена.

Војни судови, у дотичним дивизијским областним командама, образује се у свему као и у редовном стању, но у састав њихов у недостатку активних судских официра, узимају се резервни судски официри или грађанске судије.

§. 47. Војни Суд за офицере придаје се Врховној Команди и надлежан је за суђење свима офици-
рима целе војске.

§. 48. Велики Војни Суд придаје се Врховној Команди.

Његова надлежност простире се на све првосте-
пене војне судове, како у редовном, тако и у мобил-
ном или у ратном стању.

§. 49. У мобилном или ратном стању завешће
се, ако буде потреба „Војни суд за коњичку диви-
зију,“ који ће бити у саставу коњичке дивизије са
надлежношћу над лицима која под исту команду
потпадају, као и над лицима, која су на земљишту,
на коме је команда размештена.

Састав овога суда исти је, као и осталих прво-
степенних дивизијских војних судова.

§. 50. У мобилном или ратном стању Врховни
Командант војске поставља наредбом судије војних
судова и војне следнике из лица као и за редовно
стање, а могу се узети у недостатку ових и резервни
судски официри или судије грађанских судова.

ГЛАВА ДРУГА. ПРЕКИ ВОЈНИ СУДОВИ.

§. 51. У ратном стању установиће се „Преки
Војни Судови.“

Ови судови образују се при штабовима коман-
да, удаљених, одвојених или оцепљених.

Преки војни судови суде по нарочитим одред-
бама закона само за извесна кривична дела.

Начин образовања ових судова и њихов састав
прописан је у Законнику о поступку војних судова
у кривичним делима.

ГЛАВА ТРЕЋА. ВОЈНИ СУД У ПОЗАДИНИ ВОЈСКЕ.

§. 52. За време ратног стања установиће се у
позадини војске, у местима где Министар Војни од-
реди, првостепени војни судови, за суђење свима
војним и невојним лицима, која не долазе у састав
дејствујуће војске.

Под овај суд не потпадају она војна лица, за
која је надлежан Војни Суд за офицере.

Ово судови зваће се именом онога места у коме
буду установљени.

§. 53. У састав овога суда да уђу два официра
чина капетанског или већег, као привремене, и један
судски официр, као стални судија.

Судије и њихове заменике, војног државног ту-
жиоца и војног следника поставља Министар Вој-
ни од активних или резервних судских официра
или судија грађанских судова.

§. 54. Војни суд у позадини војске поступа и
суди онако исто, као и остали првостепени војни су-
дови.

Решења и пресуде овог суда подлеже расмат-
рању и суђењу Великог Војног Суда.

ПРЕЛАЗНО НАРЕЂЕЊЕ.

§. 55. Док се поступно не уведу војни судови
онако, како је овим Законом прописано, установи-
ће се:

1., „Моравски Дивизијски Војни Суд“, у Нишу,
чија се надлежност простире на Моравску, Тимочку
и Шумадијску Дивизијску Област.

2., „Дунавски Дивизијски Војни Суд“, у Бе-
ограду, чија се надлежност простире на Дунавску
и Дринску Дивизијску Област.

Под ове судове долазе све трупе, војне установе, надлежности и заводи, који се на дотичним дивизијским територијама налазе.

3., „Војни Суд за официре“, у Београду; и

4., „Велики Војни Суд“, у Београду.

Види чл. 1. Закона о изменама и допунама у Закону о устројству војних судова код §. 3. овога Закона.

§. 56. Закон овај ступа у живот после шесдесет дана, од дана кад га Краљ потпише.

ВОЈНИ КАЗНЕНИ ЗАКОНИК

од 31. јануара, 1901. год

Опште одредбе.

§. 1. Војни је злочин оно дело, за које се у овом Законику одређује заточење, робија или смртна казна; а војни је преступ оно дело, за које се у овом Законику одређује затвор дужи од једног месеца или губитак чина или звања.

Види §. 1. Казн. Зак.

§. 2. „Уводна правила“ и „Част прва. О кажњавању злочинства и преступљења у опште“, изложена у „Казненом Закону“ од 29. марта, 1860. год., важе и за војне преступе и злочине, у колико се овим Закоником другојаче не наређује.

Види §§. 1.—82. Казн. Зак.

§. 3. Војна лица за кривична дела која нису предвиђена овим Закоником ни Уредбом о војној дисциплини, казне се по Казненом Законику.

§. 4. Грађанска лица, за кривична дела из §§. 34., 52., 69., 70., 71. и 115. овог Законика, казниће се по тим одредбама.

Види § 9. Казн. Зак. — и §§. 34., 52., 69., 70, 71. и 115. Војн. Казн. Зак.

§. 5. Под „војним лицима“ разумевају се официри, подофицири, редови и она лица, која служе у српској војсци или припадају истој, њеним установама или заводима.

§. 6. Где год се у овом Законнику говори о официрима, ту се разумеју и војни чиновници и војни свештеници; и по томе, одредбе, прописане за официре, вреде у свему и за војне чиновнике и војне свештенике, у колико овај Законик другојаче не наређује.

§. 7. Војна лица за кривична дела, која учине у иностраној земљи, казниће се по овом Законнику.

Види §§. 7. и 8. Казн. Зак.

§. 8. Ратни заробљеници казниће се такође по овом Законнику.

§. 9. „Кривично дело пред скупљеним војницима“ онда је, кад је осим учиниоца било присутно најмање три лица: било официра, било подофицира или редова.

§. 10. „Договорно кривично дело“ онда је, кад се два или више војних лица договоре и учине кривично дело.

§. 11. Кривична дела учињена пред бунтовницима сматраће се као да су извршена на бојишту.

Први део. О кажњењу злочина и преступа у опште.

ГЛАВА ПРВА. О КАЗНАМА.

§. 12. Војни судови могу осудити на ове казне:

1. Смрт.
2. Робију.
3. Заточење.
4. Затвор.
5. Губитак чина.
6. Губитак звања.
7. Губитак војничке части.
8. Губитак грађанске части.
9. Одузимање ствари.

Види §. 12. Казн. Зак.

§. 13. Ко се осуди на смрт, убиће се из пушака и одмах упокати.

Види §. 13. Казн. Зак.

§. 14. Робија не може бити краћа од две, ни дужа од двадесет година.

На ову казну осуђују се подофицири, редови и сва неуказна војна лица.

Робија се издржава у грађанским казненным заводима.

Где је у овом, или у Казненом Законнику прописана само казна робије, она ће се за официре заменјивати заточењем.

Види §. 14. Казн. Зак.

§. 15. Заточење не може бити ни дуже ни краће од робије.

На ову казну осуђују се официри. Заточење се издржава у грађанским казненным заводима.

Где је у овом, или у Казненом Законнику прописана за извесно кривично дело само казна зато-

чења, она ће се за подофицере, редове и остала неуказна војна лица замењивати робијом.

Види §. 15. Казн. Зак.

§. 16. Затвор не може бити краћи од тридесет дана ни дужи од пет година, осим случаја где се овим или Казненим Закоником другојаче наређује.

Види §. 20. Казн. Зак.

§. 17. Офицери осуђени на затвор до једне године, издржавају га у војним затворима.

Офицери осуђени на затвор, дужи од једне године, и они који су иступили из војске, на осуђени војним судовима, издржавају затвор у грађанским заводима.

§. 18. Офицери осуђени на затвор дужи од једне године, самим тим губе и чин и сва права чином стечена.

Види §. 20. Казн. Зак.

§. 19. Подофицери и редови издржаваће затвор у казним војним заводима, а ако ових нема, и ако је затвор дужи од једне године, издржаваће га у грађанским казним заводима, као и у оним случајевима, кад су уз казну затвора осуђени на губитак војничке части.

Остала војна лица, осуђена на затвор, издржавају овај у грађанским казним заводима.

§. 20. Губитком чина казне се офицери.

Војни чиновници осуђиваће се на губитак звања у случајевима, у којима се офицери осуђују на губитак чина.

Где год Казнени Законик за извесно кривично дело прописује казну лишења звања, офицери ће се казнити губитком чина.

Осуђени на ову казну губе чин или звање и сва права са чином или звањем стечена.

Види §§. 25. и 26. Казн. Зак.

§. 21. Офицери, подофицери и редови осуђени на смрт, робију или заточење губе по самом закону војничку част, кад пресуда постане извршна.

Губитак војничке части досуђује се и уз казну затвора у случајевима, где Казнени Законик поред затвора одређује губитак грађанске части.

Ко изгуби војничку част, губи службу и права истом стечена, војне чинове и декорације, и не може их више добити.

Осуђени на губитак војничке части доводи се пред трупу, која је под оружјем. Кад се прочита пресуда, командант трупе, јасним гласом говори ове речи: „Н. Н. (име и презиме осуђенога) више ниси достојан да служиш под заставом и да носиш оружје; у име закона ти си војничку част изгубио“.

Осуђеном за тим одузима се кокарда и остали знаци војничкога достојанства и декорације.

Уз губитак војничке части, кривац увек губи и грађанску част по прописима Казненог Законика.

Види §. 18. Казн. Зак.

§. 22. У случајевима кад Казнени Законик за извесно кривично дело прописује само новчану казну, ова ће се за војна лица замењивати казном затвора, рачунајући новчану казну до десет динара у један дан затвора.

Види §. 27. Казн. Зак.

§. 23. Власћу могу се одузети (конфисцирати) само поједине ствари криваца, и то оне: које су казним каквим делом произведене, или којима се кривац за извршење каквог казнимог дела послужио,

или их на то наменио, ако су ове ствари кривца или његовог саучесника. Ствари ће се ове или уништити, или на корист државе, било продајом или иначе употребити, за што која буде, о чему ће суд свагда у пресуди својој по самом казнимом делу изреченој решавати.

Ако садржај таквог штампаног или нештампаног писменог састава, лика или других изображења казнимост дела сачињава, то ће суд у пресуди, коју по самом казнимом делу изриче, у исто време и уништење свију налазећих се примерака и за то опредељених облика или плоча изрећи.

Но, ако не би цео састав, лик или изображење противузаконитост садржавало, но само поједина места или части истог, то ће се само ова противузаконна места или они делови облика или плоча уништити, на којима се то налази.

Види §. 35. Казн. Зак.

ГЛАВА ДРУГА. О САУЧЕСНИЦИМА.

§. 24. Кад у делу кажњивом по овом или Каз. Законику, учествују претпостављени, или старији по чину, звању или рангу, са потчињенима или млађима, онда су они коловође.

Види §. §. 46.—52. Казн. Зак.

§. 25. У делима непослушности, и непокорности, извршенима у друштву, коловође су још и ови:

а) онај, кога претпостављени, или старији, изречно позове на послушност, па томе не следује;

б) онај, који је међу њима најстарији по служби, кад међу овима нема претпостављеног или старијег по чину, звању или рангу; и

в) онај, ко злоупотреби војне сигнале и знаке или чини ма шта, чиме се непослушност или непокорност изазива или подстрекава.

ГЛАВА ТРЕЋА. О ОКОЛНОСТИМА КОЈЕ КАЗНУ ИЗВИЊУЈУ, УМАЊУЈУ, ОЛАКШАВАЈУ ИЛИ ПООШТРАВАЈУ.

§. 26. Нема злочина ни преступа у овим случајевима:

1., Кад стражар, страже или патрола у вршењу службе рани или убије нападача;

2., Кад стражар у вршењу службе рани или убије лице, које ни на трећи позив и на опомену његову да ће употребити оружје не стане или није хтело послушати;

3., Кад онај, који је послан да затвори кога, буде писмено овлашћен, да у недостатку других средстава за отклањање отпора, убије онога, који му се противи, па то и учини;

4., Кад војска за време побуне, или нереди, у недостатку других средстава за умирење, употреби оружје, па услед тога потине ко од побуњених;

5., Кад претпостављени за време борбе убије или рани подчињенога, који му се противи, или беге из плашње, или даје другима да бегују, или распростире међу војницима страх и неред у трупи;

6., Кад стражар или спроводник убије заробљеника или апсеника, који га напада, бежи или му се противи, немајући другога начина да га на послушност принуди;

7., Кад ко нападне на војничку част или личност официра, па овај одмах употреби оружје, да спречи даљи напад, неће се казнити, ако не прекорачи границе нужне одбране.

Види §§. 53.—54. а. Казн. Зак.

§. 27. Ако је извршењем заповести учињено какво кривично дело, онда је за ово одговоран само претпостављени, који је издао заповест.

Али ће се и потчињени, који је извршио заповест, казнити, ако је заповест била управљена на извршење очигледно злочиног дела.

Види §. 54. а. Казн. Зак.

§. 28. Непознавање војничке дужности може послужити за олакшавну околност само рекрутима.

Но ономе од њих, који поново учини исто дело, па било да је за прво дело изречена судска казна, или не, неће са та олакшавна околност у рачун узимати.

§. 29. Малолетство служи само редовима као околност, која казну умањује ако нису навршили осамнаест година, а од навршене осамнаесте, па до навршене двадесетпрве године та им околност служи као умањујућа само по делима, која се казне само по Казненом Законику.

Види §. 58. Казн. Зак.

§. 30. Неправилно оптерећење војном службом и дужностима служи за олакшавну околност.

§. 31. Пооштравна околност примењиваће се, сем случајева предвиђених овим законом, још:

1. Према предпостављенима, кад су они учесници у кривичним делима са потчињенима, и
2. Према војним бегунцима, који побегну ван отаџбине.

Види §. 65. Казн. Зак.

§. 32. Услед пооштравне околности, казна одређена за учињено кривично дело, може се удвојити, но величина удвојене казне не сме прећи двадесет година робије или заточења, ни десет година затвора.

Види §. 66. Казн. Зак.

ГЛАВА ЧЕТВРТА. О ЗАСТАРЕЛОСТИ.

§. 33. Застарелост за бегство почиње тећи оног дана ког је престало бегство или кога је престала на бегунцу обавеза служења у народној војсци, у позивима и последњој одбрани.

Види §. 77. Казн. Зак.

Други део. О кажњавању појединих злочина и преступа.

ГЛАВА ПЕТА. О ЗЛОЧИНИМА ПРОТИВ ВОЈСКЕ.

§. 34. Да се казни смрћу, ко у ратном стању:

1. Тајну страже, као: лозинку и одзив или друге знаке распознавања непријатељу изда;
2. Заstraшавајуће гласове проноси, или непријатељске позиве и огласе растура у намери да непријатељу ма у чему помогне;
3. Телеграфе, телефоне или подвозна средства (железнице, пароброде и др.) квари или чини их неупотребљивим;
4. Непријатељу служи као путовођа за каква војна предузећа против српске или савезничке војске или ко српску или савезничку војску намерно на странпутицу заведе;
5. Давањем војничких или других знакова допринесе, да се војска узнемири, или на беганье подстрекне, или ко на тај начин спречава скупљање војске;
6. Са лицима непријатељске војске, у намери да непријатељу користи, усмено или писмено споразумева се о делима, која се тичу ратовања, или ко за овакве споразуме посредује;
7. Заробљенике пусти;
8. Непријатељу саопштава знаке за тајну преписку и споразумевање; и

9. Бунаре, кладенце, изворе и потоке, одакле се војска снабдева водом, намерно отрује или неупотребљивим учини.

Види §§. 84. и 86. Казн. Зак.

§. 35. Да се казни смрћу:

1. Командант утврђеног места, кад ово непријатељу преда, а није исцрпио сва средства за живот и одбрану, која је на расположењу имао;

2. Командант или командир, који се у отвореном пољу преда, те услед тога његова трупа положи оружје, а није учинио све што му дужност и част налажу;

3. Командант или командир, који не употреби сва средства, која је на расположењу имао, да одређени положај очува и одржи, већ га напусти или непријатељу преда; и

4. Командант или командир, који у ратном стању противно добивеној заповести, одређеном заменику не преда команду, него је без одобрења даље задржава.

Кад су дела изложена у тач 2., 3. и 4. овог §-а мање важности, кривац ће се казнити заточењем најмање пет година.

Види §. 85. Казн. Зак.

§ 36. Ко на бојишту на време не испуни своју дужност, те учини да непријатељска предузећа успевају, или се српским и савезничким трупам опасност или штета нанесе, казниће се заточењем, а у важним случајевима смрћу.

§. 37. Командант са чијег наређења при осигурању на ратном походу или при становању, произађу знатне штете или зле последице за војску, казниће се заточењем најмање десет година, а пре-

ма величини штете и опасности може се изрећи и смртна казна.

У случајевима мање важности, кривац ће се казнити затвором најмање две године.

По одредбама овог §-а казниће се и они команданти, који немајући нарочите заповести да не дејствују, знају да се обличке трупе боре, па их не потпомажу, и ако би то могли да чине без опасности за своје положаје и свој задатак.

ГЛАВА ШЕСТА. О ПОВРЕДИ СТАРЕНИНСТВА.

§. 38. За намерно неуважавање и омаловажавање претпостављених или старијих, и за непристојно опхођење с њима, кривац ће се казнити затвором до једне године.

Ако је кривица учињена пред скупљеним војницима, затвором до две године; а ако је учињена пред стројем, затвором најмање једну годину.

§. 39. За увреду претпостављенога или старијег: усмено или писмено, или штампом, или непристојном радњом, кривац ће се казнити затвором до две године. А за клевету кривац да се казни затвором најмање шест месеци.

Види §§. 200. и 210. Казн. Зак.

§. 40. Ко удари претпостављенога или старијег, или у таквој намери подигне на њега руку, или оружје, или какво оруђе, као и за насилне радње према њему, казниће се робијом.

Ако је насена тешка телесна повреда, или смрт, кривац ће се казнити смрћу.

Види §§. 173., 177. и 180. Казн. Зак.

§. 41. Ко никако или у неколико не изврши заповест претпостављенога која се тиче службене дужности, казниће се затвором до шест месеци.

Ако је отуда било штетних последица за службу, кривац ће се казнити затвором најмање шест месеци.

У мобилном или ратном стању, кривац ће се казнити робијом до шест година. Но ако је услед тога било штетних последица по војску, кривац ће се казнити робијом, а у тежим случајевима може се казнити смрћу.

Види §. 38. Војн. Казн. Зак.

§. 42. Обвезник позива или последње одбране, и резервни официри, који у редовном стању на време или никако не дођу на вежбање, или на позив војних власти, а изостанак не оправдају, казниће се затвором до месец дана.

Види §§. 43. и 44. Војн. Казн. Зак.

§. 43. Обвезник позива или последње одбране, који после издате наредбе за мобилизацију, или ради упушења побуне, не дође на службу у одређеном року, казниће се робијом; а ако је официр робијом најмање пет година.

А ако ни на дан огласа рата не буде у команди, казниће се робијом најмање десет година или смрћу.

Види §§. 42. и 44. Војн. Казн. Зак.

§. 44. Ако они, који су рекрутовани, не предстану у одређено време ради одслужења свога рока у војсци, казниће се:

1. У редовном стању затвором до шест месеци; и

2. У мобилном или ратном стању робијом до десет година.

Види §§. 42. и 43. Казн. Зак.

§. 45. Ко речима или делом или каквим знацима намерно покаже, да неће да изврши заповести

својих претпостављених, које је за вршење службе добио, па их не изврши, да се као непокоран казни:

1. У редовном стању затвором најмање једну годину; но ако је то било пред скупљеним војницима, робијом до пет година; а ако је пред стројем, или кад је заповест, да се ступи под оружје, робијом до десет година;

2. У мобилном или ратном стању робијом најмање десет година; и

3. На бојишту смрћу.

Види §. 47. Војн. Казн. Зак.

§. 46. Ко се поред непокорности оружјем одупре претпостављеном, да се казни робијом најмање пет година; а ако га при том телесно повреди да се казни смрћу.

У мобилном или ратном стању, кривац да се казни смрћу.

Ко се оружјем одупре патроли, или стражи кад оне своју дужност врше, да се казни затвором најмање шест месеци, а за противљење без оружја, да се казни затвором од два до шест месеци.

Види §. 47. Војн. Казн. Зак.

§. 47. Кад су кривична дела предвиђена §§ 45. и 46., била последица непрописног поступања претпостављенога са потчињеним, казна ће се изрицати блажа, и то: робија у случајевима, где се одређује смртна казна; а у свима осталим случајевима највише половина тамо одређених казни.

Види §§. 45. и 46. Војн. Казн. Зак.

§. 48. Ко претпостављенога или старијега силом или претњом спречи у извршењу његове дужности, казниће се:

1. У редовном стању робијом;
2. У мобилном или ратном стању, с погледом на опасност за општу војну службу, робијом најмање десет година; и
3. На бојишту смрћу.

§. 49. Ко изазове гунђање и незадовољство односно службе међу својим друговима, казниће се затвором до шест месеци.

Но кад је ово имало за последицу ма какав неред, затвором најмање шест месеци.

Види §. 52. Војн. Казн. Зак.

§. 50. Кад се пет или више лица побуне и противе претпостављеној војној власти, и неће да врше своје дужности, казниће се:

1. У редовном стању: саучесници робијом најмање пет, а коловође најмање десет година; но у тежим случајевима ко коловође могу се казнити смрћу; и

2. У мобилном или ратном стању смрћу.

Види §. 85. Казн. Зак.

§. 51. Кад се учесници у делима предвиђеним у §. 50. врате реду сами, пре но што се према њима предузме сила за повраћај реда, казниће се само коловође затвором по три године.

Види §. 50. Војн. Казн. Зак.

§. 52. Ко једног или више војника позива или наговара на непослушност, на непокорност, или на буну, казниће се затвором.

Види §§ 49., 53. и 54. Војн. Казн. Зак.

§. 53. Ако су се више њих само договорили да откажу послушност или покорност, или да се побуне, казниће се затвором најмање једну годину.

Види §§. 49., 52. и 54. Војн. Казн. Зак.

§. 54. Учесника у договорним делима неће постићи казна, ако је на време јавио власти, па је тако допринео, да се уговорено дело може отклонити.

Види §§. 49., 52. и 53. Војн. Казн. Зак.

§. 55. Ко неовлашћено и неадмисивно приређује скуп војних лица за критиковање војничких дела или установа, или ко скупља потписе на заједнички рапорт, којим би се критиковала војничка дела или установе, казниће се затвором до једне године.

Они који су учествовали на таквим скуповима, казниће се затвором до шест месеци.

§. 56. Војници на привременом отпусту или осуству, обвезници позива и последње одбране, и ако нису позвани на службу, али кад су у униформи, или кад дођу у службени однос са претпостављеним, за учињена дела из §§. 38., 39., 40., 45., 46., 48., 50., 52. и 55., овог Законика, казниће се по тим одредбама.

Види §§. 38.—40., 45., 46., 48., 50., 52. и 55. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА СЕДМА. О САМОВОЉНОМ УДАЉЕЊУ И БЕГСТВУ ИЗ ВОЈСКЕ.

§. 57. Самовољно удаљење подофицира и редова онда је:

Кад се у редовном стању од своје трупе, или службе, или из војног притвора или затвора самовољно удаље или кад по истеку одобреног им осуства на дужност не дођу у редовном стању до седам дана, а у мобилном или ратном стању до три дана.

Види §§. 58.—62. Војн. Казн. Зак.

§. 58. За самовољно удаљење у редовном стању, преко два дана, кривац ће се казнити затвором до једне године. А у мобилном или ратном стању, ма и за најкраће време, затвором најмање две године.

Ако самовољно удаљење учине два или више лица у договору, служиће им то као поопштивна околност.

Ако се самовољно удаљење изврши у циљу да се избегне предстојећа борба, кривац ће се казнити као бегунац.

Види §§ 57. и 59.—62. Војн. Казн. Зак.

§. 59. Офицер, који у редовном стању напусти службу и за три или више дана на исту не дође, или који да оставку, па не сачека решење по истој, него напусти службу и без уважене оставке, казниће се затвором до једне године.

Види §§ 57., 58. и 60.—62. Војн. Казн. Зак.

§. 60. Офицер, који у редовном стању преко одобреног му осуства остане више од три дана, па ово не оправда, казниће се затвором до једне године.

А ако у мобилном или ратном стању преко одобреног му осуства остане двадесет и четири сата, казниће се заточењем.

Види §§ 57.—59., 61. и 62. Војн. Казн. Зак.

§. 61. Офицер, који у редовном стању пређе у страну државу без одобрења свога претпостављенога и остане дуже од двадесет и четири сата, казниће се затвором најмање три месеца.

Види §§ 57.—60. и 62. Војн. Казн. Зак.

§. 62. Офицер који се у мобилном или ратном стању удали од своје трупе или службе преко два-

десет и четири сата, казниће се робијом најмање пет година.

Ако је официр на бојишту напустио своје место, да се казни смрћу.

Види §§ 57.—61. Војн. Зак.

§. 63. Бегство подофицира и редова онда је:

1. Кад се у редовном стању од своје трупе или службе, или из војног притвора или затвора, самовољно удаље преко седам дана, а у мобилном или ратном стању преко три дана;

2. Кад по истеку допуштеног осуства у редовном стању више од седам дана, а у мобилном или ратном стању више од три дана изостану, или кад се по потреби са осуства позову, па одмах у команду или у одређено место не дођу, па то довољним узроцима не оправдају; и

3. Кад на бојишту напусте своју трупу или службу.

Види §§ 64.—69. Војн. Казн. Зак.

§. 64. Бегунац у редовном стању казниће се: за прво бегство затвором до две године; за друго бегство затвором од две до четири године;

за треће бегство робијом од три до десет година.

Види §§ 63. и 65.—69. Војн. Казн. Зак.

§. 65. Ко побегне у мобилном или ратном стању, казниће се робијом од четири до десет година; а ако и по други пут побегне, казниће се смрћу.

Види §§ 63., 64. и 66.—69. Војн. Казн. Зак.

§. 66. Ко побегне са бојишта казниће се робијом најмање десет година, или смрћу.

Тако исто казниће се и онај, који на бојишту друге речима или знацима на бегство наводи; или бацањем оружја и муниције распростире страх, и тиме причини да се правилно наступање или одступање и у опште дисциплина и ред у опасност доведе.

Види §§. 63.—65. и 67.—69. Војн. Казн. Зак.

§. 67. Кад се двојица или више њих договоре и у редовном стању изврше бегство, казниће се робијом до пет година.

Ако је ово учињено у мобилном или ратном стању, коловођа казниће се смрћу, а остали робијом најмање десет година.

Види §§. 63.—66., 68. и 69. Војн. Казн. Зак.

§. 68. Бегунац, који се у редовном стању сам у команду врати у року од шест месеци, казниће се половином казне за дотично бегство.

Види §§. 63.—67. и 69. Војн. Казн. Зак.

§. 69. Ко другота на бегство наговори, или га у овоме потпомаже, казниће се у редовном стању до две године робије; у мобилном или ратном стању, робијом до пет година.

Види §. 63.—68. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ОСМА. О ИЗБЕГАВАЊУ ВОЈНЕ СЛУЖБЕ ОСАКАЋЕЊЕМ, ПОВРЕДОМ ТЕЛА ИЛИ ОБМАНОМ.

§. 70. Ко служећи у народној војсци, или последњој одбрани, себе повреди, или допусти да га други повреди у намери, да се онеспособи за војну службу, као и онај, који је ту повреду извршио казниће се:

1. У редовном стању робијом до пет година, ако је повређени остао неспособан за борца. А ако

је повређени остао способан за борца, затвором до две године;

2. У мобилном или ратном стању, робијом најмање десет година; и

3. На бојишту смрћу.

Види §. 71. Војн. Казн. Зак.

§. 71. Онај који се сам осакати или у опште телесно повреди, или допусти да га други осакати, да као рекрутован не одслужи одређени му рок службе у војсци, као и онај, који је ту повреду извршио, да се казни затвором најмање две године. Ако је то учињено у мобилном и ратном стању, да се казни робијом најмање пет година.

Ако је повређени остао способан за војску, казниће се затвором до једне године.

Види §. 70. Војн. Казн. Зак.

§. 72. Ко употреби лажна средства или обману у намери, да се ослободи од вршења војне обвезе или службе, казниће се:

1. У редовном стању, затвором до две године; и

2. У мобилном или ратном стању, затвором најмање две године.

Но ко би ово радио на бојишту, казниће се робијом од четири до десет година.

Иста казна има се применити и на саучеснике.

Ко се подметне за другота да служи у војсци а неспособан је за војску, те услед тога прави обвезник буде ослобођен, да се казни затвором до шест месеци.

У мобилном или ратном стању кривац да се казни робијом до пет година.

ГЛАВА ДЕВЕТА. О ПОВРЕДИ СТРАЖАРСКЕ И ПАТРОЛСКЕ ДУЖНОСТИ И ДЕЖУРСТВА.

§. 73. Ко повреди стражарску или патролску дужност, казниће се:

1. У редовном стању, затвором до шест месеци;
2. У мобилном или ратном стању, затвором до две године; и
3. На бојишту робијом.

Види §§. 74.—76. Војн. Казн. Зак.

§. 74. Командир страже, патроле, разводник или стражар, који самовољно напусти стражу, патролу или стражарско место, казниће се:

1. У редовном стању, затвором до једне године;
2. У мобилном или ратном стању, робијом до пет година; и
3. На бојишту смрћу.

Види §§. 73., 75. и 76. Војн. Казн. Зак.

§. 75. Остали у саставу страже или патроле за самовољно напуштање ове, казниће се:

1. У редовном стању, затвором до шест месеци;
2. У мобилном или ратном стању, робијом до три године; и
3. На бојишту робијом или смрћу.

Види §§. 73., 74. и 76. Војн. Казн. Зак.

§. 76. Кад се повреде стражарских или патролских дужности учине на стражи, која чува Краља или чланове Краљевског Дома, или на утврђењима, изрицаће се поштрена казна.

Види §§. 73.—75. Војн. Казн. Зак.

§. 77. Ко намерно допусти да побегне лице, које му је на чување предато, казниће се у редовном стању, робијом до пет година.

Но ако је пуштено лице било оптужено или осуђено за злочин, или је пуштање било у мобилном или ратном стању, кривац ће се казнити робијом најмање пет година.

Види §. 78. Војн. Казн. Зак.

§. 78. Онај, коме са немарности побегне на чување примљено лице у редовном стању, казниће се затвором.

У мобилном или ратном стању, или ако је бегунац оптужен или осуђен за злочин, кривац да се казни затвором до десет година.

Види §. 77. Војн. Казн. Зак.

§. 79. Командир страже, разводник, стражар, командир или возар транспорта, који украде, утаји, намерно уништи или повреди што од имања или ствари, које су му поверене на чување или пренос, или допусти да то други учини, казниће се робијом.

Пожарни за овакве кривице, да се казни затвором до осам година.

§. 80. Ко самовољно напусти дужност дежурнога или пожарнога, казниће се затвором до једне године; а ако је отуда произашла штета или рђава последица, кривац да се казни затвором најмање једну годину.

ГЛАВА ДЕСЕТА. О УВРЕДИ И НАПАДУ НА ПАТРОЛЕ, СТРАЖЕ И НА ВОЈНА ЛИЦА У ДУЖНОСТИ.

§. 81. Ко увреди стражара, стражу или патролу речима или непристојном радњом, казниће се затвором до једне године.

Види §. 86. Војн. Казн. Зак.

§. 82. Ко не послуша стражара, стражу или патру, или ко се овима противи, кад своју дужност врше, казниће се:

1. У редовном стању, затвором до једне године;
2. У мобилном или ратном стању, затвором до три године; и
3. На бојишту робијом до пет година.

§. 83. Ко делом нападне стражара, стражу или патру, казниће се:

1. У редовном стању, затвором;
2. У мобилном или ратном стању, робијом до десет година; и
3. На бојишту робијом најмање десет година.

Види §§. 48. и 85. Војн. Казн. Зак.

§. 84. Ко нападне стражара, стражу или патру оружјем, или ако је напад извршен од два или више лица, ма и без оружја, да се казни:

1. У редовном стању робијом до десет година;
2. У мобилном или ратном стању, робијом; и
3. На бојишту смрћу.

Види §§. 83. и 85. Војн. Казн. Зак.

§. 85. Казна прописана у тач. 2. §. 84. примењује се и у редовном стању за свако насиље над војном стражом или стражарима, који чувају Краља или чланове Краљевског Дома.

Види §§. 83. и 84. Војн. Казн. Зак.

§. 86. Ко увреди дежурног официра, усмено писмено или непристојном радњом, казниће се затвором до две године.

Ко делом нападне дежурног официра, казниће

се робијом; а ако му је нанесена тешка телесна повреда или смрт, кривац казниће се смрћу.

Види §§. 81. и 87. Војн. Казн. Зак.

§. 87. Ко увреди речима или непристојном радњом дежурног, пожарног и друга војна лица из реда подофицира и редова, који сличну службу врше, казниће се затвором до шест месеци.

А за напад делом, или друго какво насиље у колико дело не прелази у тежи род кривице, казниће се затвором.

Види §§. 81. и 86. Војн. Казн. Зак.

§. 88. Заповедник који не предузима нужне мере, да се тврдиће или утврђења снабду свима потребама и да се одрже у исправности, казниће се затвором.

Ако је услед тога било опасних последица за безбедност војске, кривац ће се казнити зато тењем најмање десет година.

§. 89. Заповедник који се не стара да му се поверена команда на време снабдева прописаним намирницама или другим војничким потребама, казниће се затвором до три године.

Ако је отуда било злих и опасних последица, да се казни заточењем.

Види §. 90. Војн. Казн. Зак.

§. 90. Ко у кругу своје надлежности не предузима мере за чување здравља и за предупређивање болести; или, ко се не стара о неговању и чувању болесника и рањеника; или, ко не чини то у погледу чувања здравља стоке, казниће се затвором.

Ако се услед тога појаве зле последице, кривац ће се казнити заточењем до десет година.

Види §. 89. Војн. Казн. Зак.

§. 91. Заповедник који не употреби сва средства, која је на расположењу имао да угуши буну, казниће се заточењем до пет година.

Ако је отуда било злих последица, казниће се заточењем најмање пет година.

Види §§. 45. и 46. Војн. Казн. Зак.

§. 92. Заповедник који при гађању у нишан, или при наметању и потпаљивању мина, или при руковању експлозивним предметима, неупотреби потребне мере обазривости, да се казни затвором до две године.

Ако је услед тога ко тешко повређен или погинуо, да се казни заточењем до десет година.

§. 93. Ако претпостављени зна, да је потчињени учинио какво злочино или преступно дело у кругу својих дужности, па ово не узме у поступак, казниће се затвором до једне године.

§. 94. Старешина, који на бојишту не предузима она средства, на која има права, да непослушне доведе у послушност, да уздржи бегунце или да натера оне, који неће да иду против непријатеља, или који не предузима енергичне мере према онима, који распростиру забуну и страх у војсци, казниће се затвором.

Види §. 63. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА. О НЕИСТИНИТИМ РАПОРТИМА И НЕПОПУШТЕНИМ МОЛБАМА, ЖАЛБАМА И ТУЖБАМА.

§. 95. Ко намерно претпостављеном усмено или писмено извесну ствар неистинито представи, казниће се затвором до једне године.

Ако су отуда наступиле штетне последице, казниће се затвором до две године.

Види §. 96. Војн. Казн. Зак.

§. 96. У мобилном или ратном стању, за неистинитост или непотпуност у рапортима, извешћима или другом писмену, као и за лажне представке у опште, или за неподношење извешћа, ако је ово учињено намерно или из крајњег небрежења, кривац ће се казнити заточењем.

Ако је отуда произашла опасност или велика штета, да се казни смрћу.

Види §. 95. Војн. Казн. Зак.

§. 97. Кад тројица или више њих заједнички поднесу тужбу, жалбу или молбу, ма коме од претпостављених, казниће се затвором до шест месеци.

§. 98. Старешина који не узме у поступак тужбу, жалбу или молбу потчињенога, казниће се затвором до једне године.

Кад претпостављени не прими тужбу, жалбу или молбу, потчињенога, потчињени се неће казнити, ако га при подношењу ових обиђе.

ГЛАВА ТРИНАЕСТА. О НЕЗАКОНИТИМ ПОСТУПЦИМА ПРЕМА ПОТЧИЊЕНИМА ИЛИ МЛАЂИМА.

§. 99. Ко злостављањем изазове потчињенога или млађег на отпор, казниће се затвором до три године.

Изазвани у овом случају или се неће ни казнити, или ће се блаже казнити, према околностима дела.

Види §§. 100.—103. Војн. Казн. Зак.

§. 100. Претпостављени или старији, који увреди потчињенога или млађега официра усмено, писмено, штампом или непристојном радњом, казниће се затвором до три године.

А за клевету, кривац да се казни затвором.

Види §§ 38., 99. и 101—103. Војн. Казн. Зак. — и §§ 209. и 210. Казн. Зак.

§. 101. Претпостављени или старији, који потчињенога или млађега официра удари, или му нанесе повреду тела, казниће се затвором најмање шест месеци поред губитка чина.

Види §§ 40., 99., 102. и 103. Војн. Казн. Зак.

§. 102. Официр, који хули светињу, напада погрдним речима, злоставља или туче подофицира или редова, казниће се затвором до две године у колико не би прелазило у тежу кривицу.

Подофицири и претпостављени редови, за ове кривице учињене према својим потчињенима, казниће се затвором до једне године.

Види §§ 99.—101. и 103. Војн. Казн. Зак.

§. 103. Претпостављени или старији, који незаконито поступи према потчињенима или млађима, те им нанесе тешку телесну повреду (§. 177. Казненот Законика), да се казни заточењем.

Ако је услед тога произишла смрт, кривац да се казни смрћу.

Види §§ 40. и 99.—102. Војн. Казн. Зак. — и §. 177. Казн. Зак.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА. О ЗЛОУПОТРЕБАМА У ДУЖНОСТИ.

§. 104. Ко намерно, противно закону и пропису ослободи кога од sluжења у војсци, или му службу

олакша, или га у у овој сувише оптерети, казниће се затвором до три године.

§. 105. Ко у користољубивој намери задржи храну, плату или новац својих потчињених, или фураж, казниће се заточењем до пет година

Види §. 107. Војн. Казн. Зак.

§. 106. Ко без претходног одобрења команданта батаљона или овога старијих претпостављених, новац од војника купи, па ма и за личну потребу војника, казниће се затвором до једне године.

Ко злоупотреби овај новац, казниће се затвором најмање једну годину.

§. 107. Ко не изда плату војницима за три дана, од дана кад ову прими, или пошто дође у место где се плата има издати, казниће се затвором до једне године.

Види § 105. Војн. Казн. Зак.

§. 108. Ко при издавању плате или исплатама у опште мења монету без потребе, казниће се затвором.

§. 109. Подофицири, редови и неуказна војна лица, којима су новци или други предмети по службеној дужности предати, па од истих учине злоупотребу или проневеру, да казне затвором, а у тежим случајевима робијом до десет година.

Овако ће се они казнити и у случају, када би упропастили новац, или ствари, примљене од претпостављених, или старијих, и ван службе.

§. 110. Ко ме би било поверено да за државу набавке врши, па новац или материјал злоупотреби, казниће се заточењем.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА. О НЕПРОПИСНОМ РУКОВАЊУ ОРУЖЈЕМ И МУНИЦИЈОМ.

§. 111. Ко непажљиво рукује оружјем или муницијом те повреди кога, казниће се затвором до две године.

Ако је смрт проузрокована, затвором најмање две године.

§. 112. У кога се нађу убојни метци, кад их по служби није смео имати, да се казни затвором до три године.

Ако је ове метке и употребио, да се казни робијом до десет година; а ако је услед употребе било и тешке повреде, или смртог случаја робијом, а може се казнити и смрћу.

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА. О ОТУЂИВАЊУ ПОНИШТАВАЊУ И КВАРЕЊУ ДРЖАВНИХ СТВАРИ.

§. 113. Ко прода, заложити или намерно поквари или поништи какву ствар, коју је примио на службену употребу, казниће се затвором до три године.

§. 114. Ко прода, заложити, намерно поквари или поништи државно оружје или метке, или коња, које је ствари примио за службену употребу, казниће се робијом до пет година.

§. 115 Свако лице, које од војника купује, прима у залог или утаји што од оружја, прибора, одеће, обуће или спреме, муниције или ма какве војне државне ствари, казниће се затвором до три године.

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА. О ЗЛОУПОТРЕБАМА ПРИ ИЗРАДИ ВОЈНОГ ОРУЖЈА, МУНИЦИЈЕ ИЛИ БАРУТА, ИЛИ ПРИ ПРИМАЊУ ОВИХ ПРЕДМЕТА.

§. 116. Ко при изради оружја, муниције или барута не врши надзор у довољној мери, па се услед

тога појави неисправност у овим предметима, казниће се затвором.

Ко би ово учинио у циљу да користи непријатељу, казниће се смрћу.

Види §. 118. Војн. Казн. Зак.

§. 117. Ко од лиферанта прими оружје, муницију или барут, који не одговара уговору, казниће се робијом до десет година.

§. 118. Војна лица, која израђују оружје или муницију, ако се при томе намерно огреше о своју дужност, или ако својевољно напусте рад, који се не може одлагати, казниће се затвором.

Види §. 116. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ОСАМНАЕСТА. О ЗЛОУПОТРЕБИ ПРИ ПОДИЗАЊУ ВОЈНИХ ЗГРАДА, УТВРЂЕЊА И ВОЈНИХ ГРАЂЕВИНА.

§. 119. Офицери, инжењери, архитекти и друга војна лица, којима је стављено у задатак, да састављају планове или предрачунае за војне зграде, грађевине или утврђења, или да врше преглед планова, предрачуна и рачуна, за свако одступање од одређених правила за то, казниће се затвором до једне године.

Види §§. 120.—123. Војн. Казн. Зак.

§. 120. Ко при подизању, преправљању, поправљању, ма каквих војних зграда, или при извршењу хидротехничких послова или послова приликом прављења путова, или при подизању тврђава, утврђења или других грађевина, самостално одступи од утврђених планова и предрачуна, казниће се затвором, а у тежим случајевима заточењем до десет година.

Види §§. 119. и 121.—123. Војн. Казн. Зак.

§. 121. Ко непажљиво врши надзор при подизању, преправци или поправци какве грађевине, па се услед тога употреби материјал који не одговара условима, или неправилно употреби казниће се затвором до једне године.

А ако се услед овога грађевина струши или мора порушити, кривац ће се казнити затвором најмање једну годину.

Види §§. 119., 120., 122. и 123. Војн. Казн. Зак.

§. 122. Ко нетачно изврши преглед грађевина у опште, казниће се затвором до једне године.

За нетачан поновни преглед, кривац ће се казнити губитком чина.

Види §§. 119.—121. и 123. Војн. Казн. Зак.

§. 123. Офицери инжињери, архитекти и остала војна лица, која навалично и неосновано чине сметње при прегледу и пријему државних грађевина у опште, казниће се затвором до једне године.

Види §§. 110.—122. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЕСТА. О НЕБРЕЖЉИВОМ ЛЕЧЕЊУ, НЕЗИ БОЛЕСНИКА И РАЊЕНИКА И НЕПРОПИСНОМ ЧУВАЊУ И СПРАВЉАЊУ ЛЕКОВА КОД ВОЈСКЕ.

§. 124. Војно санитеско особље за немарност око прегледа, лечења, неге болесника и рањеника, и у опште за немарљиво отправљање својих дужности, казниће се затвором до шест месеци, а у важнијим случајевима губитком чина.

Види §§. 125 и 126. Војн. Казн. Зак.

§. 125. Ко учини важне и очите погрешке у лекарској дужности, које као стручњак није смео

учинити, казниће се затвором до једне године, а у тежим случајевима и губитком чина.

Види §§. 124. и 126. Војн. Казн. Зак.

§. 126. Ко намерно прими у болницу или амбуланцију војна лица, која под изговором болести избегавају службу, казниће се затвором до три месеца.

Види §§. 124. и 125. Војн. Казн. Зак.

§. 127. Ко у користољубивој намери даје државне лекове лицима, која немају права да их примају од државе, казниће се заточењем до пет година.

Види §§. 128.—130. Војн. Казн. Зак.

§. 128. Ко непрописно чува, издаје или употребљује лекове, који штетно на здравље дејствују, казниће се затвором, у колико то не би прелазило у тежу кривицу.

Види §§. 127., 129. и 130. Војн. Казн. Зак.

§. 129. Ко справља лекове противно правилима и науци, или из саставних делова, који не одговарају каквоћи и тежини прописаној у рецепту, или у нечистим и здрављу шkodљивим судовима, казниће се затвором до једне године; а ако је било услед тога шетних последица ма по чије здравље, губитком чина, у колико то не прелази у тежу кривицу.

Види §§. 127., 128. и 130. Војн. Казн. Зак.

§. 130. Сваки војни лекар, који о стању здравља каквог војника изда лажну сведоцбу за употребу код војне власти, да се казни затвором од једне до четири године.

Види §§. 127—129. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА. О ПОВРЕДАМА ДУЖНОСТИ ПРИ
ИСЛЕЂЕЊУ И СУЂЕЊУ КРИВИЧНИХ
ДЕЛА У ВОЈСЦИ.

§. 131. Судски официри, који се као референти, државни тужиоци или следници у вршењу ових дужности намерно огреше о закон или постојеће прописе, казниће се затвором.

Овако ће се казнити и судије војних судова, који се при суђењу кривичних дела намерно огреше о закон на корист или штету оптуженога.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПРВА. О ЗЛОУПОТРЕБАМА ПРИ
ПРИМАЊУ И ИЗДАВАЊУ НОВАЦА И СТВАРИ ЗА ДРЖАВУ.

§. 132. Ко неосновано одуговлачи примање предмета за снабдевање војске или исплату државним новцем, казниће се затвором до једне године.

Види §§. 133.—137. Војн. Казн. Зак.

§. 133. Ко са непажње или са немарљивог вршења службе, прими предмете за снабдевање војске, који не одговарају прописним условима или уговору, казниће се затвором до једне године; а ако то намерно учини, да се казни робијом до пет година.

Но ако је услед тога било веома штетних и опасних последица по војску у мобилном или ратном стању, кривац се може казнити робијом до петнаест година.

Види §§. 132. и 134.—137. Војн. Казн. Зак.

§. 134. Ко исплати рачуне лиферанту или врати коме кауцију пре одређенога рока, казниће се затвором до три године.

Види §§. 132. и 135.—137. Војн. Казн. Зак.

§. 135. Ко од руковалаца изда војсци покварене предмете или ствари, казниће се затвором до две године.

Види §§. 132.—134., 136. и 137. Војн. Казн. Зак.

§. 136. Ко на време не пошаље новац или друге ствари, које је по дужности требало послати, казниће се затвором до једне године.

Види §§. 132.—135. и 137. Војн. Казн. Зак.

§. 137. Ко лажно стави у документа, да је неко на уговорено време извршио испоруку, па му је ова исплаћена, или поднесе лажан извештај о примању ствари, казниће се заточењем до десет година.

Види §§. 132.—136. Војн. Казн. Зак.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ДРУГА. О ЗЛОУПОТРЕБАМА ДРЖАВНОГ
НОВЦА И ИМОВИНЕ, И О НЕУРЕДНОМ ВОЂЕЊУ
ЗВАНИЧНИХ КЊИГА.

§. 138. Војно лице које је одређено да рукује или чува какво имање које припада држави или војсци, па ово намерно уништи или поквари, казниће се робијом до десет година.

Но ако се услед тога деси неуредност у снабдевању војске у мобилном или ратном стању казниће се кривац робијом најмање десет година.

Види §. 141. Војн. Казн. Зак.

§. 139. Војна лица, која би у име плате или других принадлежности узела из касе државне више новца но што им припада, казниће се затвором до шест месеци.

§. 140. Руковалац, који прими на чување приватне ствари или новац, или ко свој новац или ствари чува у државној каси или магацину, казниће се затвором до једне године.

§. 141. Ко употреби државну стоку или возове на радове, који нису допуштени, казниће се затвором до шест месеци.

Овако да се казни и онај, који држи у државној штали већи број коња, но што има права.

Види §. 138. Војн. Казн. Зак.

§. 142. Рачуноиспитач или контролор, који при прегледу књига, рачуна, каса и материјала, намерно не покаже право стање, казниће се заточењем до десет година.

§. 143. Ко неуредно и противно правилима води новчане или материјалне књиге, казниће се затвором до шест месеци.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕЋА. О КРАЂИ.

§. 144. Ко из команде, касарне, логора, утврђења, и у опште ма какве војне установе, или завода, украде војнику, или држави, било приватну, било државну ствар, у вредности више од десет а мање од четрдесет динара, па било да само једна крађа, или више крађа у скупу ову вредност износе, казниће се затвором до једне године.

Ко учини три овакве крађе, ма од колике вредности (испод 40 динара) и за сваку је посебице кажњен, па и по четврти пут изврши такву крађу, предаће се суду и казнити без обзира на вредност крађе, затвором.

За крађе које нису овим законом предвиђене, и за крађе на опасан начин извршене, кривац да се казни по Казненом Законику.

Види §§. 220.—228. а. Казн. Зак.

§. 145. Подофицир, редов или које друго војно лице, које украде официру какву ствар, или поверене му ствари официра прода, заложити или намерно упропасти, или који украде што домаћину код кога

је као војник настањен у вредности до двадесет динара, казниће се затвором.

За овакве крађе у вредности преко двадесет динара, кривац да се казни затвором са губитком војничке части, а може се казнити и робијом до осам година.

Види §§. 220.—228. а. Казн. Зак.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВРТА. О ПЉАЧКИ, ОТИМАЊУ ОПУСТОШАВАЊУ У МОБИЛНОМ ИЛИ РАТНОМ СТАЊУ.

§. 146. Пљачка је грабљење и узимање туђе имовине или ствари приликом заузимања каквог места у ратном стању или при маршу војске.

Као пљачка сматрају се и случајеви, кад ко неовлашћено врши контрибуцију и реквизицију, или кад ко одређену меру ових прекорачи у своју корист.

Види §§. 138.—150 Војн. Казн. Зак.

§. 147. Отимање је насилно присвајање туђега имања или ствари у заузетом месту, у коме је већ провраћен ред и постављена власт.

Види §§. 148.—150. Војн. Казн. Зак.

§. 148. Ко пљачка или отима, казниће се робијом до пет година; а ако је при том и сила употребљена, робијом најмање пет година, у колико то не би прешло у тежу кривицу.

Види §§. 146., 147., 149. и 150. Војн. Казн. Зак.

§. 149. Кад се више њих договоре и изврше пљачку или отимање, саучесници ће се казнити робијом најмање десет година, а коловођа смрћу; а ако је при том био ко и повређен, казниће се и саучесници смрћу.

Види §§. 146.—148. и 150. Војн. Казн. Зак.

§. 150. Ко прими или подели користи или ствари, за које зна да су добивене пљачком или отимањем, казниће се затвором.

Види §§. 148. и 149. Војн. Канз. Зак.

§. 151. Ко присвоји или утаји одузете непријатељске заставе или друге предмете војничког плена, које према наредби треба предати власти, казниће се затвором до две године.

§. 152. Опустошавање је оштећивање туђе имовине без неопходне ратне потребе: ломљењем вођа, одграђивањем, паљевином, рушевином, рушењем зграда или разбијањем.

За опустошавање, казниће се кривац робијом најмање пет година; а у тежим случајевима смрћу.

ПРЕЛАЗНО НАРЕЂЕЊЕ.

§. 153. Кривична дела, која неби била расправљена кад овај Законик ступи у живот, расправиће се по дотле постојећим законским одредбама, ако блажу казну прописују, иначе по овом Законику.

Види §. 11. Казн. Зак.

§. 154. Овај Законик ступа у живот после шесет дана од дана кад га Краљ потпише. И тада престаје важити „Друга част. Војни казнителни закон“, „Војно-судског законика“ од 29. априла, 1864. године, и све допуне и измене које се на овај Закон односе.

Препоручујемо Нашем Министру Војном да овај Закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

ЗАКОНИК О ПОСТУПКУ ВОЈНИХ СУДОВА У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

од 15. фебруара, 1901. год., са изменама и допунама
од 20. марта, 1909. год. — 16. октобра, 1915. год., —
и 20. марта, 1919. год.

Део први. О поступку војних судова у редовном стању.

ГЛАВА ПРВА. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.

§. 1. Нико у војсци не може бити суђен, ни осуђен за злочина и преступна дела, док његова кривица не буде, по правилима овог Законика, ислеђена и пресуђена.

Види §. 1. Крив. Суд. Пост.

§. 2. Истрагу у војсци наређују надлежне старешине по званичној дужности.

Види §§. 4 и 9 Крив. Суд. Пост.

§. 3. По кривичним делима за која је надлежан војни суд, дужност је војног државног тужиоца да пред суд изнесе све доказе против оптуженога. Но

и приватни тужиоци имају права учешћа као тужиоци у свима делима, по којима су што претрпели, па било да се таква дела казне по званичној дужности, или по приватној тужби.

Види §. 3. Крив. Суд. Пост.

§. 4. При сваком казнимом делу редовно ће се ислеђивати и причињена штета, нарочито мора то бити у оним случајевима, где и сама величина казне зависи од величине штете, и судови ће сваки пут на главни претрес позивати и оштећенога, било да је он тужбу о томе поднео, или да није поднео.

Оштећени моћи ће акта ислеђења расматрати и доказивати и кривицу и величину штете.

Оштећени и повређени могу, кад год хоће, од свог потраживања одустати.

Види § 81. Казн. Зак., — и § 939. Грађ. Зак.

§. 5. Оштећени или приватни тужилац, који не траже накнаду штете до дана претреса, губе право на тражење накнаде код војног суда.

§. 6. Кад војна власт дозна за какво дело, које се по званичној дужности казни, дужна је одмах предузети што треба, да се дело по закону извиди и надлежном суду спроведе. Ако је учинилац непознат, акта се чувају у архиви док се кривац не ухвати.

Види §. 9. Казн. Зак.

§. 7. Рокови у овом Законику одређени почињу тећи првог дана по саопштењу или пријему одлука судова, или надлежних команада.

Ако би последњи дан рока пао у празник, онда се за последњи дан рока узима први радни дан по празнику.

У који је дан писмо упућено власти на повратни реценпис пошти предато, узима се да је самој власти предато.

Види §. 121. Грађ. Суд. Пост.

§. 8. Истрага у погледу кривичне одговорности окривљеног не може се започети, а започета прекида се:

1. Кад нема дела које би се по закону казнити могло;

2. Кад нема ни сумње, ни подозрења да је ко крив;

3. Кад би основи подозрења тако обеснажени били, да се окривљени према томе по закону за крива узети не може;

4. Кад нема тужбе дотичног лица за дела, која се само по тужби приватнога казнити могу;

5. Кад приватни тужилац од тужбе одустане, ако се дело само на тужбу његову казни; и

6. Кад кривац умре, или се докажу дела и околности које сваку казну искључују.

Види §. 29. Крив. Суд. Пост.

§. 9. Повраћај части и права невино осуђеног дозвољава се у свако доба, без обзира на застарелост или смрт осуђенога.

Види §§. 270. и 271. Војн. Суд. Пост.

§. 10. Извршне пресуде војних судова у питањима: о постојању кривичног дела, да ли га је учинио оптужени, и какво је кривично дело, обавезне су за грађанске судове у свима случајевима, кад ови расправљају питања материјалне одговорности по томе делу.

Види §. 12. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ДРУГА. О НАДЛЕЖНОСТИ ВОЈНИХ СУДОВА.

§. 11. Офицери, подофицери и редови кадрова, питомци војних установа и жандармерија, за злочине и преступе, као и они рекрутовани младићи, који на позив војне власти ради одслужења свога рока не предстану, или се у циљу неслужења у војсци осакате, подлеже суђењу војних судова.

Рекрути потпадају под војне судове за наведене кривице од дана, кад их рекрутна комисија, као способне, у спискове уврсти.

Види §§. 6. и 7. Зак. о устројству војн. судова.

§. 12. Резервни офицери, резервни подофицери, остала лица са старешинским положајем и редови целе војске подлеже суђењу војних судова:

а) за недолазак по позиву на службу или на вежбу, и то од времена одређеног за предстанак на зборно место;

б) за све кривице учињене за време вежбе или сазива т. ј. од времена одређеног за предстанак на зборно место, па до времена док се не распусте, но, за повреду старешинства, и злочина и преступа уз пут учињене, надлежност војних судова простире се и за пет дана пре одређеног времена за предстанак на зборно место, а и по распусту за толико дана и;

в) за дела из §. 56. Војног Казненог Законика.

Види §§ 6., 7. и 56. Војн. Казн. Зак.

§. 13. Војници по одслужењу свога рока, отпусту или пензионисању, резервисти и војници осталих позива народне војске, по издржаној служби или сазиву, подлеже суђењу војних судова за кривице, које су учинили за време службе, а које се односе на повреду службених војних дужности.

Види §§ 14., 18. и 19. Војно Крив. Суд. Пост.

§. 14. Војни чиновници, војни свештеници, сва неуказна лица, стални мајстори, занатлије и радници и служитељи при војсци потпадају под војне судове за све кривице учињене у дужности.

Надлежност војних судова простире се на ове кривице и онда, кад учинилац истих после извршења буде отпуштен или пензионисан, или у опште промени положаја.

Види §§. 13., 18. и 19. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 15. Ако су за кривично дело оптужена лица, која потпадају под војне судове и лица, која потпадају под грађанске судове, сви се оптужени предају надлежном грађанском суду.

Види §. Војн. Казн. Зак., — и 9. Казн. Зак.

§. 16. Војни заробљеници подлеже суђењу војних судова.

Види §. 8. Војн. Казн. Зак.

§. 17. Првостепени војни судови надлежни су за расправљање и суђење кривица, које учине подофицери, редови, неуказна војна лица, стални мајстори, занатлије, и радници и служитељи, који припадају области дивизије, у којој се суд налази.

Види §§. 6. и 7. Војн. Казн. Зак.

§. 18. Кривице, које учине војници, док су на осуству или привременом отпусту, расправљаће се у ономе војном суду, који је надлежан за њихову команду.

Види §§. 13., 14. и 19. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 19. За откомандоване војнике, било појединце било одељењима, за све време док су откомандо-

вани, надлежни су војни судови, који су најближи месту учињенога кривичнога дела.

Види §§. 13., 14. и 18. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 20. Војни суд за официре надлежан је за расправљање и суђење кривица, које учине официри, војни чиновници и војни свештеници.

Исто тако овај је суд надлежан и за официре у пензији, као и за резервне и почасне официре, када су у униформи и учине кривицу.

Види §. 7. Војн. Казн. Зак.

§. 21. При стицају дела, за која би било надлежно више војних судов, кривцу да суди суд његове команде.

У овим случајевима свршена ислеђења слаће се на поступак војном државном тужиоцу истог суда.

Види §§. 22.—25. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 22. Све саучеснике у кривици суди један суд и то онај, који је надлежан за главне кривце.

Но ако је за неке од њих надлежан Војни Суд за официре, сви ће бити суђени у овом суду.

Види §§. 21. и 23.—25. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 23. Ако је оптужени учествовао у кривцама, које је учинило више лица, за која су надлежни разни војни судови, тада ће кривце свију расправљати онај суд, на чијем је земљишту учињено најтеже кривично дело, а на случај, да су кривична дела једнаке важности, надлежан је онај суд, који је први започео ислеђење.

Види §§. 21., 22., 24. и 25. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 24. За кривице учињене у иностранству, за које је надлежни војни суд, судиће суд који је за кривца према месту служења надлежан.

Види §§. 21.—23. и 25. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 25. Сукоби о надлежности по кривичним предметима између војних власти, војних судов и војних власти и између војних судов, решава Министар Војни.

Сукобе о надлежности између војних и грађанских иследних власти, између војних власти и војних судов с једне стране и грађанских и духовних судов с друге, решава грађански Касациони Суд.

Ко присваја или одбија надлежност, дужан је предмет да пошаље на решење Министру Војном односно грађанском Касационом Суду.

Сукоб о надлежности не обуставља започето ислеђење.

Види §§. 21.—24. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 41. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ТРЕЋА. О ДОКАЗИМА.

§ 26. Само се противу онога само ислеђење предузети може, противу кога основи подозрења постоје, да је казнимо дело учинио, и по томе, пре него се ислеђење против кога предузме, морају се основи подозрења испитати, или бар један сведок мора потврдити, да зна да је казнимо дело заиста учињено, или да зна да постоје такве околности, које са учињеним делом у тесној вези стајати морају, а тичу се извесног лица, против кога би се ислеђење предузети имало.

Види §. 117. Крив. Суд. Пост.

§. 27. Основ подозрења је свака она околност, која између извесног лица и казнимог дела стоји у

таквој тесној вези, да се, беспристрасно судећи, по њој као вероватно узети може, да је исто лице учинило казнимо дело, или учествовало у делу казнимом, за које се окривљује.

Види §. 118. Крив. Суд. Пост.

§. 28. У колико се из таквих околности веза између учињеног казнимог дела и каквог лица по обичном и природном току догађаја, са већом или мањом вероватношћу показује, постају и основи подозрења ближи или удаљенији.

Види §. 120. Крив. Суд. Пост.

§. 29. Примера ради наводе се овде ближи основи подозрења противу извесног лица:

1., кад је ко у времену учињеног казнимог дела имао таква оруђа или средства, која се по каквоћи или знацима појављују као она иста, којима је казнимо дело учињено; или кад је ко оруђа или средства, која за извршење оног дела служити могу, имао, начинио, набавио или наручио и набавити трудио се, а која су њему по његовом позиву излишна, или су код људи његовог стања необична; или кад се код кога, или у његовом обиталишту или од истог одређеном месту чувања, нађу таква оруђа или средства;

2., кад је ко са каквим лицем у подозривом писменом односу стајао, или кад се нађу његовом руком писана таква писмена, из којих се, по природном смислу писма или писмена, у вези са осталим околностима, закључити мора, да је учествовао у извесном злочину или преступу;

3., кад је ко тражио да другог наведе да извесан злочин или преступ учини, или о средствима извршења таквог тражио савет и извешће;

4., кад је ко пре учињеног казнимог дела претњом или писменим или усменим изјављенима опредељено дао познати да има намеру, да извесно казнимо дело учини; или јаку мржњу и љутину противу повређеног или оштећеног обелоданио, и њему подобним злом претио;

5., кад се ко по стасу, оделу, оруђу или другим особеним знацима управ онакав појављује, како је повређени или други сведок казао да изгледа;

6., кад је ко чинио покушаје, који се односе на казнимо дело, или се у подобним делима упражњавао;

7., кад је ко у време учињеног казнимог дела био на месту, где је оно учињено; или ако се на месту, где је казнимо дело учињено, нашла каква ствар, коју је неко у то исто време претежавао, ако се у обадва ова случаја други основ са вероватношћу узети не може; или кад се ко на месту учињеног дела, или близу истог мало пре, или одмах по учињеном делу, преобучен, вребајући, или сакривен нашао; или на оном месту и у оно време у таквим делима нађен или виђен, која се друкчије не би могла објаснити, него да је он био у предузећу да учини, или да је заиста учинио казнимо дело;

8., кад су се нашле код кога, или у чијем обиталишту, или у другом од њега изабраном склоништу, ствари, које је оштећени у време учињеног дела притежавао; или су се тамо нашли предмети злочина или преступа;

9., ако су се знаци казнимог дела или извршења тог дела, или учињеног насиља открили на чијем лицу, оделу или ствари;

10., кад је ко одмах по учињеном злочину или преступу, или како се за ово дознало, утекао или

се крио, на другог вероватног узрока томе не би било;

11., кад је ко трагање, или знаке казнимог дела уништавао, уклањао, или прикривао, или ма каквим начином трудио се, да се ислеђење истог осујети, и томе подобно.

Види §. 121. Крив. Суд. Пост.

§. 30. За ближе основе позрења код појединих родова злочина, могу се примери ради навести и ови:

а., код издајства отаџбине и владаоца, нарушења јавног мира и побуне:

1., преписка сумњива садржаја, сумњиви тајни састанци с лицем противу кога постоје правни основи подозрења или противу кога је подобан злочин доказан, или с лицем које припада каквој дружини за државу опасној или примање тајних поклона од таквих лица а они се друкчије не би могли објаснити, него да су чињени у циљу непотпуног споразума;

2. тајним путем и у већој количини набављено оружје или друге за употребу оружја служеће потребе и овоме подобно;

б., код убиства, побацивања и одбацивања деце, кад је противу какве женске или доказано, или су по мишљењу вештака сигурни знаци откривени, да се она на скоро пре тога породила или побацила, а плода утробоног нема;

в., код злочина или преступа, који произлазе из користољубља:

1., кад је извесно лице, пошто је злочин или преступ учињен, очевидно веће трошкове чинило, него што му стање дозвољава;

2., кад је ствари, подобне предметима учињеног казнимог дела, тајно или на подозрив начин или много нижом ценом од њихове праве вредности отуђивало, или отуђити тражило; или

3., при коме су се нашли, или који је такве новце издавао, које се по множини или каквоћи са онима, који су казнимим делом одузети или присвојени, тако подударају, да се са вероватношћу за исте држати морају.

Види §. 122. Крив. Суд. Пост.

§. 31. За ближи основ подозрења служе и ови непотпуни докази:

1., усмено или писмено признање каквог лица, које нема сва својства признања, како се по закону за потпун доказ узима; или кад би се какво лице пред другим хвалило, да је извесно казнимо дело учинило; нарочито кад се таква објашњења односе на околност казнимог дела, које само ономе познате могу бити, који је у истом учествовао;

2., са свима својствима у §. 45. снабдевени исказ једнога сведока, ако се он односи на извршење извесног казнимог дела, од извесног лица; или исказ два незаклета сведока, кад њихов исказ иначе сва друга својства за сведоштво има;

3., кад је повређени или општењени извесно лице опредељено пред смрт за кривца означио, а није се могао о томе саслушати или заклети;

4., са свима својствима у §. 41. снабдевено, казивање једног саучесника, који своју кривицу признаје, или исто тако казивање више саучесника, који своју кривицу признају, но који се са окривљеним нису суочили.

Види §§. 41. и 45. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 123. Крив. Суд. Пост.

§. 32. писмено саопштење каквог лица, којим се злочин или преступ открива, може се само онда узети за ближи основ подозрења, кад се лице именује, кад његово саопштење садржи околности, које опредељено неко лице као учиниоца казнимог дела означавају, и кад доносилац то своје саопштење на испиту заклетвом потврди.

На против писмено саопштење од лица, које се није хтело именувати, може служити да се само испитају наведене околности, ако би какве садржало. И тек би ове могле дати основе позрења за даље истраживање.

Види §. 224. Крив. Суд. Пост.

§. 33. Од наведених у §§. 29—32. или њима подобних основа подозрења, довољан је и само један, те да се против кога кривично ислеђење предузети може.

Али и више удаљених основа подозрења, као: рђав глас, познат дотадашњи рђав живот, непрестано тумарање, неизвестан начин живљења и издржавања, ближе познанство и дружење са подозривим лицима, лажни изговори и противречности на испиту, позивање на умрле или осуствујуће и оне, који се саслушати не могу, могу служити за довољан основ, да се против кога кривично ислеђење предузме, ако се ове околности једна са другом слажу и једна другу допуњавају.

Види §§. 29.—32. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 125. Крив. Суд. Пост.

§. 34. Збуњени и презајући говор окривљенога, муцање, плач, јецање, дрхтање, промена у лицу, снујденост, страх, сродство или познанство са подозривим лицима и тима подобне околности, по којима се због неизвесног значења, ништа за веро-

ватно држати неможе, не могу сами за себе бити довољни, да се противу кога кривично ислеђење предузме, али могу вероватност других већ доказаних основа подозрења подкрепити.

Види §. 125. Крив. Суд. Пост.

§. 35. Кад према претходним параграфима иследна власт нађе, да има основа да може противу каквог лица ислеђење предузети, она ће претходно о томе решење донети са основима подкрепљено и актима прикључити, па ће тек на основу тога даље шта треба радити.

Види §. 127. Крив. Суд. Пост.

§. 36. Суд ће само оно за истинито држати, што је по прописима овог Законика доказано.

При овом оцењивању суд ће узимати у призрење не само оне при претресу, него и оне при ислеђењу наведене доказе, ако су ови при претресу употребљени, а нису оборени.

Види §. 220. Крив. Суд. Пост.

§. 37. Суд ће сваки доказ по правилима §§. 39.—56. оцењивати, и по томе суд ће сваки доказ оцењивати само у вези са свима другима, ислеђењем или претресом засведоченим околностима.

Суду није дозвољено мимо садржај акта неке претпоставке чинити, и на основу тога, или важност доказа побијати, или оно за доказано узимати, што по закону није.

Види §§. 39.—56. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 221. Крив. Суд. Пост.

§. 38. Правни се доказ прибавља:

I., судским увиђајем;

II., вештачким мишљењем;

III., признањем окривљенога;

IV., сведоцбom сведока, оштећених и оних саучесника, који своју кривицу признају:

V., исправама и писменим саставима;

VI., подударањем више основа подозрења, који сачињавају саставни доказ.

Види §. 222. Крив. Суд. Пост.

§. 39. I., Судски увиђај може само онда за доказ служити, кад је учињен по начину, који је законом прописан.

Види §. 223. Крив. Суд. Пост.

§. 40. II., Оно што би од више, а по околностима и од једног вештака, у законој форми нађено, било да постоји, може се за правно доказано сматрати.

Види §§. 224. Крив. Суд. Пост.

§. 41. III., Признање окривљенога моћи ће се за доказ противу њега узети:

а., ако је изреком јасно и опредељено учињено, а не само знацима и покретом тела;

б., ако је окривљени био при свести у време признања;

в., ако је основано на његовом подробном приповедању, а не на простом потврђивању учињеног питања;

г., ако је пред иследном или судском влашћу, или при претресу учињено;

д., ако се оно подудара са ислеђеним околностима казнимог дела.

Признање овакво не губи силу доказа баш и ако се не би све околности иследиле, само ако су неке ислеђене, које потврђују, да учињено казнимо дело постоји. Само признање без икаквога трага о делу, не сачињава правни доказ.

Види §. 225. Крив. Суд. Пост.

§. 42. Признање које је противзаконо, обећањем, претњом, силом или иначе недозвољеним средствима добивено, не може служити за доказ.

Види §. 226. Крив. Суд. Пост.

§. 43. Порече ли окривљени признање у прописаној форми учињено, оно неће силу доказа изгубити осим ако би окривљени вероватне узроке навео, зашто је признање пређе лажно учинио, или би такве околности навео, које се учињеним ислеђењем нађу да постоје, и истинитост пређе учињеног признања са основом у сумњу доводе.

Види §. 227. Крив. Суд. Пост.

§. 44. Ако окривљени признаје учињено дело, али наводи да он то није из зле намере учинио, или да је хтео мање учинити но што се догодило, онда ће његови наводи само онда заслуживати признање, ако се дело напрасно догодило, и ако зло већ у самом делу не лежи, или по самом природном току ствари није као нужно произићи морало, или бар није обично да из онаквог дела, онакве последице произлазе, какве су произишле.

Али кад је окривљени тражио прилику и средстава, да казнимо дело учини, или се старао уклопити препреке, које су извршењу дела на путу стајале, онда се узима да је зло са злом намером, ако се не би при ислеђењу особите околности и односи појавили по којима би се са основом држати могло, да је другу намеру имао.

Види §. 228. Крив. Суд. Пост.

§. 45. IV., Да се може узети да је дело сведоцима доказано, по правилу нужно је, да најмање два сведока сагласним исказом учињено дело потврде, и да њихови искази имају ова својства:

1., да је исказ учињен слободно, а не спора-
зумом, наговором, подмићењем, или обећањем, изо-
пачењем, или изнуђењем;

2., да је исказ учињен по сопственом знању, до-
бивеном у свесном стању, а не по чувењу, нагађа-
њу, предпоставци, вероватности, или само по зак-
ључивању;

3., да је њиме изреком, јасно опредељено изка-
зано само дело, или околност, о којој сведок све-
дочи;

4., да је сведок на своје казивање заклет;

5., да се ни по личности, ни по односу сведока
ни по садржају његовог казивања основана сумња
противу истинитости не појављује;

6., да се казивање и са осталим збићима учи-
њеног дела, о којима се зна да постоје, подудара и
стварним околностима не противуречи; и на по-
слетку,

7., да је оно учињено на судском претресу или
за време ислеђења, пред иследном влашћу.

Види §. 229. Крив. Суд. Пост.

§. 46. И кажњавање једног сведока, које има
сва она у §. 45. казана својства, узима се за потпун
доказ у случајевима следећим:

1., казивање оног, над којим је казнимо дело
извршено, може у недостатку других доказа, сачи-
њавати доказ о каквој казнимог дела; и противу
оног, који своју кривицу признаје, или је иначе до-
казана, може служити за доказ појединих отежав-
них околности. Но ипак самим казивањем повре-
ђеног не може се узети за доказано питање „да ли
је и какво казнимо дело окривљени учинио“, осим
случаја под 2. овог параграфа;

2., количина делом причињене штете у гото-

вом новцу, или у другим процењивим предметима,
може се доказивати исказом општећеног или оног,
у кога су се налазиле ствари, на којима је штета
учињена;

3., да би се прибавило знање о околностима
учињеног дела, које се захтевају, да би се истини-
тост признања окривљенога доказала, довољна је
сведоштво једног сведока, која се слаже са исказом
окривљенога;

4., кад је какво дело више пута понављано или
за дуже време, или у више понаособних чести дела
продужавано, могу се поједини случајеви понав-
љања, или понаособне чести дела и сведошвом јед-
ног сведока, као доказане сматрати, кад се такве
околности скупа најмање са три сведока потвр-
ђују, који сваки за себе одвојено сведоче, ако њи-
хови искази не противурече, и ако осведочене окол-
ности у вези стоје.

У колико казивање појединих сведока може
служити за доказ учињеног дела, кад се доказ
из састава више њих подударајућих се основа по-
дозрења, или непотпуних начина доказа прибавља,
казано је у §. 53.

Види §§. 49. и 53. Војн. Крив. Суд. Пост., — и
§. 230. Крив. Суд. Пост.

§. 47. Казивање саучесника, који своју кри-
вицу признају, може служити за доказ противу
окривљеног, који своју кривицу непризнаје, ако
најмање двојица њих, који су исто дело у друштву
с њим учинили, једногласно то потврде на би то
своје казивање окривљеном у очи казали на суд-
ском претресу, ако њихови искази у исто време:

а., имају својства, која су у §. 45. под 1., 2., 3.,
6. и 7. казана;

б., ако се њихови искази слажу у погледу таквих питања, која би њима на особене околности, са казним делом у вези, стављена била, за које они пре њиховог саслушања нису могли предвидети, да ће питани бити;

в., да се све околности, које њих саме терете, другим основима потврђују тако, да ништа нема, по чему би се могло закључити, на њихов ранији договор о томе, и о истини њиховог исказивања посумњати;

г. ако поред свега оног што је у овом §-у изложено, има и других околности, којима се казивање саучесника поткрепљава.

Види §. 45. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 231. Крив. Суд. Пост.

§. 48. V. Исправа или писмено, које у себи казнимо дело садржи, као на пр. пошквила, лажно начињена исправа, или писмено изазивање на какав злочин, или преступ, може служити за доказ казнимога дела, у колико је доказано, да она од окривљенога произлази, ако иначе никаква сумња о противном не постоји.

У колико ће друге исправе или писмена, која од окривљенога произлазе, као писмено признање, или ако су од трећег лица начињена, као писмена сведожба, веровања заслуживати, судиће се по прописима о саставним доказима §§. 53.—56.

Види §§. 53. — 56. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 232. Крив. Суд. Пост.

§. 49. Кад се истинитост исправе или писмена одрече, она се мора доказати. У колико ће мишљење вештака о сравању рукописа за доказ истинитости исправе важити, оставља се суду да према другим околностима оцени.

Ако је окривљени признао потпис на исправи или писмену као свој, али садржај писмена одриче да је од њега, или да му је познат, суд ће оценити, колико ће таквом наводу веровати.

Види §. 233. Крив. Суд. Пост.

§. 50. Сведоцбе које су из протокола крштених, венчаних и умрлих извађене, и друге јавне исправе, т. ј. које се издају од каквог јавног надлештва, или од заклетог чиновника за издавање таквих исправа законом позваног, потпуни су доказ о ономе о чему гласе, ако издавалац није имао отуда надати се каквој користи, или се бојати какве штете или ако иначе противу истиности такве исправе не би основане сумње било.

Под истим ограничењем сматрају се за потпун доказ и протоколи иследних власти и судски записници (протоколи) у погледу онога, што је у њима записано, да је званично чињено.

Види §. 234. Крив. Суд. Пост.

§. 51. Извештај (рапорт) дежурног или вође патроле о ономе, о чему се вршећи службу, лично уверио, суд може узети као потпун доказ о томе, према околностима у којима је дело учињено, и према приликама у којима се оптужени налазио.

Исто тако суд може узети као доказ о делу и учиниоцу извештај (рапорт) претпостављеног старешине о повредама старешинства, које се према њему учине, ако је, према околностима дела, повређенога и учиниоца, вероватно да је окривљени дело извршио.

Види §. 235. Крив. Суд. Пост.

§. 52. Осим оних у §. 50. наведених случајева, сведоцбе појединих званичника и служилаца о

званичном раду, или о околностима, које су се за време ислеђења или претреса судског појавиле, сматрају се као и сведошбе других сведока.

Види §. 50. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 235. Крив. Суд. Пост.

§. 53. Саставни доказ.

Саставом околности или основа подозрења, узима се да је дело доказано:

1. Кад за какво дело има два од оних у §. 31. побројаних непотпуних начина доказа, који се међу собом подударају;

2. У случају кад окривљени пориче дело, може се саставом више основа подозрења, који противу тога постоје, као доказано сматрати, кад се при том и следеће три околности екупа подударају:

а., да је само дело са свима околностима доказано;

б., да противу окривљенога потребан број (§§. 54. и 55) од оних у §§. 29.—31. побројаних или њима подобних основа подозрења постоји;

в., да основи подозрења, околности и односи ислеђењем доказани, тако тесну везу између дела и окривљеног дају, да се по природном и обичном току догађаја мора узети, да је окривљени дело учинио.

Види §§. 29. — 31., 54. и 55. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 236. Крив. Суд. Пост.

§. 54. За саставни доказ потребно је по правилу три основа подозрења, који се међу собом подударају.

Сваки основ подозрења мора особену околност садржавати, и по томе све у §§. 29.—31. под једним и истим бројем означене околности, сматрају се за један основ подозрења. А тако исто и свако поје-

дино збиће само ће се један пут моћи узети у признање, нити ће једно исто збиће састављати више законних основа подозрења.

Види §§. 29.—31., 53. и 55. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 237. Крив. Суд. Пост.

§. 55. Од горњег правила (§. 54.), по коме се правилно три основа подозрења захтевају за саставни доказ, изузима се:

а., случај под бројем 1. §. 53.

б., да се саставни доказ добије, довољан је и само један од оних у §. 31. наведених непотпуних начина доказа, или два од оних у §§. 29. и 30. казаних, или њима подобних основа подозрења, ако се, или

1., докаже да не постоји оно, што би окривљени противу основа подозрења наводио, дакле, ако је одговор његов лажан, или

2., ако се независно од наведених основа подозрења, ислеђењем или на претресу докаже, да је окривљени такво лице, за које се, по његовом начину живота, његовим односима, по његовој нарави или склоности к подобним делима, лако може држати, да је такво дело учинио.

Околности из којих се ово последње изводи, јесу нарочито:

а., ако је окривљени пре тога због подобног злочина суђен, па није оправдан, или је због подобног у предстојећем случају за крива нађен;

б., ако се дружио или у особеном поверењу живио с једним или више њих, који су му као злочинци или иначе као рђави људи познати;

в., ако при казним делима из користољубља учиненим, не би могао доказати одкуда издржавање прибавља, према оном што троши.

Кад се обадва под бројем 1. и 2. казана односа појаве, онда је довољно да буде само један од оних у §. 29. или §. 30. или њима подобних основа подозрења, те да се сматра дело за доказано.

Види §§. 29., 30., 53., 54. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 238. Крив. Суд. Пост.

§. 56. Основи подозрења у §§. 29.—31. казани, као и у §. 55. наведене околности, треба да су доказане тако, да се о њима не може сумњати, и да нису ни одбраном оптуженога ни супротним искуством или другим околностима, које би оптуженога оправдале, обеснажне, или у сумњу доведене.

Но ако би више збића или околности тек једна с другом основ подозрења сачињавале, па би свака од ових околности од по једног и развог сведока посведочена била, то се може основ подозрења као доказан сматрати, ако је исказивање ових сведока онакво, као што је у §§. 45., 46. и 47. казано, и ако се показане околности међу собом подударају и једна другу допуњавају.

Исто тако кад би противу окривљеног више основа подозрења постојало, него што закон од таквих по §§. 54. и 55. захтева, па би сваки основ подозрења само од појединог, и то за сваки основ другог сведока потврђен био, дело ће се за доказано сматрати, ако се ови основи подозрења узајамно подударају и подкрењују, и ако је исказивање сведока онакво, какво се по §§. 45., 46. и 47. захтева.

Види §§. 29. — 31., 45. — 47., 54. и 55. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 239. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ЧЕТВРТА. О ИСЛЕЂЕЊУ У ОПШТЕ.

§. 57. Министар Војни и команданти дивизијских области имају право да нареде истрагу по кривичним делима.

Више претпостављене старешине могу да се користе оном влашћу, која припада њиховим потчињенима.

Види §. 2. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 58. Грађанске власти могу подофицире и редове ухватити и спровести војној власти у случајевима:

- 1., кад се сумња, да ће окривљени побећи, да ће се сакрити или уништити трагове кривице, и
- 2., кад су ухваћени на делу или одмах по извршењу истог.

§. 59. У тужби треба да буде означено:

- 1., име окривљенога или онога, на кога се сумња и место његовог становања;
- 2., кривица, време и место, где је учињена;
- 3., име сведока или други докази, којима се тужба поткрењује;
- 4., штета, коју је тужилац претрпео;
- 5., година, месец и дан предаје тужбе; и
- 6., име, презиме, занимање и место становања тужиоца.

Види §. 158. Крив. Суд. Пост.

§. 60. Кад надлежни старешина прими доставу или тужбу, саслушава достављача или тужиоца о околностима кривичног дела и поступа даље по закону.

Види §§. 2., 57. и 62—64. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 61. Доставе без потписа не дају довољно основа да се почне кривично ислеђење, но ако се у њима представља да су учињене кривице таквог рода, да вређају или клеветају Краља или Његов Дом, да грозе јавном поретку, или је кривица злоупотреба са државном имовином, онда овакве до-

ставе могу да служе, као основ да се на начин, који никоме у очи не пада и ничија част не вређа, пронађе, да ли стоји дело изложено у достави, па тек онда кад се ово утврди, може се приступити кривичном ислеђењу.

Види §. 32. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 124. Крив. Суд. Пост.

§. 62. Ако надлежни старешина ништа не предузме по тужби приватног лица или прекине истрагу, дужан је да га о томе извести.

У овом случају тужилац се, у року од три дана, може жалити претпостављеноме, који има власт стављања под редовну истрагу.

Решења претпостављенога старешине и Министра Војног извршна су.

Види §§. 2., 57., 60., 63. и 94. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 63. По делима која се казне на тужбу приватних лица, тужбе се дају оном старешини, који има право да нареди претходну истрагу.

Види §§. 2., 57., 60., 61. и 64. Крив. Суд. Пост.

§. 64. Све грађанске власти дужне су вршити захтеве војних власти односно извиђања и прибављања нужних података за истрагу и суђење код војних власти и судова.

Види §§. 2., 57., 60., 61. и 63. Крив. Пост. Суда.

ГЛАВА ПЕТА.

Одељак први. О претходној истрази.

§. 65. Претходну истрагу врше војне власти:

1., кад лица за која су надлежни војни судови учине кривично дело, и

2., кад грађанска лица учине кривице у местима, која се налазе под управом војних власти.

Види §. 3. Крив. Суд. Пост.

§. 66. Команданти пукова и старешине равнога положаја наређују претходну истрагу.

Ну старешине који немају права да нареду претходну истрагу, дужни су и без наредбе, да о свакој кривици потчињених или млађих учињеној у њиховој команди, прибирају најнужније доказе о делу и учиниоцу, предузимају мере да кривац не побегне, и извештавају надлежне старешине.

Види §§. 68. и 143. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 67. Вршење претходне истраге поверава се једном од подручних официра, који треба да буде старији по чину или рангу од окривљенога, и не сме имати сметње из тач. 2. §. 17. Зак. о устројству војних судова и §. 185. овога Законика.

У војним установама, у којима нема официра, претходна истрага може се поверити војном чиновнику под истим условима.

Види §. 185. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 17. Зак. о устр. војн. судова.

§. 68. Наредбодавац претходне истраге ставља окривљеног у притвор по прописима §. 143. овога Законика.

Види §§. 66. и 143. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 69. Но кад се догоди кажњиво дело сваки војни старешина има право да окривљенога, који му је потчињен, стави у притвор, у име потребне мере, и о овоме дужан је редовним путем одмах извести свога претпостављенога, који је надлежан, да нареди редовну истрагу, чија је одлука извршна.

Види §§. 70.—72. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 70. Лице одређено за извршење претходне истраге уверава се пре свега о постојању дела, старајући се да пронађе учиниоца истог; прибира доказе и околности, како оне који иду против кривца, тако и оне који га правдају, и има да изнађе величину штете.

Види §§. 69., 71. и 72. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 71. Исказ сваког лица па и онога, на кога се сумња да је учинио кривично дело, записује се засебно и по могућности његовим речима без измена, празнина и допуна. При том треба да се означаи тачно име и презиме, звање и место становања испитаног лица, као и време почетка и свршетка испита. Овај записник оверава лице одређено за вршење претходне истраге. Ако је испитано лице неписмено, потписује га други, који ће то назначити и сам потписати.

Види §§. 69., 70. и 72. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 72. При вршењу претходне истраге предузимају се нужне мере да се трагови кривичног дела сачувају.

Само у случајевима који не трпе одлагања, чини се и увиђај, наређује се лекарски преглед, претрес и одузимање ствари по прописима овог Законика.

Види §§. 69.—71. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 73. Војна власт може притворити грађанско лице само у случајевима:

1., кад је ухваћен при вршењу кривичног дела или одмах затим, и

2., кад га очевидци, или они који су од кривичног дела претрпели, означе као извршиоца дела,

Притворено лице спровешће се одамх са најнужнијим подацима о делу и учиниоцу грађанској полицијској власти на даљи поступак.

Види §. 3. Крив. Суд. Пост.

§. 74. Жалбе противу радњи извршених у претходној истрази подносе се војном старешини, који је наредио истрагу.

Види §. 66. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 75. Кад се сврши претходна истрага, сва акта предају се војном старешини, који је истрагу наредио.

Ако тај старешина нађе, да је претходна истрага извршена потпуно, а нема права из §. 76. овог Законика, онда шаље предмет надлежном старешини, који наређује:

1., да се предмети по кривицама које су учињене у местима која се налазе под управом војних власти, а за које није надлежан војни суд, предаду надлежним грађанским властима;

2., да се предмети по кривицама, које се тичу повреде војне службе, које учине војна лица, а за која је надлежан војни суд, у оним случајевима кад је дело толико јасно, да нема потребе, да се врши редовна истрага, предаду надлежном војном суду;

3. у свима осталим случајевима наређује извршење редовне истраге.

Види §. 76. Војн. Крив. Суд. Пост.

Одељак други. О редовној истрази.

§. 76. Редовну кривичну истрагу наређују:

1. по кривицама официра, војних чиновника и војних свештеника — Министар Војни и

2., по кривицама свију осталих лица за која је надлежан војни суд — командант дивизијске области, сваки у својој области, па ма ова лица и не била у саставу дивизије, само ако су у области дотичне дивизије.

Види §§. 75. и 77. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 77. Кад војна лица из разних команди учине заједничку кривицу, онда ће редовну истрагу наређивати командант дивизије у чијој је области учињена кривица.

Ако више војних лица из једне или разних команди учине једно или више кривичних дела, па је за неке од њих надлежан командант дивизије за стављање под редовну истрагу, а за неке Министар Војни, онда ће решења о стављању под редовну истрагу над свима окривљенима доносити Министар Војни.

Види §. 76. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 78. Акта извршене претходне истраге, као и све податке о окривљеном са наређењем о стављању овога под редовну истрагу, командант предаје војном државном тужиоцу, који их шаље надлежном војном иследнику на поступак.

Види §§. 75. и 79.—83. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 79. Редовну истрагу по кривицама, за које је надлежан војни суд, врше војни иследници.

Истрага се врши у колико је могуће брже, а ако је неопходно нужно и у празничне дане.

Види §§. 78. и 80.—83. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 80. Ако се при вршењу редовне истраге по једном делу, пронађу знаци другога кривичног дела, иследник предузима мере, да се очувају ови знаци, а у случајевима законом наређеним и мере, да окривљени не би побегао и осујетио ислеђење, и о свему извештава одмах надлежнога старешину који наређује, да се и по другоме делу истрага изврши. Војни иследник поступа овако и када се пронађе, да је учествовало у кривици друго лице, за које се дотле није знало.

Види §§. 78., 79. и 81.—83. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 81. Што је прописано за претходну истрагу вреди и за редовну, у колико се другим одредбама овог Законика не мења.

Види §§. 78.—80., 82. и 83. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 82. Војни иследник има права, да тражи непосредно, од грађанских и војних власти, да му доставе или прибегну потребне податке; да саслушају лица која живе у другим местима, или да тамо учине потребне увиђаје, — и ове захтеве дужне су власти одмах да изврше.

Види §§. 78.—81. и 83. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 83. Ако при вршењу дужности, војни иследник наиђе на отпор има права тражити помоћ од војних и грађанских власти, а тако и од околних људи, и ови су дужни указати му помоћ.

Види §§. 78.—82. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 84. Војни иследник може бити изузет, како од стране окривљеног, тако и од приватног тужиоца или оштећеног из узрока, са којих се изузимају и судије (§. 185. овога Законика). Захтев о изузећу предаје се њему; а он га шаље надлежном војном суду на решење.

Ако је војном иследнику познат законски узрок, са кога треба сам да се изузме, дужан је да о томе извести надлежни војни суд и старешину, по чијој наредби врши редовну истрагу.

Види §§. 85., 86. и 185. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 85. Ако суд налази, да је изузеће на закону основано, предаје предмет на ислеђење другом иследнику, и о томе извештава старешину по чијој се наредби врши редовна истрага.

Види §§. 84. и 86. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 86. Престављајући суду тражено изузеће против себе, војни иследник врши и даље ислеђење. Но ако он сам налази, да треба да буде изузет, онда све док се питање о изузећу не реши, предузима само оно што не трпи одлагања.

Види §§. 84. и 85. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 87. Војни иследник продужује истрагу без обзира на то, што се окривљени сакрио, или што није пронађен онај, на кога се сумња, да је учинио кривично дело.

§. 88. Кад војни иследник нађе, да на основу закона истрагу треба обуставити или прекинути, онда шаље предмет војном државном тужиоцу, који га са својим мишљењем спроводи старешини, који је истрагу наредио. Ако овај и војни државни тужилац нађу да има основа за прекидање истраге, надлежни је старешина прекида.

Ако се старешина и војни државни тужилац не сложе онда се дело спроводи Великом Војном Суду на решење.

Види §. 76. Војн. Крив. Суд. Пост.

А. О извиђају преступа и злочина официра, војних чиновника и војних свештеника.

§. 89. У важним и замршеним кривичним делима по којима су окривљени официри, војни чиновници и војни свештеници, Министар Војни може одредити нарочиту иследну комисију, која ће по прописима овог Законика дело извидити, и даље по закону поступити.

Ова комисија има три члана, од којих један мора бити судски официр, а председник старији чином, звањем или по рангу од окривљенога.

Иследна комисија има права сведока и друга лица заклињати као и суд. Њен рад има исту важност као и судски.

Б. Дужност и круг власти војних државних тужилаца.

§. 90. Војни државни тужиоци воде надзор над вршењем редовне истраге.

Види §§. 91.—95. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 23. Крив. Суд. Пост.

§. 91. Војни државни тужиоци имају право да присуствују при свима иследничким радњама, као и да разматрају исте на месту вршења, не задржавајући ток истраге.

Види §§. 90. и 92.—95. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 92. По свима предметима који се тичу ислеђења, злочина и преступа, и прикупљања доказа војни иследник извршује захтеве војног државног тужиоца, но у записник бележи, шта је по његовом захтеву вршено.

Види §§. 90., 91. и 93.—95. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 93. Војни државни тужилац има права тражити, да се дело доследи у ономе, што налази да је нужно.

Види §§. 90.—92., 94. и 95. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 94. Војни државни тужилац, ако се налази са окривљеним или приватним тужиоцем у односима, који служе као основ изузећа судија (§. 185. овога Законика), дужан је сам да се изузме.

Види §§. 90.—93., 95. и 185. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 95. Ако војни државни тужилац наиђе на знаке кривичног дела, за које је надлежан војни суд, по коме још није наређена истрага, извештава о томе надлежног старешину који и по овоме делу наређује истрагу.

Види §§. 90.—94. Војн. Крив. Суд. Пост.

В. О приватном тужиоцу.

§. 96. Приватни тужилац има права:

а., да именује сведоке;

б., да подноси, у потврду свога тражења доказе; и

в., да разматра и преписује акта кривичног предмета.

Ако је приватни тужилац странац, пре започетог ислеђења мора дати јемство за сигурност судских трошкова. Величину овога јемства одређује иследна власт с обзиром на важност дела.

Приватни тужилац у свако доба може одустати од тужбе.

Види §§. 4., 5., 31. и 32. Крив. Суд. Пост.

§. 97. Општењеног треба питати:

1., којим је начином штета учињена:

2., је ли он, и шта употребио, да се штета не учини;

3., у чему је и колику штету претрпιο, и на чему је и колику добит изгубио; и

4., какву накнаду тражи.

Иследник ће општењеном приметити, да ће се морати заклети на количину штете, или изгубљеног добитка.

Заклетву ће општењени полагати по учињеном испиту и само кад суд за нужно нађе.

Г. О ислеђењу кривичних дела.

§. 98. При сваком увиђају, претресу, испиту и саслушању окривљеног и сведока, мора имати два присутна сведока, — који се узимају према чину онога који се испитује: подофицири за подофицире, редове, неуказна и грађанска лица, — официри или војни чиновници за официре, чиновнике и свештенике. Присутни треба да потпишу записник и да ставе примедбе, ако би их имали, а иследник ће све то својим потписом оверити.

Види §. 28. Крив. Суд. Пост.

1. Увиђај од стране војних иследника.

§. 99. Увиђај се врши дању, а у неодложним случајевима и ноћу.

§. 100. При вршењу увиђаја, војни иследник обраћа пажњу не само на јасне знаке кривичних дела, но и на место и предмете, који се налазе око трагова кривичног дела. Ако се покаже потреба, премерава или прави цртеже прегледаних места и предмета.

§. 101. О свему, што се при увиђају нађе, војни иследник саставља записник, по могућству, на са-

мом месту увиђаја. Све што се пронађе, записује се оним редом, како се прегледало и проналазило.

II. О вештачком прегледу.

§. 102. Вештаци се позивају, када су ради разумевања извесне околности у делу, нужна особита знања, или искуство у науци, занату, индустрији или другом каквом занимању.

Вештаци морају имати иста својства, која и пуноважни сведоци само заклетву морају положити пре вештачења.

Види §. 55. Крив. Суд. Пост.

§. 103. Војни иследник одређује вештаке и позива грађане вештаке преко грађанске власти, а ако су они војна лица преко њихових старешина. И једни и други дужни су да му по позиву предстану.

Види §. 56. Крив. Суд. Пост.

§. 104. На предметима, који подлеже прегледу од стране вештака, војни иследник врши спољашњи преглед, и саставља записник о видљивим знацима кривичног дела, као и о свима променама, које су се десиле на тим предметима.

Види §. 72. Крив. Суд. Пост.

§. 105. Вештачки преглед врши се у присуству војнога иследника и присутника.

Види §. 57. Крив. Суд. Пост.

§. 106. Војни иследник дужан је да стави вештацима питања, на која имају да одговоре.

Но вештаци могу дати мишљење и о ономе, о чему нису питани, ако налазе да је то потребно, ради проналаска истине.

Види §§. 58. и 60. Крив. Суд. Пост.

§. 107. Војни иследник може тражити мишљење и од других вештака или стручних установа ако би му ранија мишљења вештака била нејасна и непоуздана.

Види §. 60. Крив. Суд. Пост.

§. 108. Вредност ствари цене процениоци. Но ако предмета нема, онда оцену врше она лица, која знају цену дотичном предмету. Ако таквих лица нема, онда оштећени може вредност под заклетвом одредити. Цена државног имања и ствари, одређује се ценовником и инвентаром.

§. 109. Ради прегледа мртвих тела, разних врста повреда, тровања, насиља и стања здравља повређенога или окривљенога, војни иследник позива војног лекара, а ако овога нема, онда грађанског и даје му потребне податке.

Види §§. 61. и 62. Крив. Суд. Пост.

§. 110. У важним случајевима војни иследник може позвати ради прегледа мртва тела два лекара, па и онога који је лечио дотично лице, ако би нужно било објаснити ток болести или лечења.

Види §§. 55., 61. и 62. Крив. Суд. Пост.

§. 111. Док не стигне лекар на место, где се има преглед извршити, војни иследник стара се:

а) да помогне повређеноме, или да сачува тело од кварежа и повреда;

б) да се увери о личности онога, над којим преглед врши;

в) да о свему састави записник.

Види §§. 61. и 61. Крив. Суд. Пост.

§. 112. Лекар прегледа спољашњост мртвог тела, удубљења, отворе, зглавкове, да нису кости

повређене, стање унутрашњих органа, објашњава значај сваке мрље, знака, ране, повреда и измена, и одређује ступањ трулежи.

Затим лекар објашњава на који је начин нађено стање проузроковано, последице истог и одговара на постављена питања од стране војног следника.

Види §. 62. Крив. Суд. Пост.

§. 113. Записник о увиђају или уверење да је лекар војном следнику, ако је могуће одмах, но у сваком случају најдаље у току два дана.

§. 114. При поновном прегледу тела, војни следник саопштава лекарима циљ поновног прегледа, записник и акта првога прегледа, и колико је времена протекло, од како је тело сахрањено.

Види §§. 60. и 62. Крив. Суд. Пост.

§ 115. Мртво тело сме се ископати тек кад лекар дође. Ради уверења о истовестности позивају се познаници, свештеник и друга лица, која су била при погребу, а на поновни преглед позива се, ако је могуће и лекар, који је вршио први преглед.

§ 116. Ако се не зна ко је умрли, војни следник ће, поред осталог, начинити тачан опис мртвог тела.

§ 117. При прегледу рана, трагова од тучења, осакаћења, силовања, повреда тела и томе сличних последица кривичног дела лекар одређује по могућству:

1. каква је повреда и утицај њен на тело повређенога лица, и

2. чиме је повреда и када нанета, и да ли долази у ред лакших, тежких или смртних повреда.

Види §. 65. Крив. Суд. Пост.

§ 118. Војни следник и присутни не могу присуствовати при прегледу тајних делова женскиња, ако оно то не дозволи; но при сваком оваком удаљењу следник ће наредити, да се истинитост веројатног увиђаја обезбеди, прегледом двојице лекара.

Види §§. 60. и 66. Крив. Суд. Пост.

§ 119. Ако се при ислеђењу извеснога кривичног дела примети, да је окривљени душевно болестан, војни следник, пошто се увери о томе како помоћу прегледа окривљенога од стране лекара, тако и помоћу испитивања самог окривљенога и оних, којима су ближе познати његови поступци, упућује га у болницу на посматрање, и ако се утврди да је окривљени душевно болестан, известиће о томе старешину који је наредио редовну истрагу, а овај затим наређује да се окривљени спроведе грађанској полицијској власти са лекарским уверењем, ради предаје на лечење.

Лекарска ће комисија у исто време казати, ако је то могуће, да ли је код окривљенога постојало поремећено душевно стање и у времену, кад је кривично дело учињено.

Види §. 67. Крив. Суд. Пост., — и тач. 11. и 12. Чл. 26.-6. Зак. о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља.

§ 120. Записник комисијског прегледа заједно са свима актима истраге, предаје се војном државном тужноцу, који чини што треба да се истрага прекине.

Види §. 53. Казн. Зак.

§ 121. У случају паљевине иследиће се, којим је начином она учињена, место где је и време кад је учињена, је ли већа или мања опасност за живот и имаће људи била и колика је штета учињена.

Види §. 68. Крив. Суд. Пост.

§ 122. Ако се што има доказати каквим писменом, које окривљени не признаје за истинито, онда ће се средством вештака чинити срањивање рукописа са несумњивим његовим рукописом, а може му се дати да пред иследником или вештацима и неколико речи напише.

Ако је исправа на страном језику писана, то ће се она код Министра Иностраних Дела на српски превести и превод са оригиналном исправом актима придружити.

Види §. 69. Крив. Суд. Пост.

§ 123. У случају прављења чакног новца, било папирног или металног, војни иследник ће такве папире или новце послати Министру Финансија, заједно са оруђем, којим су прављени, и осталим материјалом, ако га има, и то под печатом, а овај ће, пошто све то вештаци буду испитали, што буде нашао, јавити војном иследнику и вратити му све што му је послато.

Види §. 70. Крив. Суд. Пост.

§ 124. Све ствари, којима је казнимо дело учињено, или које би се на месту учињеног злог дела нашле, које би за доказ служити могле, или би се о њима окривљени и сведоци испитати имали, морају се одмах тачно пописати и описати и то у два описка, које ће спискове сви присутни потписати, па ће иследник један од тих спискова, докле траје ислеђење, при себи задржати заједно са стварима, и по свршеном ислеђењу суду предати; други списак предаће на признаницу одмах окривљеноме, или ономе, кога овај означаио буде.

Ако ствари сам иследник не би могао чувати, он ће се постарати, како да се оне поуздано, где је могуће, под печатом сачувају. Онај, коме се на чува-

ње повере, ако су запечаћене, може и свој печат ударити.

Ако би се међу овим стварима нашле и освешене црквене ствари, онда ће се ове предати свештеном лицу на чување, и у његовом присуству има се прегледање истих чинити.

По више изложеном начину поступиће суд и са оним стварима, које се њему спроведу са кривцем.

Види §. 71. Крив. Суд. Пост.

§ 125. Ако би се предмет, који вештаци испитују, тим испитивањем, уништити, или преобразити могао, онда ће иследник, где је могуће, један део тог предмета задржати онако какав је.

Види §. 72. Крив. Суд. Пост.

III. Преглед станова, зграда, ствари и лица.

§ 126. Претрес и одузимање ствари по домовима и другим местима и претрес лица, врши се само ако има довољно основа подозрења, да су у тим местима или код тих лица, сакривени окривљени или предмет кривице, или доказа о делу.

Види §. 73. Крив. Суд. Пост.

§ 127. Претрес и одузимање ствари војни иследник врши у присуству сведока — присутника — и домаћина стана, а у осуству овога у присуству његове жене, или најстаријег члана породице.

Види §. 77. Крив. Суд. Пост.

§ 128. Претрес и одузимање ствари у становима представника страних држава, врши се само по допуштењу представника, које се прибавља преко Министра Иностраних Дела.

§ 129. У државним надлештвима, установама и заводима, и зградама које им припадају, врши се

претрес по споразуму са старешином дотичног надлежства, који је дужан допустити да се изврши претрес.

Види §. 80. Крив. Суд. Пост.

§ 130. Претрес и одузимање ствари врши се само дању; но ако је неопходно потребно може се вршити и ноћу, само је војни следник дужан да у записнику наведе узроке за ово.

§ 131. Присутницима и домаћину, коме се врши претрес, мора се саопштити по каквом се делу врши.

Види §. 73. Крив. Суд. Пост.

§ 132. Војни следник има права да отвара закључана места, ако домаћин неће то да учини добровољно; но у сваком случају не сме без потребе да штети места, у којима врши претрес.

§. 133. Претрес хартија треба вршити са пажњом и не износити на јавност околности, које се не тичу ислеђења. Треба одузимати и придружити делу само нужне хартије, које се показују лицима, која присуствују претресу.

§. 134. Надлежства, службена и приватна лица, дужна су издати писмене или стварне доказе, који су потребни ради ислеђења, ако се тим претежанији државни интереси не би рушили или у опасност доводили, у ком случају војни следник се обраћа вишој власти за наредбу.

Види §. 84. Крив. Суд. Пост.

§. 135. Кад се ислеђење против окривљенога започне, онда се могу писма, која на њега долазе и која он другима шаље, по наредби војног следника узаптити.

Поштански званичници дужни су на захтевање ислеђујуће власти таква писма задржати и само по наредби иследне власти издати.

За свако задржавање или узапћење писма мора се одмах јавити окривљеном, или у осутству његовом, где је могуће, његовим домаћима.

Види §. 85.—87. Крив. Суд. Пост.

§. 136. Узапћена писма на пошти отвара војни следник.

Печат не треба одсећи а завијутке (куверте) треба чувати и о отварању писама начинити записник, у коме ће се њихов садржај изложити.

Но у колико не би шкодило ислеђењу, кад би се садржај обзнанио, саопштиће се у оригиналу или препису окривљеном или његовим домаћима; а ако ових нема, поступиће се према околностима како се за добро нађе, или ће се т. ј. писмо вратити писцу, или ће се он само извести да је писмо узапћено, али ће се писац сваки пут извести о сваком оном писму, које у актима остати мора.

Овако ће се поступити и са писмима која окривљени другима пише.

Узапћена писма, којих отварање не би било нужно треба одмах отпавити ономе, коме су писана, или их пошти вратити.

Види §. 87. Крив. Суд. Пост.

IV. О испиту окривљеног.

§. 137. Окривљени који су на служби, позивају се преко њихових старешина, а грађани преко грађанских власти, не казујући им зашто се позивају.

Види §. 130. Крив. Суд. Пост.

§. 138. Кад услед болести или других оправданих узрока, позвани не може да предстане, војни

иследник, ако је нужно, саслушава га у његовом стану.

§. 139. Војни иследник дужан је да саслуша окривљенога у року од два дана пошто добије предмет.

Узроци одлагања испита стављају се у записник.

Испит се може вршити ноћу само у неодложним и ванредним случајевима.

Види §. 141. Крив. Суд. Пост.

§. 140. Пре испита окривљенога, војни иследник се уверава о личности његовој и саопштава му у кратко зашто се окривљује.

Иследник не сме употребљавати обећање, претњу, силу, превару и томе подобно, да изазове окривљенога на признање кривице.

Ако окривљени неће да одговара на стављена питања, иследник бележи то у записник и стара се, да другим законим средствима пронађе истину.

Сваког окривљеног иследник испитује засебно и предузима мере, да се саучесници у кривичном делу не би могли договарати.

Писмени окривљени могу сами да стављају у записник одговоре, које су дали усмено.

Искази окривљенога пишу се у првом лицу, сопственим његовим речима без измена и допуна.

Речи и изрази народни, месни или неразумљиви, објашњавају се под заградом.

Види §§. 147. и 155. Крив. Суд. Пост.

§. 141. Ако окривљени не зна српски, онда ће га иследник испитивати преко заклетог преводиоца, који мора имати сва својства способног сведока.

Види §. 105. Крив. Суд. Пост.

§. 142. Ислеђење над немима и у опште онима, који не могу да предају своје мисли усмено, врши се помоћу заклетог тумача на следећи начин:

1. ако окривљени не могу да дају исказе своје писмено, испитиваће се помоћу лица, која су навикла да се с њима споразумевају;

2. ако се ислеђење врши у месту, где постоји завод за васпитање глуво-немих, позваће се један од наставника истога;

3. објашњавајући се с глувонемим, дотични мора у исто време и да гласно говори о ономе, о чему се објашњава с њим.

Тумачи морају имати сва својства способних сведока.

Види §. 106. Крив. Суд. Пост.

§. 143. Окривљени за злочине, или преступе који повлаче за собом казну већу од две године затвора, или за бепчастећа дела, или који би хтели бегати, или који би се удалили без допуштења надлежне власти, браниће се из притвора.

Само онима, који кривицу признају, може се дозволити да се из слободе бране, ако нису за злочин окривљени.

Лица под ислеђењем не смеју се удаљавати из места становања без допуштења војног иследника.

За лице, које се притвара, треба назначити лични опис, извршити претрес над њим и његовим стварима. Што се при њему нађе, новаца, оружја, писама, или других ствари, одузеће се и тачно пописати. Ове ће ствари војни иследник чувати и при спровођу кривца суду и њих послати.

Види §. 131. Крив. Суд. Пост.

§. 144. Ако се онај за кога је решено да се у притвор стави јако поболи, или ако се то деси са

оним, који се већ у притвору налази и све се ово лекарски утврди, онда ће се или послати у болницу на лечење, или дозволити да се код своје куће лечи, но у оба случаја под стражом.

Види §. 170. Крив. Суд. Пост.

§. 145. Против решења о стављању под редовну истрагу и против решења о притвору, окривљени може поднети жалбу у року од три дана.

Жалбу подноси војно иследнику, који је одмах спроводи са актима ислеђења надлежном војном суду.

Војни суд у року од три дана донеће по жалби решење, које је извршно.

§. 146. Окривљени има право расматрати, читати и преписивати акта његове кривице, под надзором одређеног лица.

V. Испитивање сведока.

§. 147. Војни иследник испитује сведоке у месту где истрагу врши, који у томе месту живе; сведоке из других места испитује преко надлежних војних или грађанских власти.

Види §§. 93. и 94. Крив. Суд. Пост.

§. 148. Сведоци, који су у државној служби позивају се преко њихових старешина; остали сведоци преко њихових надлежних грађанских власти.

Види §. 96. Крив. Суд. Пост.

§. 149. Ако сведок грађанин не дође на позив, послаће му се други позив; па ако и по овоме позиву не дође, доводи се стражарно.

Сведока, који први изостанак не оправда у року од десет дана, казниће војни иследник новчано до

двадесет динара; а ако и други изостанак не оправда, казниће се новчано до педесет динара у корист ремонтскога фонда. Ономе, ко нема да плати казну новчану, замениће сваки пет динара са једним даном затвора.

Жалба противу ове казне може се поднети у року од три дана првостепеноме војном суду, чије је решење извршно.

Види §. 99. Крив. Суд. Пост.

§. 150. Пре него се сведок почне испитивати о самом предмету, о коме има да сведочи, војни иследник ће га питати и у записник записати његово име и презиме, откуда је, где живи, његово занимање, године, је ли пре тога зашто осуђиван и стоји ли у каквом односу са окривљеним, приватним тужиоцем и оштећеним.

За тим сведока треба пустити да сам исприповеда најпре све што је њему о предмету познато, па тек онда, ако би што недостајало или тавно или неразговорно било, или би се у противречју налазило, или што би се с друге стране знало, да је њему познато а он не би казао, треба му стављати особена питања ради допуне или објашњења онога што је исказао.

Сваког сведока треба питати, од куда му је познато оно, што сведочи.

Види §. 107. Крив. Суд. Пост.

§. 151. Кад буде потребно сведоку лице или ствар показати ради познавања, сведок ће се најпре питати да опише нарочите знаке разликовања, па ће му се тек после ствар или лице показати.

Види §. 108. Крив. Суд. Пост.

§. 152. У редовној истрази сведоке заклиње војни иследник:

1., кад се спремају на пут и нема изгледа да ће се скоро вратити;

2., кад су болесни тако, да се држи да ће умрети.

Да је сведок заклет, свагда ће се у записнику означити.

Види §. 111. Крив. Суд. Пост.

§. 153. Војни иследник опомиње сведоке, да ће се морати заклети, па за то треба истину да покажу.

Види §. 113. Крив. Суд. Пост.

§. 154. При закључивању и при испитивању сведока без заклетве, као и при ослобођавању истих од сведочења, војни иследник се руководи прописима о испитивању сведока на суду.

Види §§. 112. и 113. Крив. Суд. Пост.

§. 155. Узроке изузећа сведока војни иследник ставља у записник.

Види §§. 110. и 115. Крив. Суд. Пост.

§. 156. Сведоци се испитују сваки засебно.

Питања и одговори треба да буду кратки и јасни.

Ниједан сведок, који зна говорити, не може сведоцбу писмено дати.

Види §. 104. Крив. Суд. Пост.

§. 157. При испитивању сведока, који не знају српски, и испитивању немих, ваља се придржавати правила у §§. 141. и 142. овога Законика.

Види §§. 105. и 106. Крив. Суд. Пост.

§. 158. Суочења дозвољавају се само кад је нужно, да би се отклониле противности у исказима, и то пре заклетве.

Суочења се не дозвољавају између претпостављених и потчињених официрског чина као и између официра с једне и подофицира и редова с друге стране.

VI. О записницима редовне истраге.

§. 159. О свакој радњи при ислеђивању ставља се записник, из кога треба да се јасно види: ко је, кад, где и какве поименце иследничке радње извршио; ко је испитиван и шта је исказао; ко је присуствовао од страна које имају учешћа у делу, сведока — присутника — и вештака; шта је пронађено тим радњама, и шта су на то казали учесници у делу или присутници.

Записник потписују сви они који су имали учешћа при вршењу дотичне иследничке радње. Неписмене потписује један од присутних сведока, са назначењем да га је он потписао.

Записник се чита свима који треба да га потпишу. Ако који од њих неће или не може, да се потпише, узрок овоме записује се.

Поправке и допуне у записницима допуштају се али се о томе мора приметити и у записнику, пре него што буде потписан.

VII. О свршетку ислеђења.

§. 160. По свршетку ислеђења војни иследник пита окривљенога: да ли има још што да наведе у одбрану.

Ако се окривљени позове на какве околности, војни иследник испитаће оне, које могу имати утицаја на решење дела.

Види §. 116. Крив. Суд. Пост.

§. 161. После овога војни иследник шаље акта свршеног ислеђења надлежном војном државном тужиоцу.

Сва акта која се односе на ислеђење ушивају се хронолошким редом, обележавају се редним бројевима, прошивају јемствеником под печатом војног иследника.

Види §§. 162.—169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 162. Кад војни државни тужилац прими акта истраге, дужан је да расмотри:

- 1., је ли за дело надлежан војни суд;
- 2., је ли редовна истрага извршена потпуно; и
- 3., треба ли окривљенога ставити под суд, или га дисциплински казнити, или прекинути истрагу, или је обуставити.

Види §§. 161. и 163.—169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 163. Ако је истрага непотпуна, војни државни тужилац захтева да се изврши дослеђење.

Види §§. 161. и 164.—169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 164. Ако је при стицају кривица, тежа са свим ислеђена, а ради ислеђења, по мање важном делу нужно је дуже време, онда се тежем делу може дати даљи правац, ако по мање важном делу нема ни саучесника ни оштећенога.

У случају стицаја судски и дисциплински кажњивих дела, сва ће се предавати војном суду на суђење.

Види §§. 161.—163. и 165.—167. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 165. Због непознатих или неухваћених саучесника, неће се истрага одлагати према онима, који се налазе у рукама власти.

Види §§. 161.—164. и 166.—169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 166. Пошто војна државни тужилац добије акта ислеђења, дужан је у року од седам дана, да их пошаље са мишљењем старешини који је надлежан да стави окривљенога под суд, а ако окривљени није пронађен, оној власти, која је тражила извршење истраге. Војни државни тужилац мора у мишљењу да изјави:

- 1., или да се окривљени стави под војни суд;
- 2., или да се окривљени казни дисциплински;
3. или да се прекине или обустави истрага;
- 4., или да за дело није надлежан војни суд.

При том је дужан да изнесе доказе и основе против окривљенога, и да подведе дело под законско наређење.

Види §§. 161.—165. и 167.—169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 167. Ако надлежни старешина усвоји мишљење војног државног тужиоца, онда према истоме, у року од три дана, доноси решење.

Ако старешина не усвоји мишљење војног државног тужиоца, онда се у истом року, предмет спроводи Великом Војном Суду на решење.

Види §§. 161.—166., 168. и 169. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 168. На случај прекидања истраге надлежни старешина решиће и о накнади судских трошкова.

Против решења о накнади има места жалби надлежном војном суду у року од осам дана.

Види §§. 101.—167. и 168. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 169. У случајевима, када се окривљени ставља под војни суд, сва акта ислеђења са наређењем о стављању под суд, враћају се одмах војном др-

жавном тужиоцу ради састављања оптужбе и предаје предмета надлежном војном суду.

Види §§. 161.—168. Војн. Крив. Суд. Пост.

ОДЕЉАК ТРЕЋИ.

А. О стављању под суд.

§. 170. Под војни суд стављају:

1. Официре, војне чиновнике и војне свештенике — Министар Војни;

2. Сва остала лица, за која је надлежан војни суд команданти дивизија, сваки у својој области, па ма оптужени и не били у саставу дивизије, само ако су на земљишту дотичне дивизије.

Против ових решења има места жалби у року од три дана и то они из тачке прве жале се Великом Војном Суду, а из тачке друге, надлежном првостепеном војном суду.

Види §. 172. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 171. Ако су више војних лица, осим официра, из разних команди, учинила једно или више кривичних дела на једној дивизијској области, онда је за стављање под суд надлежан онај командант на чијој је области кривично дело учињено.

Ако је пак више војних лица, осим официра из разних команди учинило више кривичних дела на разним дивизијским областима, онда је за стављање под суд надлежан онај командант, на чијој је области учињено најтеже кривично дело, а у случају да су кривице подједнаке, онај, који је први наредио истрату.

Ако више војних лица из једне, или из разних команди, учине, једно или више кривичних дела, па је за неке надлежан командант дивизије за став-

љање под војни суд, а за неке Министар Војни, у томе ће случају решење за стављање под суд свих оптужених доносити Министар Војни.

Б. О састављању тужбе и предаји оптуженог суду.

§. 172. За лица која су стављена под војни суд, војни државни тужилац, у року од пет дана, пошто прими предмет, подноси суду оптужбу, у којој мора да означаи:

1., догађај који садржи у себи знаке кривичног дела;

2. време и место где је учињено кривично дело, у колико је то познато;

3., звање, име и презиме оптуженога, као и команду или војну установу, у којој је на служби, где се налази оптужени и да ли је у слободи или у притвору;

4., суштину доказа и основа, прикупљених противу оптуженога и околности које утичу на казну;

5., законско наређење, по коме се кривично дело казни;

6., питање о накнади штете.

Уз оптужбу предаје суду и сва акта извршенога ислеђења са списком лица која треба позвати на претрес.

По делима, која се казне на тужбу приватног тужиоца, у оптужби стављају се само они докази на које се позива приватни тужилац. Ако после предаје оптуженога суду, војни државни тужилац добије од приватног тужиоца нове доказе, дужан је да и њих накнадно достави суду.

Види §. 170. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 173. Пошто суд прими оптужбу и акта кривиче стални судија саопштава оптуженом решење о стављању под суд и тужбу са доказима, и позива га, да у року од три дана наведе у одбрану нове доказе, ако би их имао и јави кога је за браниоца изабрао.

Види §. 11. Крив. Суд. Пост.

§. 174. Оптужени има право да се на суду брани сам, а и преко свога браниоца.

Бранилац може бити сваки активни официр, ма ког рода оружја или струке из гарнизона, у коме се суд налази.

За злочина дела оптужени мора имати браниоца.

Ако га оптужени не именује, суд ће му та по званичној дужности поставити из реда судских официра, а у недостатку ових реда официрског.

Надлежни старешина дужан је браниоце ослободити службе за потребно време, изузимајући случај ванредне потребе, о чему се извештава суд.

Браниоци немају права на награду.

За двојицу или више оптужених може бити назначен један заједнички бранилац само тада кад се садржина одбране једног од њих не противи одбрани другог.

Види §. 175. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 175. Оптужени, и његов бранилац као и приватни тужилац и оштећени, могу да разматрају акта по делу и да преписују све нужне податке у присуству кога од судског особља.

Види §. 174. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 176. По делима о повреди старешинства, претпостављени и старији из реда официрског, који

су претрпели увреду од потчињенога или млађег, позивају се у суд као сведоци само по нарочитој одлуци суда, кад овај нађе да не може да се задовољи њиховим писменим рапортима.

§. 177. Учесници у делу могу тражити, да се на претрес позову не само сведоци но и вештаци ради каквог објашњења или ради оцене учињеног вештачког увиђаја.

§. 178. Ако ко од оптужених или сведока не разуме српски, или је нем, или глув, позваће се преводилац односно тумач, према §. 141. и §. 142. овог Законика.

Види §§. 61., 62., 141. и 142. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 179. Приватни тужиоци могу да предстану или лично или да пошљу своје законе заступнике, ако они нису лично потребни, што ће се у позиву означити.

Види §. 182. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 180. Стални судија наређује да се позову потребна лица и одређује време претреса, узимајући у обзир одстојање од места суда до места живљења позватих лица.

§. 181. Ако оптужени који се налази у слободи, не предстане суду а изостанак не оправда, доведиће се силом, а поред тога осудиће се да плати све судске трошкове, причинене његовим изостанком.

§. 182. Ако приватни тужилац или оштећени не предстану суду, суд, ће и без њих дело расправљати, ако се оно казни само по приватној тужби;

но у овом случају питање о накнади штете неће суд расправљати.

Види §. 179. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 183. Ако на претрес не дође сведок или вештак, ушитаће се страна које се тиче, пристаје ли на суђење без овог сведока, или вештака. Ако не пристаје, одредиће се други дан, када ће се, по свршетку главног предмета, извидити, зашто оно лице није дошло по првом позиву, и ако се не оправда, а међутим је лице грађанског реда, онда ће се казнити новчано од пет до педесет динара, или затвором до једног месеца, и да накнади трошкове због недоласка преузроковане.

Против овакве одлуке суда може се изјавити жалба Великом Војном Суду, у року од три дана.

Ако би сведок, или вештак био војно лице суд ће га осудити на плаћање трошкова причињених његовим неоправданим изостанком, а односно казне за изостанак доставиће његовом претпостављеном.

Противу осуде о накнади трошкова може се изјавити жалба Великом Војном Суду у року од три дана.

Види §. 99. Крив. Суд. Пост.

§. 184. У седници судској морају бити:

- 1., један стални судја;
- 2., двојица привремених судија;
- 3., војни државни тужилац;
- 4., пословођа.

§. 185. Учесници у делу (оптужена и тужилачка страна) могу, до дана и у почетку претреса чинити изузећа према судијама у случајевима:

- 1., кад имају учешћа у делу: судија, његова жена, ма који рођак по правој линији, а по побоч-

ној рођаци прва четири степена, по тазбини прва три степена, или онај кога је судија усинио или место ћери узео, или с ким је у задрузи;

2. кад је судија имао учешћа да се оптужени по овоме делу преда суду или је исто дело у нижем суду судио, или је био последник, или државни тужилац или заступник једне стране, или ако је као сведок или вештак по делу позван;

3. кад је судија старатељ кога од учесника у делу;

4. кад је судија ма кога од учесника у делу крстио, или од њега крштен био, или који од њих другоме децу крштава, или стоји са њим у односу повериоца или дужника, или у доказаном непријатељству.

Сем горе означених случајева изузећа, судије војног суда могу се изузимати и са других узрока, које суд призна за основане.

Види §. 43. Крив. Суд. Пост.

§. 186. Судија, према коме се чини изузеће не може решавати о своме изузећу.

Пошто суд саслуша објашњење судије који се изузима, доноси о томе своју одлуку.

Види §. 44. Крив. Суд. Пост.

§. 187. На одлуке суда о изузећу жалба се подноси заједно са жалбом на пресуду.

§. 188. Судија коме су познати законски узроци са којих треба да се изузме, дужан је сам да јави то суду. Ако судија ово не учини, па пресуда због тога буде уништена, осудиће се да плати све трошкове који би се имали учинити око новог суђења.

Види §. 48. Крив. Суд. Пост.

§. 189. Војни државни тужилац дужан је сам да се изузме из истих узрока као и судија.

Види §. 45. Крив. Суд. Пост.

§. 190. Оптужени, приватни тужилац, и оштећени имају права да јаве суду о узроцима изузећа војног државног тужиоца, ако се овај сам није изувео. У том случају суд, не обустављајући разматрање дела, саопштава ово команданту дивизијске области при коме је суд, који по томе доноси решење, које је извршно.

§. 191. Пословођа је дужан да се изузме, ако се са лицима, која учествују у делу налази у односима одређеним у §. 185. овога Законика, но, ако се ово не учини, то неће бити узрок да се поништи важност онога, што је он записао у записник, ако се у истинитост овога не би сумњало из других разлога.

Види §. 43. Крив. Суд. Пост., — и §. 185. Војн. Крив. Суд. Пост.

В. О. претресу.

§. 192. Судски претрес држаће се у седници војног суда.

Судски је претрес усмен и јаван. Приступ је допуштен пунолетним мушким лицима, ако су српски држављани; а малолетном мушких старијем од 16. година и женских само ако су блиски сродници оптуженом. Претресу оптуженог официра ни у ком случају не могу присуствовати подофицири, каплари и редови. Суд пак може појединим сумњивим лицима забранити присуствовање суђењу у опште, ако и кад нађе, да то интереси војске захтевају.

Јавност суђења, по одлуци суда, може бити и искључена, али само ако је на штету државних ин-

тереса, угледа војске, и морала. И у тим случајевима оптужени и приватни тужилац, могу захтевати, да неколико њихових сродника или пријатеља, могу претресу присуствовати. Број ових лица и личности одређује сам суд, али у сваком случају мора се одобрити да претресу најмање тројица присуствују. Одлуку своју о искључењу јавности суд ће одмах јавно у суду обзнанити.

Пре започетог претреса суд ће размотрити, да ли је надлежан за суђење оптуженога.

Ако нађе да није надлежан, суд ће о томе донети решење, које ће, кад постане извршно, са целим предметом предати војном државном тужиоцу на даљи поступак.

Против овог решења стране могу изјавити жалбу Великом Војном Суду, у року од три дана.

Измене и допуне од 20 марта, 1909 год. — и 20. марта, 1919. год.

Види §. 195. Крив. Суд. Пост.

§. 193. Судије и пословођа морају непрестано за време претреса у заседању бити.

Види §. 197. Крив. Суд. Пост.

§. 194. Председник управља претресом, он заказује кад је седница започета, одређује ред, када ће ко говорити; он се стара о одржању реда и мира у седници, као и о одржању достојанства суда.

Он се стара да се дело тачно иследи, и по томе може све мере предузимати за сазнање ствари нарочито може за време ислеђења наредити, да се лица доведу, или докази принесу, који би према појављеној потреби, могли служити бољем извиђају предмета. Он ће све уклањати, што би само на излишно одуговлачење дела служило, нарочито ће пазити да се браниоци, ако их има истине придржавају, и да

неумесним извијањем и разлосима ствар не одуговлаче.

Све радње које по овом Законику има председник да изврши, ако председник није судски официр, он овлашћује сталног судију, да он то у место њега изврши.

Види §. 198. Крив. Суд. Пост.

§. 195. Ако би оптужени ред кварео и на опомену председника не би се смирио, председник може наредити, да се такав оптужени из седнице уклони и без његовог присуства претрес продужи и одлука донесе.

Види §. 199. Крив. Суд. Пост.

§. 196. Ако би које од других лица знацима одобравања или неодобравања, или на други начин ред кварео, и на опомену не би се смирио, председник може наредити, да се такво лице из седнице уклони.

Ако такво лице не послуша, или се без дозволе опет поврати у седницу, председник може наредити, да се одмах до двадесет четири сата у затвор стави, што ће се у записнику забележити. Противу овога нема места жалби.

Ако би ову кривцу војна лица учинила, суд ће известити њихове претпостављене, да их казни или оптужи, према величини кривице.

Види §. 200. Крив. Суд. Пост.

§. 197. Ако се за време ислеђења учине увреде суду, или се његовом наређењу когод успротиви, или се учине увреде појединим лицима, која при суђењу дејствују, суд може одмах, прекидајући започето ислеђење, или кад исто закључи, испитати сведоке, у колико би нужно било, и дело пресудити. У

томе случају нема места искључењу судија због тога, што би они сами овде увређени били.

Ако би осим ових друти злочини или преступи у седници учињени били, суд ће одмах наредити, да се кривац притвори и преда надлежној власти, да се што трба иследи.

Види §. 201. Крив. Суд. Пост.

§. 198. Ако се при претресу са вероватношћу увиди да је који сведок лажно са знањем сведочио, може суд на захтев дотичне стране, или по званичној дужности, таквог сведока с места притворити и коме треба ради ислеђења предати.

Види §. 202. Крив. Суд. Пост.

§. 199. Пре него се претрес започне, начиниће пословођа записник, у коме ће назначити дан, месец и годину држане седнице, име и презиме председника, судија и пословође, име и презиме оптужених и њихових бранилаца, име и презиме војног државног и приватног тужиоца и оштећеног и оних, који су на претрес позвани, као и предмет злочина или преступа.

Види §. 203. Крив. Суд. Пост.

§. 200. Председник ће наредити да се оптужени, ако је у притвору, доведе под стражом, и ушитаће га за име и презиме. За тим ће дело његове кривице обзнанити и казати, да ће се предмет његовог оптужења данас извиђати.

За овим позива сведоке и вештаке, и сведоке оставља у другој за то одређеној соби, да чекају док се не позову; а хоће ли вештаци од почетка до краја ислеђењу присуствовати, одређује по нахођењу председник.

По том председник позива тужилачку страну да тужбу изјави.

Види §. 204. Крив. Суд. Пост.

§. 201. Кад се тужба изјави, председник ће позвати оптуженог да да своју одбрану.

Председник ће питати оптуженог о свима околностима, које су важне за пресуђење дела.

Оптужени се не сме ни с ким договарати како ће се бранити.

Последње питање мора бити увек: има ли оптужени још што у своју одбрану навести.

Ако оптужени дело, због ког је оптужен, потпуно призна, и ако признање има сва својства казана у §. 41. овога Законика, свако ће даље ислеђење престати и записник ће се закључити; ако ли оптужени у свему или од чести кривицу не призна, онда ће се прочитати она акта, која на убеђење оптуженога служе.

Овако ће се поступити и кад би који саучесник дело одрицао.

Покаже ли се за нужно испитивати и лица која су ради тачнијег ислеђења на претрес позвана, председник ће наредити да се саслушају и на исказ заједно, ако би заклетви места било, или ће се опоменути на већ положену заклетву. Пословођа ће ипаче дочити, или се не би хтео заклети, суд ће осудити потписати и председник са пословођом оверити. Сведоци ће се појединце позивати и преслушавати. Сведоци или вештака, који на претресу не би хтео сведочити, или се не би хтео заклети, суд ће осудити на притвор до једног месеца, и ако би се због тога суђење морало одлагати, осудиће га и на накнаду трошкова, одлагањем причињених.

Чим сведок, или вештак, сведоцбу исказе или се закуне, престаје даља казна притвора. У колико

ће искази ових лица, према осталим извиђеним околностима имати важности, суд ће оценити.

Саслушани сведоци и вештаци морају у седници остати, док се претрес не сврши, осим ако би по саслушању оптуженог и војног државног тужиоца председник дозволио, да се они удаде, или би по званичној дужности то наредио.

Види §. 205. Крив. Суд. Пост.

§. 202. Пошто су сведоци и вештаци саслушани, оптужени, његов бранилац и тужилац, могу сведоцима питања преко председника суда стављати.

Председник има право неупутна питања забранити.

Судије могу преко председника такође овима питања стављати.

Види §. 206. Крив. Суд. Пост.

§. 203. Не могу се испитивати као сведоци:

1., душевно болесни и иначе, који су у таквој болести, да нису при свести;

2., духовна лица о ономе што им је на исповести поверено;

3., службена лица о ономе чиме би дужност чувања званичне тајне повредили, док их од тога надлежна власт не би ослободила;

4., онај, који је по истоме делу био војни државни тужилац или закони заступник приватног тужиоца.

Види §. 91. Крив. Суд. Пост.

§. 204. Од дужности сведочења ослобођавају се:

1., лица која стоје са оптуженим у односу, казаном у §. 176. овог Законика;

2., браниоци оптуженога о ономе, што им је овај за циљ одбране поверио.

Сведочиба ових лица вредиће само онда, ако сама хтедну сведочити, пошто им се саопшти да не морају.

Види §. 92. Крив. Суд. Пост.

§. 205. Само ће се саслушати, а неће се заклињати, лица:

1., која су у подозрењу да су учинила, или учествовала у казним делу, због кога се испитују;

2., која су под ислеђењем за злочине или бесчасне преступе или иступе, или су пресудом лишена војничке или грађанске части, а ова им још није повраћена;

3., која у време испита не буду навршила шеснаест година, или имају сведочити о делима, која су се догодила пре него што су она званих шеснаест година имала;

4., о којима би се из испита видело да су слабог разума, или би позната била као лица, која нису при чистој свести;

5., која су с оптуженим у великом непријатељству, ако против њега сведоче;

6., која су навела битне околности, за које је доцније доказано да не постоје, а она не би могла показати, да је то пометња била.

Ова лица, и ако би се заклела, неће им заклетва вредити.

Види §. 114. Крив. Суд. Пост.

§. 206. Узроке изузећа сведока суд не ислеђује, но основаност или неоснованост изузећа одређује по податцима, који се у делу налазе, по доказима, које изнесу оптужени и други саучесници у делу, и одговорима лица, против којих се чини изузеће.

На случај сумње, лица против којих се чини изузеће, испитују се без заклетве.

§. 207. Сведок ће се најпре испитати, па тек после заклетва од њега узети, да је оно истинито, што је показао.

Само ће се они сведоци заклињати, којих казивања нешто ствари приносе, и по томе они се неће заклињати, којих би казивања без сваког значења била. Но ако би суд имао основа држати да сведок зна о ствари али неће да каже оно што зна, може га суд заклети на оно што зна, и да му ништа друго познато није, ма да његово казивање не би ништа значило.

Заклињати се неће онај сведок, противу кога би основана сумња постојала, да му се казивању и под заклетвом не може веровати. Ову сумњу треба суд у примедби да означи, и ако се она доцније отклони може га суд доцније накнадно заклети.

Види §. 113. Крив. Суд. Пост.

§. 208. Суд ће сведока пре но што се закуне опоменути на светињу заклетве и на законе последнице које ће га постићи, ако се криво закуне; а по том ће га питати, има ли још што своме испиту, пре него се закуне, додати или изменити.

Сведоци се заклињу пред свештеником у седници суда овим речима:

„Заклињем се једином Богом и свим што ми је по мом закону најсветије и што ми је на овом свету најмилије, да сам у свему, што ме је суд питао, истину показао, и да ништа, што сам у овој ствари знао, прећутао нисам, и како ја овде истину говорио, тако мени Бог помогао.”

Православни при полагању заклетве полажу три прста десне руке на крст и јеванђеље; остали хришћани према одредбама њихове вере; а нехришћани пред својим свештеником изговарају просто

горње речи. Но где немадне ових свештеника, заклиње их суд.

Види §. 113. Крив. Суд. Пост.

§. 209. Свештеници и монаси свих вероисповести, као сведоци, прочитаће и потписати горњу заклетву.

§. 210. Преводиоци и тумачи, који се позивају на претрес, заклињаће се као и сведоци, али пре превођења или тумачења, о томе да ће тачно казивати питања и одговоре.

Види §. 113. Крив. Суд. Пост.

§. 211. На захтевање оптуженога или његовог браниоца, или по наређењу суда, прочитаће, се из акта вештачка мишљења, увиђаји и поједини испити у целисти, или само нека места. Исказивања учињена у претходном ислеђењу оних сведока, који не морају сведочити, неће се при претресу прочитати, ако су они томе противни.

Види §. 207. Крив. Суд. Пост.

§. 212. Ако би суд при претресу за нове сведоке или вештаке дознао, а дело није потпуно ислеђено, он ће наредити да се такви одмах позову или доведу, ако је могуће, те да се о ономе, о чему треба, испитају.

Суд може и ново вештачко мишљење, прибавити а и судски увиђај преко сталног судије и пословође предузети и за тај циљ може и претрес прекинути и за други дан одложити.

Види §. 208. Крив. Суд. Пост.

§. 213. Ако се на претресу покаже да дело због кога је оптужени под ислеђењем, није онакво као што је представљено по друкчије, али ипак казнимо,

суд ће, ако је само ислеђење учињено као што треба, то пресудити, не буде ли ислеђено, он ће ново ислеђење наредити.

§. 214. Суд ће и онда дело пресудити, кад би на претресу увидео, да је то истин и да према томе не спада у његову надлежност.

Како у овоме тако и у случају §. 213. овога Законика суд ће увек у пресуди казати, како оптуженог сматра спрема дела, за које је првобитно оптужен, т. ј. да ли га пушта испод суђења или као невина ослобођава.

Види §. 213. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 210 Крив. Суд. Пост.

§. 215. Кад би у једном делу било више криваца, или саучесника, па би неки од њих учинили више злочина, или преступа, у којима други нису помешани, и ова би се имала дуже времена ислеђивати, суд, може одвојити казнимо дело оних, који у друга дела нису помешани и ово, ако је за пресуђење сазрело, за себе, пресудити.

§. 216. Кад је једно лице због више казних дела оптужено, суд ће моћи у погледу оних тежих злочина или преступа ислеђење закључити и пресудити, ма да мања нису још за пресуђење сазрела.

Кад би у таквом случају због тежих казних дела изречена казна била таква, која би искључавала могућност извршења казне за мања дела, ова се неће даље ни ислеђивати, иначе ће суд и ова доцније иследити и при изрицању казне и ону прву казну у призрење узети.

§. 217. Ако се на претресу покаже, да је оптужени још какво преступно или злочино дело извр-

пио за које није дат суду, суд ће учинити што је потребно, да се оптужени редовним путем стави под суд и за ово дело, те да му се за сва једном пресудом казна изрекче, а дотле ће обуставити суђење по првом делу.

§. 218. Ако би се дознало да је кривац, који је за један злочин или преступ осуђен, пре осуде још какав злочин или преступ учинио, то ће се он за овај доцније дознати злочин или преступ, само онда наново судити и казнити, ако је он већи од онога, за који је осуђен; но о накнади учињене штете имаће се у сваком случају судити.

§. 219. Тужилачка страна може по закљученом претресу, према исходу дела, тужбу изменити како у погледу питања о кривизи, тако и казнимом делу и одређивању казне.

Види §. 214. Крив. Суд. Пост.

§. 220. Војни државни тужилац у оптужној речи а по извршеној судској истрази, излаже: битне околности оптужбе према исходу истраге и мишљење своје не само о кривизи оптуженога, но и о казни, којом га треба казнити.

Види §. 221. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 221. Војни државни тужилац не треба да представља дело једнострано, извлачећи из њега само оно, што иде против оптуженога, ни да увећава значај доказа или основа по делу, нити важност кривичног дела, но ако налази да су докази потрвени, може и од оптужбе одустати.

Види §. 220. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 222. Кад председник ствар за исцрпљену нађе, саслушаће стране шта која тражи, па пошто

од оптужене стране последњу реч саслуша, закључиће ислеђење.

Види §. 215. Крив. Суд. Пост.

§. 223. Све што се за нужно нађе или што тужилачка или оптужена страна нарочито захтева, пословођа ће под управом сталног судије у записник ставити. Он ће записати, у кратко, о чему је који испитиван, шта је који показао и која су акта прочитана.

Ако је који од сведока, или вештака испитиван, је ли на оно што је показао, заклет или није и зашто; је ли какво решење и услед чега издато и т. д.

Записник оверавају председник и пословођа.

Записник мора бити чист, без поправљања и брисања.

Исправке се морају вршити пре оверења, па и оне оверити.

Види §. 216. Крив. Суд. Пост.

§. 224. Пошто се претрес овако сврши, председник ће наредити присутнима да из седнице изађу, а судије ће се саветовати и пресуду изрећи и даље према пропису §. 235. овога Законика поступити.

Овествовање и гласање бива тајно.

Види §. 235. Војн. Крив. Суд. Пост., и — §. 217. Крив. Суд. Пост.

§. 225. При решењу стављаће председник свагда ова питања:

Је ли дело учињено; да ли извесна околност важи као отежавна, олакшава или као извињава; да ли се оптужени сматра као коловођа или главни кривац, или саучесник, или јатак?

У ершавању осталих питања и при одређивању казне морају и оне судије гласати, које су у

горњим питањима дате глас, да се оптужени ослободи.

Судије дају гласове редом, почињући од најмлађег по рангу.

Види §. 218. Крив. Суд. Пост.

§. 226. Ако би се при решавању једног истог питања појавила више од два разна мишљења, тако, да ни једно већину за себе нема, то ће се она мишљења, која су за оптуженог тежа, оним блажим догле приближавати, док се већина по закону не добије.

Види §. 219. Крив. Суд. Пост.

§. 227. Председник и судије дужни су да чувају у тајности саветовања о кривици или невиности оптуженога.

§. 228. Ако се који судија не сложи са осталима, може дати писмено одвојено мишљење. Ово треба изјавити при доношењу пресуде о казни.

§. 229. Суд доноси пресуду:

1., о ослобођењу оптуженога као невиног кад му се дело не може да урачуна у кривицу из законског узрока, или кад није доказано да га је он учинио.

Ако је оптужени у притвору, председник наређује да се одмах у слободу пусти.

Оптужени ће се пустити у слободу и онда, ако му се дело налази на расправи код већег војног суда, а он је међутим досуђену казну издржао;

2., о ослобођењу оптуженога из недостатка довољних доказа, кад суд нађе да није потпуно доказано да је оптужени учинио дело због кога је под суд стављен, те да би га на казну осудити могао,

али има основа подозрења, по којима сумња на њему остаје да је дело учинио;

3., о казни оптуженога кад је доказано да је крив;

4., о стварима које је оптужени путем кривичнога дела прибавио;

5., о накнани штете; и

6., о накнади судских трошкова.

Суд је дужан да одређује казну на законском основу са обзиром на околности под којима је кривично дело учињено.

Види §. 241. Крив. Суд. Пост.

§. 230. На казну смрти моћи ће пресуда само онда гласати, кад је кривица због злочина, за који закон ову казну прописује, признањем оптуженога или сведошвом заклетих сведока по закону доказана; и ако је и само дело потпуно по свима нужним околностима законом доказано.

У противном случају, место прописане казне суд ће осуђивати на робију, као и онда, кад је од учињеног дела до пресуде протекло двадесет година и кад кривац није навршио двадесетпрву годину живота.

Само одрицање рђаве намере, ако се ова иначе по §. 44. за доказану сматра, неће сметати изрицању смртне казне.

Види §. 44. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 243. Крив. Суд. Пост.

§. 231. Неће се изрицати пресуде него ће се оптужени решењем отпустити у следећим случајевима:

1., ако се докаже да не постоји дело због кога је оптужени окривљен, или да оно по закону није казнимо, или да је застарело, или каквим другим околностима заглађено;

2., ако је у делу, које се само на тужбу приватнога лица судити може, ислеђење започето и чињено без приватне тужбе; и

3., ако је приватни тужилац од тужбе одустао по делу, које се само по тужби дотичног лица судити може.

Види §. 250. Крив. Суд. Пост.

§. 232. Ствари добивене путем кривичног дела враћају се њиховом сопственику; но стварни докази, који имају битни значај за дело, враћају се тек кад пресуда постане извршна.

Ако на ствари добивене путем кривичног дела полажу право више њих, суд их упућује на грађанску парницу.

Види §§. 300. и 302. Крив. Суд. Пост.

§. 233. Ако питање о накнади штете није на чисто изведено суд ће оштећенога упутити на грађанску парницу.

Овако ће суд поступити и у случајевима, кад оптуженог пресудом или решењем ослобођава као невина, или из недостатка доказа пушта.

Види §§. 269. Крив. Суд. Пост.

§. 234. Ако се на претресу пронађе да има кривичне одговорности до лица која нису суду предана суд је дужан да о овоме војног државног тужиоца извести, који чини даље што треба да се по закону поступи.

§. 235. Пошто се донесе одлука, бележи се у записник у кратко како је кривица пресуђена, и одлуку потписују све судије са пословођом.

Одмах за тим председник наређује да се пусте у седницу учесници у делу и саопштава им пресуду с напоменом, да се они којих се тиче, могу жалити у законском року.

О саопштењу такође бележи се у записник и то председник оверава.

Сматра се да је овим саопштена пресуда и учесницима у делу, који нису дошли на претрес.

Види §. 249. Крив. Суд. Пост.

§. 236. После саопштења, пресуда мора бити написана у року од три дана.

Препис пресуде издаје се оптуженоме бесплатно, ако захтева, а осталим учесницима, пошто положе одређену таксу.

Види §. 251. Крив. Суд. Пост.

§. 237. У пресуди мора бити изложено:

а., дан, месец и година кад је и место где је кривично дело пресуђено и број деловодног протокола;

б., име и састав суда;

в., име и презиме, чин, звање и команда, или занимање оптуженог и његовог браниоца;

г., име и презиме државног и приватног тужиоца и његово занимање;

д., предмет оптужбе и главне околности или доказе, којима се дело доказује;

ђ., разлози суда о постојању дела, кривице или невиности оптуженог и примени закона; и

е., казна, на коју се оптужени осуђује или одлука о невиности његовој.

Ако пресуда ово не садржи, не вреди.

Пресуду потписују председник и пословођа.

Види §. 240. Крив. Суд. Пост.

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ. О ИЗВИЊАЊУ КРИВИЦА ОДВЕГЛИХ ИЛИ САКРИВЕНИХ ЛИЦА.

§. 238. Ислеђење по свима кривичним делима врши се и онда, кад се окривљени не може да пронађе и ухвати или је доцније у току ислеђења побегло. У исто се време за њим расписује потерница и тражење преко „Српских Новина“.

По свршеном ислеђењу у сваком случају где нема законских основа за стављање окривљеног под суд, рад се закључује и одлаже до проналаска окривљеног; у случајевима пак где има довољно законских основа за стављање окривљеног под суд, надлежна власт доноси о томе решење, по том предмет одмах доставља војном државном тужиоцу, а овај опет са својом тужбом надлежном војном суду.

Оптуженоме у одсуству може се судити само за злочине.

Решење о томе да ли ће се оптуженоме судити без његовог присуства или не, доноси у миру Министар Војни, а за време рата или мобилизације Врховна Команда, ако оптужени припада оперативној војсци у противном Министар Војни.

Измене и допуне од 26. октобра, 1916. год.

§. 239. Кад буду враћена акта са решењем да се оптуженоме суди и без његовог присуства, суд одмах позива оптуженог преко „Српских Новина“, да му у року од 30 дана предстане ради суђења, с тим да ће у противном кривица његова бити расправљена и без његовог присуства. У позиву се има тачно да означи: име и презиме оптуженога, његов чин, звање или занимање, његово стално место становања и дело за које је стављен под војни суд.

Исти такав позив доставља се, ако има могућности, и суду оне општине у којој је оптужени у

последње време стално становао, који ће га саопштити најближем пунолетном члану његове фамилије и објавити на видном месту.

Ако се оптужени по истеку остављеног му рока лично не јави суду или не буде ухваћен, овај ће му по службеној дужности одредити браниоца и кривицу његову пресудити, придржавајући се законских прописа о томе, и без његовог присуства.

По свима оним злочинима за које не буде решено да се суде у одсуству оптуженога, расправа се одлаже се све док се оптужени не јаве суду или не буду ухваћени.

Измене и допуне од 26. октобра, 1916. год.

Види §§. 310.—312. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ШЕСТА. О ЖАЛБАМА.

§. 240. Против пресуде војног суда, којом је оптужени на казну, или накнаду осуђен или из недостатка доказа пуштен, оптужени може поднети жалбу Великом Војном Суду, у року од три дана по саопштењу.

Оптужени осуђен у одсуству нема права на жалбу. У законском року дужан је поднети жалбу његов бранилац, а акта осуде слаће се и по званичној дужности на разматрање вишем суду. Право на жалбу у законском року има и породица оптуженога: родитељи, жена и деца, и рођена браћа. Овима се пресуда судска неће саопштавати, а рок за жалбу почиње им тећи онога дана кад је пресуда браниоцу саопштена, не рачунајући тај дан.

Жалба се подноси усмено, или писмено, преко сталног судије војног суда противу чије се пресуде жали.

Умену жалбу стални судија прима и бележи у записник, који оверава.

Писмену жалбу такође прима стални судија и утврђује дан пријема на самој жалби.

Измене и допуне од 26. октобра, 1916. год.
Види §§. 241.—245. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 241. Против сваке пресуде војног суда којом не би био задовољан, војни државни тужилац може поднети жалбу Великом Војном Суду, у року од три дана, преко суда на чију се пресуду жали.

Види §§. 240. и 242.—245. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 242. Приватни тужилац или његови наследници, могу изјавити жалбу на исти начин као и војни државни тужилац, али само по делима, које се извиђају и суде по тужби приватног тужиоца.

Оштећени или његови наследници имају права жалбе по само у погледу накнаде штете и о парничним трошковима.

Види §§. 240.—241. и 245. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 243. Доцније изјављену жалбу стални судија ће одбацити решењем. На то ће мотрити по званичној дужности.

Жалба против таквог решења изјављује се Великом Војном Суду у року од три дана.

Види §§. 240.—242., 244. и 245. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 244. По жалби на време поднетој, задржава се извршење пресуде, која се уз цео предмет, заједно са жалбом, спроводи Великом Војном Суду.

Види §§. 240.—243. и 245. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 245. Пресуда којом је изречена смртна казна, паље се Великом Војном Суду, и ако не би било жалбе.

Види §§. 240.—244. Војн. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА СЕДМА. О РАСПРАВИ ДЕЛА У ВЕЛИКОМ ВОЈНОМ СУДУ.

§. 246. Велики Војни Суд разматраће и судиће сва кривична дела, по којима би било жалбе дотичних лица, која по закону имају право на жалбу.

Пресуду, којом је кривац на смрт осуђен, разматраће по званичној дужности.

§. 247. Кад има више саучесника, па би само неки од њих жалбу изјавили, Велики Војни Суд расмотриће и пресудиће дело и у погледу оних саучесника, који нису жалбу изјавили.

У том случају, ако не би било жалбе и државног тужиоца, Велики Војни Суд моћи ће прву пресуду преиначити и у корист оптужених, који нису жалбу изјавили.

§. 248. Велики Војни Суд при разматрању и суђењу кривичних предмета, пазиће:

1., је ли и у свему по прописима овога Законика судио надлежни суд;

2., је ли све извиђено, што је по закону потребно, да се дело докаже и кривица оцени;

3., је ли дело по закону казнимо, и да није застарело, или доцнијим околностима заглађено;

4., је ли у свему, што је у тужби изложено, суђено, и је ли пресуда јасна;

5., је ли све што треба по закону у обзир узето и оцењено;

6., је ли кривица добро подведена под законски пропис;

7., је ли кривац према делу и по закону на казну осуђен; и

8., је ли пресуда о приватним потраживањима и о судским трошковима, на закону основана.

На недостатке под бројем 8., суд ће само по жалби дотичне стране мотрити, а на све друго позиваће по званичној дужности, чим је дело, ма по чијој жалби, пред њега дошло.

Ако је поднета жалба само у погледу накнаде, Велики Војни Суд не упушта се у суђење по кривичном делу пресуде.

Измене и допуне од 20. марта, 1909. год.

Види §. 264. Крив. Суд. Пост.

§. 249. Ако Велики Војни Суд нађе, да је формални закон у томе повређен, што није дело по прописима и довољно ислеђено, вратиће дело суду да доследи што треба, па то дослеђење да му пошаље, по коме ће онда Велики Војни Суд пресуду изрећи; а ако нађе да није о свему што је у актима суђено, вратиће дело првостепеном војном суду, да другу потпунију пресуду изрекче, и с њом онако, као и са првом поступи.

Иначе, ако је ислеђење добро, и о свему је, о чему треба суђено, али није, као што треба, по закону оцењено, или је материјални закон повређен, Велики Војни Суд то ће сам својом пресудом исправити.

Види §. 265. Крив. Суд. Пост.

§. 250. Велики Војни Суд, моћи ће на отежање кривицу ићи само онда, ако има жалбе онога, који се по закону за тужиоца узима.

Види §. 266. Крив. Суд. Пост.

§. 251. Велики Војни Суд, по жалбама дотичних лица, разматраће и сва решења првостепених

војних судова, против којих има места жалби, и ако нађе, да је суд погрешно, донеће своје решење.

Види §§. 252. и 253. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 252. Пресуде и решења првостепених војних судова, за која би Велики Војни Суд нашао, да су у свему на закону основана, одобраваће својим решењем.

Види §. 251. и 253. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 253. Пресуде и решење Великог Војног Суда извршна су.

Види §§. 251. и 252. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 254. Велики Војни Суд не позива стране ради суђења, него се ограничава само на читање акта која су му спроведена од првостепеног војног суда.

Велики Војни Суд пресуђује и решава у седницама, о којима пословођа, под управом старијег сталног судије води записник, који оверава председник са пословођом. Записник овај треба да буде онакав, као и код првостепеног војног суда.

У продужењу овог записника написаће се пресуда или решење суда, које потписују све судије са пословођом.

Решава се већином гласова, на начин као што је и за првостепене војне судове прописано.

Препис пресуде или решења, које потписују председник и пословођа, спроводи се, уз акта предмета, дотичном првостепеном војном суду на поступак.

Види §§. 267. и 282. Крив. Суд. Пост.

§. 255. Ако се догоде очевидне погрешке у писању пресуда или решења првостепених војних су-

дова, они ће их моћи сами исправити, или ако би предмет ишао већем суду, то ће овај учинити. Ако би се погрешке догодиле у пресудама или решењима Великог Војног Суда, онда ће првостепени војни суд, код кога се то примети, вратити дело Великом Војном Суду да погрешку исправи.

Догоди ли се, да се таква погрешка примети тек код извршне власти, кад јој се пресуда или решење пошље на извршење, то ће оне задржати извршење, а с питањем о томе обратити се доитчном војном суду.

Види §. 281. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ОСМА. О ПОНОВНОМ ИСЛЕЂЕЊУ И СУЂЕЊУ.

§. 256. Онај, који је пресудом за невина проглашен §. 229. т. 1., или по §. 231. овога Законика решењем ослобођен, не може више за исто дело суђен бити, осим:

а., ако се докаже, да је то причињено лажном сведошвом, лажном исправом, или другим лажним документом; подмићењем иследне власти или војног државног тужиоца, или подмићењем судија, или другим казним делом од стране његове или кога другог;

б., кад за невина оглашени, или решењем по §. 231. овог Законика ослобођени зато, што је нађено да дело не постоји; доцније сам код суда или надлежне иследне власти призна, да је учинио оно казнимо дело, због кога је тако ослобођен.

Види §§. 229. и 231. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 335. Крив. Суд. Пост.

§. 257. Онај, који је из недостатка довољних доказа ослобођен, може опет суђен бити:

а., како из узрока наведених у §. 256. под а. овога Законика, тако и

б., кад се појаве нове околности или доказна средства, која или предходне основе, подозрења поткрепљују или их допуњавају или са свим нове основе, подозрења дају или поништавају оне основе због којих је био пређе ослобођен.

§. Види §. 256. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 336. Крив. Суд. Пост.

§. 258. Поновно суђење може бити и онда, кад је из узрока наведених у §. 256. под а. овога Законика дело узето као истин или као преступ, а докаже се да је злочин, који најмање три године робије доноси.

Поновном суђењу има места и онда, кад је ко решењем суда ослобођен по делу, које се само на приватну тужбу судити може, за то, што није било тужбе надлежног лица, па се појаве околности, по којима исто дело по званичној дужности ислеђивати треба.

У првом случају овога параграфа има се издржана казна у нову урачунати.

Види §. 256. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 337. Крив. Суд. Пост.

§. 259. Осим случаја у предидућим §§. 256., 257. и 259. дело, које је једном суђено (§§. 229. т. 1. и 231. овога Законика) не може се више по други пут судити на штету оптуженог.

Онај који је пресудом (§. 229. т. 1. овога Законика) или решењем (§. 231. овога Законика; за једно дело по други пут ослобођен, не може никад више за исто дело суђен бити.

Види §§. 229., 231., 256.—258. Војн. Крив. Суд. Пост. — и §. 338. Крив. Суд. Пост.

§. 260. Поновном суђењу нема места кад кривица застари. Застарелост рачуна се редовно од времена учињеног дела; но кад је ко ослобођен као невин или из недостатка доказа, или кад је ослобођен решењем на основу §. 231. т. 1. овога Законика, ако је то учињено из узрока наведених у §. 256. под а. овога Законика, у колико је оптужени у тамо неведеним казним делима учествовао, застарелост почиње од времена изречене пресуде по истом делу, кад је први пут суђено.

Исто тако поновном суђењу на штету оптуженога нема места ни онда, ако су међу тим други закони основи наступили, који казнимост искључују.

Види §§. 231. и 256. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 339. Крив. Суд. Пост.

§. 261. Осуђени може поновно суђење захтевати, ма да би казна већ извршена била:

1., кад би он у стању био доказати, да су неправде лажне, или да су сведоци или вештаци лажну сведошбу или лажно вештачко мишљење дали, и да је пресуда у целости или од чести по њима на његову штету изречена;

2., ако докаже, да је на његову штету који судија или бранилац подмићен био;

3., ако докаже нова збића или доказе, који су сами по себи, или у вези са пређе употребљеним довољни да га са свим оправдају, или много блажу казну да заслужује, но што је осуђен;

4., ако су због истог дела или више лица разним пресудама осуђена, и по сравањењу ових пресуда, као и њима за основ служећих дела, кривична одговорност једног или више лица потпуно искључује кривичну одговорност другог лица; и

5., осуђени за време рата или мобилизације у одсуству може тражити поновно суђење још и онда, кад докаже да је за време суђења био интерниран или у ропству или иначе без своје кривице доведен у немогућност да суду предстане.

Осим ових случајева, поновном ислеђењу и суђењу на корист оптуженог, може бити места само по особитом одобрењу Краља.

Измене и допуне од 26. октобра, 1916. год

Види §. 340. Крив. Суд. Пост.

§. 262. За поновно суђење надлежан је онај суд, који је дело први пут судио.

Види §. 341. Крив. Суд. Пост.

§. 263. За поновно оптужење и предавање оптуженог суду од стране надлежне власти важе они исти прописи, као кад би се оптужени први пут суду предавао, и по томе где би се за првобитно оптужење приватна тужба захтевала, не може ни поновно суђење без тога бити.

Види §. 342. Крив. Суд. Пост.

§. 264. Ако се поновно суђење тражи на том основу, што је било кривоклетства или другог казнимог дела од стране оптуженог или другог каквог лица (§. 256. под а. овога Законика), то је нужно, да се кривоклетство или друго казнимо дело судском пресудом докаже.

Но ако је лице, коме се кривоклетство или друго казнимо дело приписује, пре започетог ислеђења или пре изречене пресуде умрло, или се из других узрока не би могла пресуда о приписивању казнимог дела изрећи, то ће суд, који би имао решавати о поновном суђењу, поднете доказе испи-

тати, на око се потврђивани злочин ма у колико доказује, он ће поновно суђење дозволити.

Види §. 256. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 343. Крив. Суд. Пост.

§. 265. Ако се ново суђење захтева на основу признања (§. 256. под б. овога Законика), или на основу нових околности или доказних средстава (§. 257. под б. овога Законика), то се оне морају иследити и у тужби навести.

За нове околности не могу се сматрати оне, за које је онај, који ново суђење захтева, знао до судског претреса, или је знао о њима до времена, до ког је он правно средство противу пресуде или решења употребити могао.

Види §§. 256. и 257. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 344. Крив. Суд. Пост.

§. 266. Поновно суђење не може се захтевати, докле се год противу пресуде или решења може правно средство употребити.

Види §. 345. Крив. Суд. Пост.

§. 267. Поновно ислеђење или суђење у корист оптуженога може се у свако време тражити, и то како за живота, тако и по смрти његовој, но само од лица, која су оптуженоме род по крви у правој линији, или од супруге његове.

Види §. 346. Крив. Суд. Пост.

§. 268. Противу решења суда, којим се поновно суђење дозвољава или одбија, има места жалби за три дана.

Види §. 347. Крив. Суд. Пост.

§. 269. Кад је суд решио да има места поновном суђењу, онда ће се оптужени поставити у оно

стање, у ком се оптужени до пре суђења налазио; наредиће се дослеђење потребно према новим доказима и о томе по општим правилима ислеђења и суђења поступити.

При судском претресу суд ће се служити претходним и новим ислеђењем, и према исходу целог ислеђења дело пресудити.

Ако се ново суђење чини у корист осуђеног, па је овај већу какву казну почео издржавати, а по новом би суђењу на мању казну био осуђен, суд ће му оно, што је издржао, у казну урачунати; ако су казне разнога рода по основима замене поступити.

Ако се поновно суђење на захтевање осуђеног не допусти, суд ће одмах, ако је пресуду од извршења задржао, извршење захтевати.

Види §. 348. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ДЕВЕТА. О ПОВРАЋАЈУ ПРАВА СУДОМ ЗБОГ ЗЛОЧИНСТВА ИЗГУБЉЕНИХ.

§. 270. Ко је по пресуди због злочинства лишен војничке и грађанске части може тражити, да му се грађанска част поврати код оног првостепеног војног суда, који је његово дело ислеђивао и судио; но то може чинити по истеку пет година, од кад је казну издржао, или му је таква путем милости опростена.

Повратак изгубљене војничке части не може се тражити.

Види §§. 10. и 271. Крив. Суд. Пост., — и §. 839. Крив. Суд. Пост.

§. 271. Ко тражи повраћај предњег права, мора најмање пет година, по истеку вермена за повраћај права одређеног (§. 270. овога Законика) жи-

вети у Србији и бар годину дана у једном месту стално.

Он ће морати приложити молби уверење о његовом моралном владању за последњих пет година, од суда оних општина, у којима је живео, и ова морају бити потврђена од среског начелника, ако општина под срез потпада, од окружног ако је општина окружног места, и од управитеља вароши Београда, ако је суд ове општине уверење издао.

Види §§. 10. и 270. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 350. Крив. Суд. Пост.

§. 272. Среске и окружне власти, пре него што уверење потврде, имају се уверити, да ли је садржина уверења истинита.

Види §. 351. Крив. Суд. Пост.

§. 273. Ако дотична општинска власт неће да изда уверење, може се изјавити жалба среској власти, а противу ове окружној, и на послетку противу окружне власти и управитеља вароши Београда, Министру Унутрашњих Дела.

Види §. 352. Крив. Суд. Пост.

§. 274. Суд ће се најпре уверити, је су ли уверења истинита, па према важности ових решења, могу ли се молиоцу повратити права или не могу.

Само противу решења, којим се повраћају права не дозвољава, има места жалби.

Види §. 353. Крив. Суд. Пост.

§. 275. Ако Велики Војни Суд одобри решење првостепеног војног суда којим се молилац одбија од тражења, он се може по истеку три године од тога времена опет обратити суду на начин казани у §. 271. па ако буде опет одбијен, не може повра-

ћај права никада више тражити, осем по одобрењу Краља.

Кома су један пут на овај начин права повраћена, не може их никад више добити, ако их услед нове осуде опет изгуби.

Види §. 271. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 354. Крив. Суд. Пост.

§. 276. Политичке кривце моћи ће Краљ помиловањем сваки пут повратити у права која су услед осуде судске изгубили.

Види §. 335 Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ДЕСЕТА. О ИЗВРШЕЊУ ПРЕСУДА ВОЈНИХ ВЛАСТИ.

§. 277. Пресуда војног суда извршна је:

1., кад против пресуде првостепеног војног суда нико није поднео жалбу у законите року; и

2., кад пресуду одобри Велики Војни Суд. Извршне пресуде пре, него што се изврше, подноси Министар Војни на увиђај Краљу свагда кад пресуда гласи на смрт.

Види §§. 278. и 279. Војн. Крив. Суд. Пост., — и §. 283. Крив. Суд. Пост.

§. 278. Ако по делима која се казне само на тужбу приватних лица, приватни тужилац одустане од тужбе пре него што пресуда постане извршна, пресуда се неће извршивати.

Види §§. 277. и 279. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 279. Извршне пресуде и решења војни суд спроводи ради извршења ономе војном старешини, који је кривца дао под суд.

Уз пресуду шаљу се и све ствари о којима се у њој што наређује, да се по истој с њима поступи.

Осуђене, који треба казну да издржавају код грађанских власти, војна власт предаје са пресудом најближој грађанској полицијској власти, која их спроводи даље где треба.

Пресуде војних судова, у колико се тичу накнаде и наплате, извршују надлежне грађанске власти.

Изузимају се случајеви, кад се наплата има извршити из примања осуђеног код војне власти, у ком случају, ова сама врши наплату.

О извршењу пресуда стара се војни државни тужилац.

Види §§. 277. и 278. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 280. Свака судска пресуда извршује се одмах чим постане извршна како по кривичној тако и по грађанској части.

За извршење ових пресуда из покретности и примања осуђенога не вреде одредбе Закона о обустави така рокова од 1914. године.

Извршна пресуда којом је кривац у одсуству осуђен или пуштен из недостатака довољних доказа, објављује се у изводу преко „Српских Новина.“

Измене и допуне од 26. октобра, 1916. год.

Види §§. 281., 283., 286. и 287. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 281. Пресуде се не извршују:

1., ако је осуђени тако болестан, да се над њим не може да изврши лична казна. Извршење исте обуставља се до његова оздрављења;

2., ако се осуђени оптужује за ново кривично дело, за које закон прописује строжу казну но за оно, за које је осуђен, онда се нова кривица ислеђује, а извршење пресуде обуставља се.

Види §§. 283., 286. и 287. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 282. Кад војни свештеник буде осуђен на казну којом се чин свештенички губи, војна власт обратиће се духовној да она то изврши, па затим сама извршити главну казну.

Види §. 290. Крив. Суд. Пост.

§. 283. Осуђенима се дозвољава, да се могу под надзором, састајати са женом рођацима и познаницима.

Види §§. 280., 281. и 287. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 284. При извршењу пресуде над осуђеницима на смрт, поступа се овако:

а, пресуде се извршују пред стројем, а ако је могуће у присуству оне команде, којој је припадао осуђени;

б, пред извршење казне над осуђеним, позива се духовно лице, да га припреми за исповест и причешће. Духовно лице прати осуђенога и на место извршења казне;

в, осуђени се спроводи под стражом у затвореним колима;

г, пошто се осуђени доведе на место где ће се извршити казна, један од официра, кога одреди старшина пресуде, чита пресуду гласно; и

д, пошто се ово сврши, казна се над осуђеним извршује сходно пресуди.

Види §§. 277. и 288. Крив. Суд. Пост.

§. 285. О извршењу смртне казне старшина, који је казну извршио, подноси рапорт надлежном претпостављеном и враћа му пресуду.

Види §§. 277. и 284. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 286. Пресуде, које гласе на губитак војничке части, затвор, заточење и робију, извршују се према наређењима Војног Казненог Законика.

Види §§. 280., 281., 283. и 287. Војн. Крив. Суд.

§. 287. Извршне пресуде војних судова, којима су осуђени официри, војни чиновници или војни свештеници, саопштавају се у Службеном Војном Листу; а пресуде, којима су осуђена остала војна лица, читају се у изводу пред трупом или командом у којој осуђени служе.

Види §§. 280., 281., 283. и 286. Војн. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ЈЕДНАНАЕСТА. О СУДСКИМ ТРОШКОВИМА.

§. 288. Под судским трошковима разумеју се:

1., трошак и дангуба сведоцима, преводиоцима и тумачима;

2., трошак и дангуба приватном тужиоцу и општећеноме; и

3., подвозни и путни трошкови чиновника и служилаца, ако су нарочито употребљени у оним случајевима, у којима им то припада.

Трошкове под 3., плаћа држава, ако их не би имао кривац подмити, и ови се исплаћују одмах, па дотична власт тражи доцније наплату од кривца.

Види §§. 322. Крив. Суд. Пост.

§. 289. Ако оптужени буде осуђен ма на какву казну, или из недостатка доказа пуштен, осудиће се и на плаћање трошкова судских. Но на плаћање судских трошкова осуђиваће се и они оптужени, који су оправдани, као и они, над којима је истрага прекинута, ако су само каквим год незаконим и неправедним делом својим, кривично ислеђење против себе изазвали.

Приватни тужилац плаћа судске трошкове, ако је по делима, која се казне само на тужбу приватног тужиоца, оптужени оправдан, или ако је приватни тужилац од тужбе одустао.

Дужност плаћања ових трошкова прелази и на наследнике осуђенога у колико су они њега заиста и наследили.

Види §. 328. Прив. Суд. Пост.

§. 290. У кривичним предметима, војна лица не плаћају никакве таксе ни код војних власти, ни код војних судова; но за преписивање акта, било сами било да власт преписује, плаћају таксу по Закону о таксама.

§. 291. Награда и накнада вештацима, сведоцима и другим лицима досуђује се по умерењу суда који разматра дело, а у случајевима кад се тужени не ставља под суд што је истрага прекинута, онда о томе решава старшина који је истрагу прекинуо. Награде и накнаде дају се само по тражењу оних лица, која по закону имају на то права.

Види §. 324. Крив. Суд. Пост.

§. 292. Ако има више саучесника, то плаћају трошкове један за све и сви за једнога, но суд може према степену кривице свакога, одредити веће или мање делове, које сваки поједини платити мора, поглавито у оном случају, кад би за кога нарочито трошкови учињени били.

Види §. 329. Крив. Суд. Пост.

§. 293. У пресуди се мора увек означити, ко поименце плаћа судске трошкове и колико.

§. 294. При извршењу пресуда, најпре се наплаћује накнада штете, па онда судски трошкови.

Види §. 334. Крив. Суд. Пост.

Део други. О поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилног или ратног стања.

ГЛАВА ПРВА. О ПОСТУПКУ РЕДОВНИХ ВОЈНИХ СУДОВА.

§. 295. Одредбе овог Законика о поступку војних судова у редовном стању, вреде и за мобилно или за ратно стање, изузимајући случајеве у наређењима која за овим долазе.

§. 296. Осим лица која се именују у Гл. II дела I овог Законика, војни судови у мобилном или ратном стању надлежни су и за сва остала лица, која припадају војсци.

Сматрају се да припадају војсци:

1., чиновници, како војне, тако и осталих струка, а и друга лица, која су на служби по разним војним установама и надлештвима, и код војних старешина;

2., страни официри, који се налазе при војсци;

3., лица која добровољно служе при разним војним установама и надлештвима, код војних лица или код лица, која припадају војсци;

4., сва лица, која по дозволи војних власти иду за војском, као: дописници, лиферанти, трговци, баракери, радници, вође и т. д.

Сва лица именована у овом параграфу као и ратни заробљеници и шпијуни, подлеже суђењу војних судова за све кривице, које за време мобилног или ратног стања учине.

Види §. 299. Војн. Казн. Зак.

§. 297. Лица грађанског реда на земљишту које је постављено у мобилно или ратно стање, подпадају под војне судове само за оне кривице, које

буду указом означене, као и онда, кад учине кривично дело у саучешћу са лицима, за која је надлежан војни суд.

У случају ратног стања, надлежност суда не може се ценити по §. 15. Војног Крив. Суд. Пост., који регулише надлежност у редовном стању, већ по §. 297. Војног Крив. Суд. Пост., по коме и лица грађанског реда на земљишту које је постављено у мобилно или ратно стање, потпадају под војне судове, кад учине кривично дело у саучешћу са лицима за која је надлежан војни суд. — О о. 18. јануара 1913. год., Бр. 107.

§. 298. Становници непријатељских области, које је војска заузела, подлеже суђењу војних судова:

1., ако учествују у кривицама лица, за која су надлежни војни судови; и

2., за кривице које одреди Врховни Командант Војске својом наредбом.

§. 299. Надлежност првостепених (дивизијских) војних судова простире се:

1., на сва војна лица;

2., на сва лица, која припадају војсци изузимајући она под т. 2. §. 296;

3., на лица грађанског реда на земљишту које је у мобилном или ратном стању, и на становнике непријатељских области, које је војска заузела.

Види §. 296. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 300. Сваки првостепени (дивизијски) војни суд надлежан је само за она војна лица, која улазе у састав дивизије, као и за сва остала лица, за која су надлежни војни судови, кад учине кривице у области дивизије у којој се суд налази.

Види §. 301. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 301. При премештању дивизије, сва дела, која се налазе у суду исте дивизије, ако би настале тешкоће за даљи рад, предаваће се по наредби команданта првостепенем војном суду најближе дивизије.

Види §. 300. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 302. Војни Суд за Офицере надлежан је за суђење официрима нашим и страним, који припадају војсци, војним чиновницима и свештеницима целе војске.

§. 303. Велики Војни Суд има исту надлежност, као и за време мира над свим војним судовима.

§. 304. Сукоб о надлежности између војних судова, решава Врховни Командант Војске.

§. 305. Пренашање кривичних дела, решавају по узајамном споразуму војне старешине при којима ови судови постоје; ако се споразум не постигне, онда ово решава Врховни Командант Војске.

§. 306. У случајевима, кад се према извршеној предходној истрази нађе, да је дело и кривица оптуженога довољно доказана, те нема потребе да се редовна истрага врши, војни старешина ставља окривљенога одмах под суд, а ако за то није надлежан, спроводи предмет оном војном старешини који је надлежан.

§. 307. Записник увиђаја, или лекарско уверење, шаље се војном иследнику одмах, а најдаље следећег дана.

§. 308. У случају §. 119. војни иследник сам помоћу лекара прегледа окривљенога и испитује,

како окривљенога, тако и она лица, којима је познат начин његова живота, а за тим одмах цео предмет овога ислеђења, спроводи војном државном тужиоцу, ради подношаја надлежном суду.

Види §. 119. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 309. Преглед душевнога стања окривљенога, врше у присуству надлежног суда, три лекара, које командант одреди. Ако за решење питања о душевним способностима окривљенога суд нађе за потребно да се он подвргне лекарском посматрању у болници, онда одлуку о овоме спроводи команданту дивизије, који наређује да се окривљени спроведе надлежној месној власти, да се прегледа.

Види §. 219. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 310. Окривљени и сведоци, изузимајући лица која су у активној војној служби, позивају се преко војне полицијске или преко месне власти.

§. 311. Мере за предупређење, да окривљени не осујети истрагу и суђење, предузима војни иследник само по допуштењу оног војног старешине, који је наредио истрагу.

§. 312. Жалбе окривљених војних лица, кад се подносе због лишења слободе, дају се претпостављеном онога војног старешине, који је истрагу наредио и то у року од двадесет и четири сата, од времена саопштења решења о притвору. Решење војног старешине по жалби донето, извршно је.

Види §. 318. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 313. Војни државни тужилац, дужан је најдаље у року од три дана, од кад добије предмет, да поднесе надлежном војном старешини своје пи-

смено мишљење. Војни старешина дужан је у року од двадесет и четири сата од кад добије предмет са мишљењем војног државног тужиоца, да да делу даљи правац.

Види §. 316. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 314. У случају предвиђеном у §. 145. решење претпостављеног војног старешине или Министра Војног извршно је.

Види §. 145. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 315. Стављају под суд:

1., више официре, више чиновнике и више војне свештенике Врховни Командант Војске;

2., сва остала лица, команданти дивизија сваки у својој дивизији.

§. 316. Војни државни тужилац подноси суду оптужбу у року од два дана, од дана кад предмет добије од војног старешине.

Види §. 313. Војн. Крив. Суд. Пост.

§. 317. Оптуженом се даје рок од двадесет и четири сата, ради подношења нових доказа, ако би их има, и ради изузећа судија и војног државног тужиоца, рачунајући овај рок од времена кад му се саопшти оптужба и решење о стављању под суд.

§. 318. Рок је за жалбу на пресуду или решење, четрдесет и осам сати, рачунајући од времена саопштења исте.

Види §. 312. Војн. Крив. Суд. Пост.

ГЛАВА ДРУГА. О ПОСТУПКУ ПРЕКИХ ВОЈНИХ СУДОВА.

§. 319. Преки Војни Судови надлежни су за суђење подофицирима и редовима за кривична дела изложена у §. 66. Војног Казненог Законика.

Види §. 66. Војн. Казн. Зак.

§. 320. Кад се учини кривица која подлежи суђењу Прекога Војнога Суда, командант команде удаљене, одвојене или оцепљене, и у опште какве засебне команде одређује четири официра и једнога подофицира за судије Преког Суда.

§. 321. Преки Војни Суд ради, не придржавајући се редовног кривичног поступка и формалности овога. Он се ограничава само на доказе за оно дело, за које је Преки Војни Суд састављен, ислеђујуће у исто време и кривице саучесника, ако их има; но доношење и извршење пресуде над једним саучеником због другог, не сме се одлагати.

И при поступку Прекога Војнога Суда, мора се све оно, што служи као оптужба против оптуженога, у колико је могуће тачније да иследи и пронађе.

§. 322. Сав рад у Преком Војном Суду мора бити свршен за двадесет и четири сата, или најдаље за три дана, рачунајући од времена кад је оптужени стављен под Преки Војни Суд.

Ако ово не може да буде, онда кривицу не расправљају Преки Војни Судови.

§. 323. Чим се ко стави под Преки Војни Суд, овај одмах врши ислеђење, у колико то није учињено.

Ако је кривац ухваћен на делу, онда је довољна само оптужба надлежне власти, за стављање под суд.

Ако оптужени кривицу одриче, извршиће се суочење, у колико то дозвољава Законик о поступку војних судова у кривичним делима за време мира.

§. 324. Преки Војни Суд ради и недељом и празницима, као и у свако доба дана. Може се држати и под ведрим небом, но у овом случају образује се од потребнога броја војника кара, у средини које налази се Преки Војни Суд. Оптужени се доводи пред Суд, и саслушава се о кривици, чије је постојање, као и сви остали докази, утврђено: поступак је са свим кратак; ако се нема мастила, кратка саслушања бележе се писаљком. По свршеном саслушању, оптужени се удаљује, а суд доноси пресуду по већини гласова, а судски официр, ако га има, иначе онај који врши његову дужност, саставља пресуду и потписује ју, заједно са председником и осталим судијама.

Овако потписана пресуда по саопштењу оптуженоме, шаље се одмах ради наређења извршења надлежном команданту. За све време док се пресуда не врати, суд чека на месту суђења.

§. 325. Ако бар четири судије не буду за примену смртне казне, пресуда се неће састављати, већ се ово прибележава, и извештава командант који је оптуженога ставио под Преки Војни Суд, ради стављања под редовни војни суд.

§. 326. Кад се нареди извршење смртне пресуде, трупа одређена за извршење исте, креће се одмах на место суда, где се пресуда прочита и извршује.

§. 327. Надлежни старешина наређује извршење пресуде писмено, а ако није у месту суда, онда може да овласти и председника, да пресуду, по саопштењу оптуженом, одмах и изврши.

§. 328. На пресуду Преких Војних Судова нема места жалби.

ГЛАВА ТРЕЋА. О ИЗВРШЕЊУ ПРЕСУДА.

§. 329. Пресуда којом је изречена смртна казна, но коју није донео Преки Војни Суд, подноси се на утврђење Врховном Команданту Војске и тек по утврђењу, добија извршну силу.

§. 330. Осуђени на робију, заточење и затвор, неће се упућивати на издржавање ових казни све до свршетка рата.

У награду за примерну храброст или друга одлична ратна дела, осуђени могу бити предложени за помиловање, или ублажење казне.

§. 331. За кривице учињене за време мобилног или ратног стања, које остану нерасправљене у томе стању, вреди Војни Кривични Поступак за редовно стање.

§. 332. Кад овај Законик ступи у живот, губи силу закона „Прва част. О устројству и поступку војни судова“, Војно-судског Законика од 28. априла, 1864. године, и све измене и допуне, које се на тај Законик односе.

§. 333. Законик овај ступа у живот, после шесет дана, од дана када га Краљ потпише.

Препоручујемо Нашем Министру Војном, да овај Законик обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

ЗАКОН

О

ВОЈНОМ ДИСЦИПЛИНСКОМ СУДУ

од 12. јануара 1899. год.

ГЛАВА ПРВА. О НАДЛЕЖНОСТИ И СASTAVУ ВОЈНОГ
ДИСЦИПЛИНСКОГ СУДА.

§. 1. Војни дисциплински суд постоји у Београду. Овај суд има своје засебно деловодство и своју архиву.

§. 2. Војни дисциплински суд надлежан је да суди и решава:

1. О дисциплинским истузима тежега значаја и о преступима чисто војне природе, а нарочито о онима, који шкоде угледу војске или вређају интересе службе;

2. О исправностима на случај двобоја, по делима и сукобима ван службе, у колико се последице не казне по законима; и

3. Да ли именовани у §. 3. овог Закона, могу и даље остати официри или у државној служби, пошто су од редовног војног, или грађанског суда ослобођени из недостатка доказа, за дела прљаве и безчастеће природе.

Ако војни дисциплински суд нађе да не могу остати официри или у државној служби, изриче казну из тачке 2. §. 15. овог Закона.

Види §. 15. Зак. о војн. дисциплин. суду. — чл. 2. Уредбе о војној дисциплини.

§. 3. Надлежност војног дисциплинског суда простире се на све официре, заставнике, чиновнике војне административне струке и чиновнике војне лекарске, војне апотекарске и марвено лекарске гране.

§. 4. Војни дисциплински суд састоји се из председника и четири члана, чина ђенералског или пуковничког и три заменика опет чина ђенералског или пуковничког. Дужност деловође у овом суду врши виши војносудски официр, који такођер има заменика вишег војног судског официра.

И судије и деловођу као и његове заменике, на предлог Министра Војног поставља Краљ указом на годину дана.

§. 5. Ако у току године, ма које место судије, деловође или заменика буде упражњено, поставља се други и његово време рада у дисциплинском суду траје докле и осталих који су раније постављени.

§. 6. Само у случају болести, или ако је у опште спречен ма који од редовних чланова дисциплинског суда узимаће се за суђење заменици.

§. 7. Када је председник војног дисциплинског суда спречен да присуствује седници суда, заступа га најстарији члан суда.

§. 8. Оптужени може захтевати да се онај судија војног дисциплинског суда или деловођа од суђења искључи, за кога би могао навести узроке који беспристрасност тога судије или деловође у сумњу доводе.

Исто тако и судија или деловођа војног или дисциплинског суда дужан је захтевати да се искључи од суђења, ако би из ма каквих узрока држао да не треба у суђењу да учествује.

§. 9. Како оптужени, тако исто и судија или деловођа могу ово искључење тражити само одмах у почетку ислеђења или суђења и војни дисциплински суд ће решити има ли места искључењу или не.

Против решења војног дисциплинског суда о изузећу нема места жалби.

§. 10. Седнице војног дисциплинског суда су тајне.

§. 11. Оптужени пред војним дисциплинским судом ни у ком случају не може имати браниоца.

ГЛАВА ДРУГА. О ОПТУЖИВАЊУ КРИВАЦА ВОЈНОМ ДИСЦИПЛИНСКОМ СУДУ.

§. 12. Када претпостављени, који имају право дисциплинског кажњења — према именованим у §. 3. овог Закона — до 25 или 30 дана затвора, нађу да кривица коју је учинио њихов потчињени прелази круг власти њихова кажњења, спровешће предмет кривице заједно са тужбом састављеном у смислу члана 41. Уредбе о војној дисциплини, редовним путем Министру Војном, с молбом да се кривац стави под војни дисциплински суд.

Види §. 3. Зак. о војн. дисциплин. суду.

§. 13. Министар Војни, када добије предмет кривице са тужбом, разматра акта кривице, и ако налази да казна од 30 дана затвора није довољна, доноси решење о стављању кривца под војни дисциплински суд, и одмах сва акта кривице са својим решењем упућује војном дисциплинском суду на даљи рад.

§. 14. Када предмет кривице буде достављен војном дисциплинском суду на рад, председник суда наређује деловођи суда, да расмотри акта и састави реферат, на основу којег председник издаје налог о сазиву суда.

ГЛАВА ТРЕЋА. О КАЗНАМА.

§. 15. Војни дисциплински суд изриче ове казне:

1. удаљење од службе, од месец дана до једне године; и
2. губитак чина или губитак звања.

§. 16. Удаљење од службе изриче војни дисциплински суд пресудом, и ова казна има све последице, наведене у тач. 3. чл. 40. Закона о устројству војске.

Види §. 40. Зак. о Устр. Војске.

§. 17. Губитак чина или звања, изриче војни дисциплински суд пресудом, и у том случају осуђенога постижу све последице, наведене у тач. 3. Чл. 38. Закона о устројству војске.

ГЛАВА ЧЕТВРТА. О ПОСТУПКУ У ВОЈНОМ ДИСЦИПЛИНСКОМ СУДУ.

§. 18. Ако би војни дисциплински суд разматрајући дело нашао да није довољно ислеђено, он

ће донети решење да се дело иследи, а дотле ће се суђење одложити.

§. 19. Кад војни дисциплински суд нађе да је дело потпуно ислеђено, позива оптуженог да му предстане на дан одређени за пресуђење његове кривице. Позив потписује председник војног дисциплинског суда.

§. 20. Ако оптужени без оправданих узрока на позив суду не предстане, или не пошље писмени одговор, дисциплински суд ће и без њега пресудити кривицу.

§. 21. Војни дисциплински суд, ако нађе за потребно позваће на суђење сведоке и вештаке и то само из Београда и околине, а иначе ће наређивати деловођи војног дисциплинског суда или командантима места одакле су, да их испита и испите њихове суду достави.

§. 22. Војни дисциплински суд може, ако за нужно нађе сведоке вештаке или приватне тужиоце заклињати, и у овом циљу обраћати се надлежним путем војним командантима и грађанским судовима, и у овим случајевима, аудитори и иследници имају права употребе §. 111. Законика о поступку судском у кривичним делима од 10. априла 1865. године.

Види §. 111. Крив. Суд. Пост.

§. 23. На дан суђења, председник војног дисциплинског суда наређује да оптужени предстане суду и да се пред оптуженим прочита тужба и реферат деловође суда, заједно са свима осталим актима чињеног ислеђења.

Председник затим пита оптуженог, шта има у своју одбрану да наведе.

Ако оптужени није предстао суду, но је послао свој одговор, онда се одговор његов прочита у суду.

Ако оптужени није предстао суду, нити је послао своју одбрану, а није ни свој изостанак оправдао, онда се и без његове одбране на суду прелази на даљи рад.

§. 24. Пошто се саслушају оптужени и сва остала потребна лица, — или се искази њихови прочитају — председник даје оптуженоме завршну реч, ради његове одбране, и пошто оптужени да своју одбрану, наређује да се сви сем судија и деловође — удаде из суднице.

§. 25. Судије затим већају о делу и о казни, и несмеју се разићи док не донесу о кривизи пресуду или решење. Што се тиче накнаде штете, решавају редовни судови.

Судије дају свој глас о сваком питању по својој савести и убеђењу, а гласа се почев од најмлађег члана.

Деловођа војног дисциплинског суда нема право гласа.

§. 26. Ако се по добивеном одговору оптуженога и по испиту сведока, вештака или прочитању њиховог исказа, стање кривичног предмета ни у колико није променило, но против оптуженога стоје сви они услови, који су и при стављању његовом под суд били, онда суд нема права нити сме налазити, да дело не подлежи његовом суђењу, но мора казну изрећи у смислу §. 15. овог Закона.

Само услед нових факата, који би тежину кривице знатно ублажавали или би невиност оп-

туженог потпуно доказали, може суд или пресудом оптуженог за невина огласити или донети решење, да се предмет врати Министру Војном на расправу и даљу надлежност.

Види §. 15. Зак. о војн. дисциплин. суду.

§. 27. Пресуда и решење војног дисциплинског суда, изриче се и доноси већином гласова у смислу §. 219. Закона о поступку судском у кривичним делима од 10. априла, 1865. год. — но одвојена мишљења не бележе се.

Види §. 219. Крив. Суд. Пост.

§. 28. Чим судије изрекну пресуду или донесу решење, оптужени се зове у судницу и пресуда или решење му се укратко саопштава.

Ако оптужени није присутан, пресуда се или решење прочита у суду, и тада се сматра да је и оптуженоме саопштено.

Писмена пресуда или решење са судским разлозима мора се изградити у року од три дана.

§. 29. Противу пресуде или решења војног дисциплинског суда нема места жалби.

ГЛАВА ПЕТА. ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА ВОЈНО-ДИСЦИПЛИНСКОГ СУДА

§. 30. Пресуда војног дисциплинског суда доставља се у препису Министру Војном, а Министар Војни одмах наређује редовним путем извршење пресуде.

§. 31. Ако оптужени није био на суђењу, сматраће се да је пресуда војног дисциплинског суда

над њим извршна од дана кога је Министар Војни наредио извршење пресуде.

§. 32. Трошкове око ислеђења, трошак и дангубу сведоцима, вештацима и приватном тужиоцу, сносиће увек осуђени, што се мора изрећи у пресуди војног дисциплинског суда.

Ако осуђени нема откуда ове трошкове да плати, они падају на терет државне касе.

ГЛАВА ШЕСТА. ЗАКЉУЧНА НАРЕЂЕЊА.

§. 33. Кад овај Закон ступи у живот престају важити:

1., одредбе из Уредбе о војној дисциплини од 3. марта 1896. год. и то од члана 10. до члана 33. закључно, које говоре о дисциплинском суду;

2., одредбе у Закону о устројству војске од 14. јуна, 1898. год. и то у тач. 2. члана 38. место: „решењем војно дисциплинског суда по Уредби о војној дисциплини“, заменити са: „пресудом војног дисциплинског суда по Закону о војном дисциплинском суду“, и

3., одредба у тач. 3. чл. 40. наведеног Закона о устројству војске место: „Краљевим указом на предлог Војног Министра, и услед решења дисциплинског суда, према Уредби о војној дисциплини“, заменити: „Услед пресуде војног дисциплинског суда по Закону о војном дисциплинском суду.“

§. 34. Закон овај ступа у живот од дана када га Краљ потпише.

Правилник

за војне судове, војне државне тужиоце и војне иследнике

од 16 марта, 1901. год., СБр. 249.

На основу §. 44. Закона о устројству војних судова прописујем ова Правила:

І За војне судове

Чл. 1. — Седнице војних судова држе се у дањима, које одреди стални судија у првостепенном, а старији стални судија у Великом Војном Суду.

Чл. 2. — Судије, државни тужилац и бранилац у седницама суда за време претреса морају бити у празничном оделу.

Чл. 3. — На столу у седници судској мора бити: две воштане свеће, крст и јеванђеље.

Чл. 4. — Председник и судије војних судова заузимају место у седници по старешинству.

Чл. 5. — У сваком суду води се:

1., деловодник,

- 2., регистар,
- 3., експедициона књига, и
- 4., списак кривичних дела, који ће се водити по истом обрасцу и начину, како је то до сада рађено.

За правилно и тачно вођење ових књига одговара пословођа суда.

Чл. 6. — Сви војни судови, према §. 19. Закона о устројству војних судов, имају своје печате.

Чл. 7. — За тачно и на време испуњавање наређења суда одговара пословођа суда.

Чл. 8. — За пословођу суда, према §§. 22. и 23. Закона о устројству војних судов, одређују: старији стални судија у Великом, а стални судија у првостепенима војним судовима, једнога од судских официра на службу суду придодатих, и то најстаријега, ако их више има.

Чл. 9. — Претрес појединих кривичних дела одређује стални судија у првостепеном, а старији стални судија у Великом Војном Суду.

Чл. 10. — Војни државни тужилац, бранилац, приватни тужилац, оштећени, вештаци, сведоци, оптужени и друга лица, за време ислеђења говоре стојећи.

У случају заједничког оптужења официра, војних чиновника и свештеника са подофицирима, капларима и редовима, последњи морају стајати позади првих а не упоредо с њима. Тако исто, подофицири, каплари и редови, који се налазе у суду као сведоци, заузимају нарочито место и не могу стајати заједно са официрима, војним чиновницима и војним свештеницима.

Чл. 11. — За време, док се заклетва врши, сва лица која се у сали судске седнице налазе, устају са својих места и стојећи слушају заклетву.

Чл. 12. — Свештенике, који ће заклињати сведоке, вештаке и друга лица у војним судовима, одређиваће команданти дивизијских области, сваки у свом подручју, на извесно време.

Чл. 13. — Стални судија у првостепеном, а старији стални судија у Великом Војном Суду, одговара за ред у суду и води надзор у опште над радом. Они одређују посао подручном персоналу.

Чл. 14. — Наредбе сталног судије у првостепеном, а старијег сталног судије у Великом Војном Суду, објављује се у књизи судских наредаба.

Чл. 15. — Заменик сталног судије у првостепеном војном суду ради све послове које му стави у дужност стални судија.

Чл. 16. — У дужност пословође суда спада и чување акта, књига и закона. Он такође чува и печат судски. Пословођа је дужан да благовремено саопшти судијама, сва наређења, која се њих тичу.

Чл. 17. — Писари суда стоје под непосредним надзором пословође.

Чл. 18. — Цела преписка у суду води се под надзором сталног судије у првостепеном, а старијег сталног судије у Великом Војном Суду.

Чл. 19. — Канцеларијско је време од 8 сати ујутру и траје до 1 сата по подне, осим недеље и

празника, у које дане војни судови не раде. Но, стални судија у првостепеном, а старији стални судија у Великом Војном Суду, има право да мења часове канцеларијског времена према послу и приликама.

Чл. 20. — Сву пошту прима писар и одмах је предаје пословођи суда, који је сам отвара, ако друкчије није стални судија у првостепеном, а старији стални судија у Великом Војном Суду наредно, — а поверљиву преписку одмах предаје сталном судији у првостепеном, а старијем сталном судији у Великом Војном Суду.

Чл. 21. — По пријему стварних доказа, који се шаљу одвојено од предмета, писар се уверава само о њиховој количини и да ли су печати цели, не отварајући пакете или завоје, у којима се налазе стварни докази, а о томе одмах јавља пословођи, који реферише сталном судији.

Чл. 22. — Стварни докази морају се чувати у суду под непосредним надзором и одговорношћу пословође.

Чл. 23. — Ако се међу стварним доказима буду налазити новци или хартије од вредности или други драгоцени предмети, они ће се предавати на чување благајнику дивизијском где се суд налази.

Чл. 24. — На сваком засебном стварном доказу пословођа обележава коме кривичном предмету припада и ставља печат судски.

Чл. 25. — Стварни докази или ствари, које су послате суду уз кривични предмет, враћају се на признаницу коме треба, према решењу суда.

Чл. 26. — Ако у суду нема писара, дужност његову отправља пословођа.

Судске седнице и саопштење судских одлука

Чл. 27. — Стални судија у првостепеном, а старији стални судија у Великом Војном Суду, одређује дан и час, када ће се држати судска седница. Решење о томе они стављају на предмету и излажу имена свих лица, која се имају позвати на претрес.

Привремене судије и њихови заменици позивају се преко команданта места и они су дужни неизоставно и на време доћи у седницу.

Чл. 28. — За правилност тачност и потпуност записника судске седнице одговара пословођа суда.

Чл. 29. — При објављивању судских пресуда или решења, којима се оптужени осуђује или ослобађа казне, устаје цео суд и сва присутна лица на претресу.

Чл. 30. — Првостепени војни судови сваке године, најдаље до 15. јануара, подносе извештаје о своме раду у прошлој години дотичним командантима дивизија, који ће исте спроводити Министарству Војном.

II За војне државне тужиоце

Чл. 31. — Кад војни следник из законих узрока одбија од себе надлежност вршења редовне истраге, војни државни тужилац, добивши о томе извештај војног следника, дужан је да издејствује

од старешине, који је наредио истрагу, надлежно решење односно поменуте одлуке војног следника.

Чл. 32. — Ако се редовна истрага одуговлачи или спречава због неизвршења законих захтева војног следника, војни државни тужилац, кад добије о томе извештај, одмах предузима нужне мере, како би дотична лица или надлежства, што пре извршила захтеве војног следника.

Чл. 33. — Ако војни државни тужилац види, да се код кога војног следника кривични предмети нагомилавају тако, да се на време иследити не могу, обраћа се надлежним путем Министру Војном, да се одреди још који војни следник, ради сврхавања кривичних дела, која се код војног следника налазе.

Чл. 34. — Војни државни тужилац код првостепених војних судова саставља оптужбу, води преписку до свршетка кривичног предмета, не одуговлачећи рад, и испуњује дужност војног државног тужиоца у седницама првостепених војних судова.

Чл. 35. — Војни државни тужилац одговоран је за потпуно и правилно излагање у својим мишљењима, оптужбама и жалбама, као и за исправност акта.

Чл. 36. — О чувању и поступању са стварним доказима у кривичним предметима и за државне тужиоце вреде чланови 21.—26. овога Правилника.

Чл. 37. — Мишљење војног државног тужиоца, према §§. 166. и 172. Законика о поступку војних судова у кривичним делима, даје се на засебном

табаку и мора бити тако састављено, да се по њему, без тешкоће може написати оптужба.

Чл. 38. — У своме мишљењу, или оптужби, војни државни тужилац мора навести не само оне доказе који иду против окривљенога, већ и оне доказе који га правдају.

Излажући своје мишљење војни државни тужилац дужан је свагда и разлоге навести.

Чл. 39. — Уз оптужбу војни државни тужилац мора приложити и списак лица које треба позвати у суд, са назначењем имена, презимена, занимања и места становања или службе.

Чл. 40. — Војни државни тужиоци старају се о извршењу судских пресуда. Ради тога, њима се достављају пресуде са извршним наређењем, о којима они воде бригу да буду извршене (§. 279. Законика о поступку војних судова у кривичним делима).

Извршене пресуде враћају се војном државном тужиоцу, који их чува у својој архиви.

Пресуде официра, војних чиновника и војних свештеника, које се шаљу Министру Војном ради извршног наређења, слаће се у два примерка.

Чл. 41. — Начелник судског одељења кад нађе за умесно, да треба извршити преглед рада војних државних тужилаца, војних следника и пословодства војних судова, учиниће о томе предлог Министру Војном, који ће према оцени, одредити једнога од судских официра, да изврши тај преглед и о томе извештај поднесе.

Чл. 42. — Војни државни тужиоци имају своје пословодство, архиву и морају водити ове књиге:

1. деловодник,
2. регистар,
3. експедициону књигу, и
4. списак кривичних предмета, који ће имати рубрике:

а.) редни број, б.) чин, звање, команду или надлежност окривљеног, в.) име и презиме окривљеног, г.) дело због кога је окривљен, д.) је ли окривљени у притвору, ђ.) датум и број акта којим је предмет примљен, е.) датум и број поднесене оптужбе или другог решења, којим је дело окончано и ж.) примедба.

III За војне иследнике.

Чл. 43. — Војни је иследник потчињен, у стручној дужности непосредно војном државном тужиоцу.

О неправилностима и противзаконим радњама војних иследника у служби, војни државни тужиоци извештавају, надлежним путем, Министра Војног.

Чл. 44. — У заплетеним и важним кривичним делима, која су извршена ван места становања војног иследника, овај може представити потребу војном државном тужиоцу, да истрагу изврши на месту учињеног дела. Војни државни тужилац саопштава ово надлежном старешини са својим мишљењем, које ако усвоји, старешина наређује да иследник оде на место кривичног дела и тамо истрагу изврши.

Исто тако, кад војни државни тужилац види, да је предмет таке природе, да би се трагови криви-

чнога дела могли уништити, ако истрагу не поведе одмах стручно лице, чини предлог надлежном старешини, да војни иследник оде на место учињеног дела и тамо истрагу изврши.

А у случајевима хитним и неопходним, који не трпе одлагања, може и сам државни тужилац наредити, да војни иследник оде у место извршеног дела и тамо извиђај учини, о чему извештава надлежног старешину.

Чл. 45. — Кад војни иследник путује по службеном послу, јавља се писменим рапортом надлежним старешинама при поласку и доласку у место личног јављања по Правилима Службе.

Чл. 46. — Војни иследник пошто добије предмет извршене претходне истраге, дужан је, без одлагања, да га расмотри и донесе решење о даљем раду.

Чл. 47. — Војни иследник дужан је да почне редовну истрагу по сваком делу без одлагања. Узроке, који би му сметали да одмах приступи редовној истрази, било у месту сталног становања или ван овога, мора навести у своме решењу на самом предмету.

Чл. 48. — Истрага по важнијим војничким кривичним делима, мора се вршити без одлагања и прекоредно. Ако војни иследник не може одмах отпутовати ради вршења истраге по овим делима, дужан је одмах о томе известити војног државног тужиоца. Истрагу по осталим делима врши војни иследник по могућству редом, пазећи на време кад су примљена, при чему треба давати првенство оним делима, по којима су окривљени у притвору.

Чл. 49. — Означени у претходном члану ред вршења редовне истраге не ослобођава војног иследника од дужности, да по сваком новом делу које би примио, предузме без одлагања све нужне мере да се трагови кривичног дела не униште и да кривац не побегне.

Чл. 50. — Војни иследници чувају стварне доказе и поступају с њима по прописима чл. 21. до 26. овог Правилника.

Чл. 51. — У случају захтева награде, трошкова или дангубе сведока, вештака, преводилаца и других, приликом истраге, позватих лица, војни иследник уписује такве захтеве у записник иследничке радње.

Чл. 52. — Војни иследник, записујући исказе окривљенога, сведока и других лица, у случају ако су искази ових истоветни, или слични исказима њиховим или других лица, испитаних у претходној истрази, не сме се позвати на те исказе, већ мора тачно записати у записник све оно, што су они стварно тада показали.

Исто тако, иследник се не сме позивати на исказ претходног сведока у редовној истрази, већ сваки исказ мора у целости записати.

Чл. 53. — Кад војни иследник, приликом вршења редовне истраге наиђе на нерадњу или противзакону радњу војних или грађанских лица, или власти, саопштава то војном државном тужиоцу, који даље чини шта треба.

Чл. 54. — Војни иследник, чија се канцеларија не налази у месту дотичног војног суда, при шиља-

њу предмета извршене редовне истраге војном државном тужиоцу, не шаље му, без његова нарочита захтева, стварне доказе, који због величине, тежине или због опасности при преносу, нису за пошљку, већ их чува сам, или их даје на чување надлежном месном старешини.

Чл. 55. — Предмету извршене редовне истраге мора бити прикључен и рачун подвозног и путног трошка војног иследника. Ако је војни иследник извршио путовање ради вршења истраге по више кривичних предмета, у једном или разним местима, то ће укупни рачун приложити уза сваки предмет са посебним рачуном, колики део пада на окривљеног у томе делу, према растојању места и времена рада по сваком предмету.

Чл. 56. — Кад је ко год окривљен за више разних дела, онда ће се о сваком делу на засебном табаку исписивати искази окривљенога, а искази сведока, вештака и других лица писаће се у продужењу записника по сваком делу засебно, тако да свако поједино дело чини засебан кривични предмет.

Чл. 57. — Војни иследници дужни су да воде књиге:

- 1., деловодник,
- 2., регистар,
- 3., експедициону књигу, и

4., списак окривљених лица, који ће имати ове рубрике: а) редни број, б) чин или звање окривљеног, команду или надлежство његово, в) име и презиме окривљеног, г) дело због кога је окривљен, д) је ли окривљени у притвору, ђ) датум и број

акта, којим је дело спроведено војном државном тужиоцу и ж) примедба.

Чл. 58. — Војни иследници дужни су достављати војном војном државном тужиоцу свака три месеца извештај (списак) свршених и несвршених кривичних предмета са назначењем, који су окривљени у притвору. Ове извештаје војни државни тужиоци спроводе надлежним путем Министру Војном, са својим примедбама, ако би их имали.

Чл. 59. — Сваки кривични предмет треба да буде уређен хронолошким редом; табаци да су бројно један за другим означени; ако има полутабака, означити на њима редне бројеве у пола; а о свима актима, прилсима и доказима саставити нарочити списак, па га уз предмет приложити.

IV. Општа правила.

Чл. 60. — Војни судови при писању записника суђења придржаваће се обрасца 1., а при састављању пресуде обрасца 2. и 3.

Војни иследници састављаће увиђаје и записнике по обрасција 4., 5. и 6.

Чл. 61. — Сталне судије и остало особље Великог Војног суда придодаће се на плату и друге принадежности Министарству Војном. Оно ће исти суд снабдевати канцеларијским материјалом и осталим потребама.

Сталне судије и особље првостепених војних судова, војни државни тужиоци, војни иследници и њихово особље, придаће се на плату и друге принадежности штабовима дотичних дивизиских

области. Ове команде снабдеваће их канцеларијским материјалом и осталим потребама.

Чл. 62. — Овај Правилник почеће важити од 15. априла ове године, и тада престају да важе све наредбе, расписи и остали прописи, који се односе на војне судове и на вршење истраге у војсци.

Ју. В.
34735

36 345